

T.C.

EGE ÜNİVERSİTESİ

Fen Bilimleri Enstitüsü

**KARŞIYAKA (İZMİR) KAMUSAL ALANLARI
ÖRNEĞİNDE; KENT MOBİLYALARINDA
SAPTANAN VANDALİZMİN TASARIM VE
TOPLUM BİLİNCİ YOLUYLA İNDİRGENMESİ
OLANAKLARI ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR**

Doktora Tezi

Ceren POLAT

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

İzmir

2022

T.C.

EGE ÜNİVERSİTESİ

Fen Bilimleri Enstitüsü

**KARŞIYAKA (İZMİR) KAMUSAL ALANLARI
ÖRNEĞİNDE; KENT MOBİLYALARINDA
SAPTANAN VANDALİZMİN TASARIM VE
TOPLUM BİLİNCİ YOLUYLA İNDİRGENMESİ
OLANAKLARI ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR**

Ceren POLAT

Danışman: Prof. Dr. M. Bülent ÖZKAN

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Peyzaj Mimarlığı Doktora Programı

İzmir

2022

EGE ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

EÜ Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca **Doktora Tezi** olarak sunduğum “**Karşıyaka (İzmir) Kamusal Alanları Örneğinde; Kent Mobilyalarında Saptanan Vandalizmin Tasarım ve Toplum Bilinci Yoluyla İndirgenmesi Olanakları Üzerine Araştırmalar**” başlıklı bu tezin kendi çalışmam olduğunu, sunduğum tüm sonuç, doküman, bilgi ve belgeleri bizzat ve bu tez çalışması kapsamında elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara atıf yaptığımı ve bunları kaynaklar listesinde usulüne uygun olarak verdiğimi, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını, bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya diğer bir üniversitede başka bir tez çalışması içinde sunmadığımı, bu tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda bilimsel etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

08/06/2022

Ceren POLAT

ÖZET

KARŞIYAKA (İZMİR) KAMUSAL ALANLARI ÖRNEĞİNDE; KENT MOBİLYALARINDA SAPTANAN VANDALİZMİN TASARIM VE TOPLUM BİLİNCİ YOLUYLA İNDİRGENMESİ OLANAKLARI ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR

POLAT, Ceren

Doktora Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışman: Prof. Dr. M. Bülent ÖZKAN

Temmuz, 2022, 151 sayfa

Günümüzde vandalizm kavramı gerek kişisel tecrübelerimiz gerekse sosyal ve dijital medya ile hemen herkesin aşına olduğu bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentsel tasarımın ana unsurlarından kamusal alanlarda en çok tahribata uğrayan donatı elemanlarının başında kent mobilyaları gelmektedir. Kent mobilyalarında görülen vandalizmin indirgenebilmesi için, öncelikle vandal kimdir tanımının belirlenmesi ve bu çerçevede gerçekleştirilen tahribatın nedenleri ile tasarımda ve toplum bilinci çapında neler yapılabileceği araştırmaları bu tezin ana unsurunu oluşturmaktadır.

‘Karşıyaka (İzmir) Kamusal Alanları Örneğinde; Kent Mobilyalarında Saptanan Vandalizmin Tasarım ve Toplum Bilinci Yoluyla İndirgenmesi olanakları üzerine araştırmalar’ adlı bu tez çalışmasında vandalizm ve kent mobilyaları konularına ait yurtiçi ve yurtdışındaki kaynaklar, bulgu ve veriler araştırılmış, buradan çıkarılan bilgiler ışığında araştırma için anket ve gözlem formları hazırlanmış ve araştırma alanı olarak İzmir’in köklü yerleşim yerlerinden biri olan Karşıyaka ilçesinde eski, yeni ve gelişmiş ile gelişmekte olan üç mahalle seçilmiştir. Bu mahallelerde mevcut kent mobilyalarının kullanımı gözlemlenmiş ve durumları tespit edilmiştir. Yine söz konusu mahallelerdeki kullanıcılara yönelik kent mobilyaların görülen tahribatın tasarım ve toplum bilinci yoluyla indirgenmesi üzerine araştırma amaçlı anket çalışması düzenlenmiştir. Yapılan gözlemlerde 3 farklı mahallede uygulanan kent

mobilyalarının farklı değer ve özelliklerde olduğu ve bakım/onarım eksikliğinin ise genel bir sorun olduğu tespit edilmiştir.

Anket çalışmalarında kullanıcıların anti-vandal kent mobilyaları ve malzemeleri, seçeneklerini seçerek, tasarım yolu ile indirgeme konusunda olumlu yanıtlar vermişlerdir. Ayrıca kullanıcılar yine tasarımda söz sahibi olma, kullanıcıların bilinçlenmesi seçeneklerini de büyük oranda seçerek toplum bilinci yoluyla indirgeme olanaklarına olumlu yönde katkı sağlamışlardır.

Yapılan gözlem ve araştırmaların genel sonucu olarak kent sakinlerinin kendi verdikleri vergilerle sağlanan kent mobilyalarının tasarımında ve seçimde söz sahibi olmaları, istek ve ihtiyaçlarının doğru şekilde analiz edilip uygulanması ve bakım onarım çalışmalarının aksatılmadan yapılması görülen vandalizmin indirgenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

İzmir ili Karşıyaka ilçesi için yapılan bu çalışma yurt çapında bundan sonra “vandalizmi indirgeme” “anti-vandal kent mobilya tasarımları” vb. gibi yapılacak çalışmalar ve geliştirilecek araştırmalara örnek niteliğinde olup kendi içerisinde de gelişime açık şekilde yapılandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vandalizm, Vandal, Kent Mobilyası, Kentsel Tasarım, İzmir, Karşıyaka

ABSTRACT

IN THE EXAMPLE OF KARŞIYAKA (İZMİR) PUBLIC SPACES; RESEARCHES ON THE POSSIBILITIES OF REDUCING VANDALISM IN STREET FURNITURE THROUGH DESIGN AND COMMUNITY CONSCIOUSNESS

POLAT, Ceren

PhD. Thesis, Department of Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. M. Bülent ÖZKAN

July, 2022, 151 Pages

Today, vandalism emerges as a concept that almost everyone is familiar with, both in our personal experiences and in social and digital media. Street furniture is one of the main elements of urban design, and one of the most damaged furnishing elements in public spaces. In order to reduce the vandalism seen in street furniture, first of all, the definition of who is the vandal should be determined, and the researches on the causes of the destruction carried out in this framework and what can be done in design and social consciousness constitute the main element of this thesis.

In this thesis study named 'In the Example of Karşıyaka (İzmir) Public Spaces; Researches on the possibilities of reducing Vandalism in Street Furniture through Design and Community Consciousness', domestic and international sources, findings and data on vandalism and street furniture were researched, survey and observation forms were prepared for the research in the light of the information obtained from here, and the research area was in Karşıyaka, one of the well-established settlements of İzmir. three neighborhoods, new and developed and developing, were selected. The use of existing street furniture in these neighborhoods has been observed and their condition has been determined. Again, a research-purpose survey was conducted on the reduction of the destruction of street furniture for the users in the said neighborhoods through design and community awareness. In the observations made, it has been determined that the street furniture applied in three different neighborhoods has different values and features and the lack of maintenance / repair is a general problem.

In the survey studies, the users gave positive answers about the anti-vandal street furniture and materials, by choosing their options and reducing it by design. In addition, by choosing the options of having a say in the design and raising the awareness of the users, the users contributed positively to the reduction opportunities through public awareness.

As a general result of the observations and research, it is of great importance for the residents of the city to have a say in the design and selection of the street furniture provided by their own taxes, to analyze and implement their wishes and needs correctly, and to carry out the maintenance and repair works without interruption, in terms of reducing the vandalism.

This study, which was carried out for the Karşıyaka district of İzmir province, has been focused on "reducing vandalism", "anti-vandal street furniture designs" and so on. It is an example for studies to be carried out and research to be developed, and it is structured in a way that is open to development within itself.

Keywords: Vandalism, Vandal, Street furniture, Urban Design, İzmir, Karşıyaka

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xxix
1.GİRİŞ	1
2.LİTERATÜR	4
2.1Konuyla İlgili Kavram ve Tanımlar	4
2.1.1Vandalizm.....	4
2.1.2Kent mobilyası.....	14
2.2Önceki Çalışmalar	26
2.2.1Konuyla ilgili araştırma ve uygulamalar	26
2.2.2Dünyada ve Türkiye’de kent mobilyalarında vandalizm ve vandalizmle mücadele çalışmaları	29
3.MATERYAL VE YÖNTEM	33
3.1Materyal.....	33
3.2Yöntem	36
4.ARAŞTIRMA BULGULARI	40
4.1Anket Çalışmaları	40
4.1.1Bostanlı Mahallesi	42
4.1.2Donanmacı Mahallesi	52
4.1.3Cumhuriyet Mahallesi	62
4.2Arazi Gözlemleri	72
4.2.1Bostanlı Mahallesi	72

4.2.2Donanmacı Mahallesi	89
4.2.3Cumhuriyet Mahallesi.....	103
4.3İzmir Resmi Makamlar ve Üretici Firma ile Yapılan Görüşme.....	117
4.4Örnek Kent Mobilyaları Maliyet Bakım Onarım Bulguları.....	121
5.DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	123
5.1Değerlendirme.....	123
5.1.1Bostanlı Mahallesi anket çalışmaları ve arazi gözlemi bulgularının literatür araştırmalarıyla karşılaştırmalı değerlendirilmesi	123
5.1.2Donanmacı Mahallesi anket çalışmaları ve arazi gözlemi bulgularının literatür araştırmalarıyla karşılaştırmalı değerlendirilmesi	126
5.1.3Cumhuriyet Mahallesi anket çalışmaları ve arazi gözlemi bulgularının literatür araştırmalarıyla karşılaştırmalı değerlendirilmesi	129
5.2Sonuç ve Öneriler.....	132
KAYNAKLAR DİZİNİ	136
TEŞEKKÜR.....	141
ÖZGEÇMİŞ	142
EKLER.....	147
EK1	147
EK 2	151

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1: St Petersburg Florida “Yeşil Banklar Şehri” (Greenbench, 2020).....	17
Şekil 2.2: Salvador Dali Müzesi St Petersburg Florida “Yeşil Banklar Şehri” versiyonu (Paulson, 2013)	17
Şekil 2.3: Pamplona Belediye Binası (Pamplona, 2019).....	30
Şekil 2.4: Batı Avustralya Emniyet Teşkilatı Grafiti ile Mücadele (WA Police, 2019).....	31
Şekil 2.5: Brent Council Vandalizm ile Şikayet Başvurusu (Brent, 2021)	32
Şekil 3.1 Karşıyaka İlçesi Lokasyon Haritası.....	33
Şekil 3.2 Bostanlı Mahallesi Lokasyon Haritası (Google Haritalar).....	34
Şekil 3.3 Donanmacı Mahallesi Lokasyon Haritası (Google Haritalar).....	35
Şekil 3.4 Cumhuriyet Mahallesi Lokasyon Haritası (Google Haritalar)	35
Şekil 3.5 Yöntem Akış Diyagramı.....	36
Şekil 4.1 Bostanlı Mahallesinde; Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	42
Şekil 4.2 Bostanlı Mahallesinde; Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	42
Şekil 4.3 Bostanlı Mahallesinde; Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	43

Şekil 4.4 Bostanlı Mahallesinde; Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 44

Şekil 4.5 Bostanlı Mahallesinde oturma elemanları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 44

Şekil 4.6 Bostanlı Mahallesinde çöp kovaları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 45

Şekil 4.7 Bostanlı Mahallesinde oyun elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 45

Şekil 4.8 Bostanlı Mahallesinde otobüs durakları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 46

Şekil 4.9 Bostanlı Mahallesinde sokak aydınlatma elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 46

Şekil 4.10 Bostanlı Mahallesinde; önceki malzemelerine göre kent mobilyaları seçenekleri ile ilgili sorular için; Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 47

Şekil 4.11 Bostanlı Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 47

Şekil 4.12 Bostanlı Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 48

Şekil 4.13 Bostanlı Mahallesinde; Kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşsanız nasıl davranırsınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	48
Şekil 4.14 Bostanlı Mahallesinde; Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	49
Şekil 4.15 Bostanlı Mahallesinde; Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	49
Şekil 4.16 Bostanlı Mahallesinde; Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	50
Şekil 4.17 Bostanlı Mahallesinde; Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	50
Şekil 4.18 Bostanlı Mahallesinde; Eğitim durumunuz nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	51
Şekil 4.19 Bostanlı Mahallesinde; Cinsiyetiniz nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	51
Şekil 4.20 Bostanlı Mahallesinde; Yaş Aralığınız nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	52
Şekil 4.21 Donanmacı Mahallesinde; Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır, sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	52
Şekil 4.22 Donanmacı Mahallesinde; Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	53
Şekil 4.23 Donanmacı Mahallesinde; Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	53

Şekil 4.24 Donanmacı Mahallesinde; Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 54

Şekil 4.25 Donanmacı Mahallesinde oturma elemanları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 54

Şekil 4.26 Donanmacı Mahallesinde çöp kovaları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 55

Şekil 4.27 Donanmacı Mahallesinde oyun elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 55

Şekil 4.28 Donanmacı Mahallesinde otobüs durakları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 56

Şekil 4.29 Donanmacı Mahallesinde sokak aydınlatma elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 56

Şekil 4.30 Donanmacı Mahallesinde; önceki malzemelerine göre kent mobilyaları seçenekleri ile ilgili sorular için; Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 57

Şekil 4.31 Donanmacı Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 57

Şekil 4.32 Donanmacı Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 58

- Şekil 4.33 Donanmacı Mahallesinde; Kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 58
- Şekil 4.34 Donanmacı Mahallesinde; Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 59
- Şekil 4.35 Donanmacı Mahallesinde; Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı..... 59
- Şekil 4.36 Donanmacı Mahallesinde; Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı..... 60
- Şekil 4.37 Donanmacı Mahallesinde; Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 60
- Şekil 4.38 Donanmacı Mahallesinde; Eğitim durumunuz nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı..... 61
- Şekil 4.39 Donanmacı Mahallesinde; Cinsiyetiniz nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı..... 61
- Şekil 4.40 Donanmacı Mahallesinde; Yaş Aralığınız nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı..... 62
- Şekil 4.41 Cumhuriyet Mahallesinde; Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır, sorusuna verilen yanıtların dağılımı..... 62
- Şekil 4.42 Cumhuriyet Mahallesinde; ; Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 63
- Şekil 4.43 Cumhuriyet Mahallesinde; Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 63

Şekil 4.44 Cumhuriyet Mahallesinde; Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 64

Şekil 4.45 Cumhuriyet Mahallesinde oturma elemanları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 64

Şekil 4.46 Cumhuriyet Mahallesinde çöp kovaları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 65

Şekil 4.47 Cumhuriyet Mahallesinde oyun elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 65

Şekil 4.48 Cumhuriyet Mahallesinde otobüs durakları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 66

Şekil 4.49 Cumhuriyet Mahallesinde sokak aydınlatma elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 66

Şekil 4.50 Cumhuriyet Mahallesinde önceki malzemelerine göre kent mobilyaları seçenekleri ile ilgili sorular için; Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 67

Şekil 4.51 Cumhuriyet Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 67

Şekil 4.52 Cumhuriyet Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı 68

Şekil 4.53 Cumhuriyet Mahallesinde; Kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşsanız nasıl davranırsınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	68
Şekil 4.54 Cumhuriyet Mahallesinde; Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	69
Şekil 4.55 Cumhuriyet Mahallesinde; Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	69
Şekil 4.56 Cumhuriyet Mahallesinde; Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	70
Şekil 4.57 Cumhuriyet Mahallesinde; Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı	70
Şekil 4.58 Cumhuriyet Mahallesinde Ankete Katılanların Eğitim Durumunun Dağılımını Gösteren Grafik	71
Şekil 4.59 Cumhuriyet Mahallesinde; Cinsiyetiniz nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	71
Şekil 4.60 Cumhuriyet Mahallesinde; Yaş Aralığınız nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı.....	71
Şekil 4.61: Bostanlı Mahallesi-A: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı, B: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı, C: Cemal Bağcı Parkı	72
Şekil 4.62: Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı Arazi Gözlem Formu	73
Şekil 4.63 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Yönlendirici ve Yer Belirleyici	75

Şekil 4.64 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- oyun grubundan görünüş 1.....	75
Şekil 4.65 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı-oyun grubundan görünüş 2.....	76
Şekil 4.66 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- oyun grubundan görünüş 3.....	76
Şekil 4.67 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- oyun grubundan görünüş 4.....	76
Şekil 4.68 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Oturma Elemanı Yerleşimi.....	77
Şekil 4.69 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Oturma Elemanı	77
Şekil 4.70 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Çöp Kovası	77
Şekil 4.71 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Trafo Binası ve Grafiti	77
Şekil 4.72 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Çocuk Oyun Elemanı ve Grafiti	78
Şekil 4.73 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Çocuk Oyun Elemanı ve Grafiti	78
Şekil 4.74 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Çocuk Oyun Elemanı ve Grafiti	78
Şekil 4.75 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Arazi Gözlem Formu	79

Şekil 4.76 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Heykeli.....	81
Şekil 4.77 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Görünüş 1	81
Şekil 4.78 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Görünüş 2	81
Şekil 4.79 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Görünüş 3	82
Şekil 4.80 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Büyükşehir Belediyesi ve Cemer Firması uyarı panosu	82
Şekil 4.81 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Oyun Alanı 1 ...	83
Şekil 4.82 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Oyun Alanı 2 ...	83
Şekil 4.83 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Bakım gerektiren Oyun Elemanı	83
Şekil 4.84 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Bakım gerektiren Oyun Elemanı detayı	84
Şekil 4.85 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Oturma Elemanları yerleşimi.....	84
Şekil 4.86 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Oturma Elemanı	84
Şekil 4.87 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Çöp Kutusu.....	84
Şekil 4.88 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı Gözlem Formu	85
Şekil 4.89 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Park.....	86
Şekil 4.90 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Genel Görünüş 1	87
Şekil 4.91 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Genel Görünüş 2	87

Şekil 4.92 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Genel Görünüş 3	87
Şekil 4.93 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı- Kondisyon Aletleri ve Aydınlatma Elemanı	87
Şekil 4.94 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı- Kedi Yuvaları 1	88
Şekil 4.95 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Oturma Elmanları Yerleşim ..	88
Şekil 4.96 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Trafo Binası Grafiti	88
Şekil 4.97 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Oyun Elemanları Detay.....	88
Şekil 4.98: Donanmacı Mahallesi-A: Osman Bey Parkı, B: Zafer Alatay Parkı, C: Sahil Parkı	89
Şekil 4.99: Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı Arazi Gözlem Formu.....	90
Şekil 4.100 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Yönlendirici ve Yer Belirleyici.....	91
Şekil 4.101 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Ksk Şampiyonluk Anıtı....	91
Şekil 4.102 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Oturma Elemanları.....	92
Şekil 4.103 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı- Genel Görünüş 1	92
Şekil 4.104 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı- Genel Görünüş 2	92
Şekil 4.105 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı- Genel Görünüş 3	92
Şekil 4.106 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Oyun Elemanları Detay 1.	93
Şekil 4.107 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Oyun Elemanları Detay 2.	93
Şekil 4.108 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Kedi Yuvaları.....	93

Şekil 4.109 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı Arazi Gözlem Formu	94
Şekil 4.110 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Genel Görünüş	96
Şekil 4.111 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Oyun Alanı Genel Görünüş 1....	96
Şekil 4.112 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Rüzgarlı İskele	96
Şekil 4.113 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Platform İskele	96
Şekil 4.114 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Panel yüzeyi Grafiti	96
Şekil 4.115 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Oyun Alanı Genel Görünüş.....	96
Şekil 4.116 Donanmacı Mahallesi: Yer Döşemesi Kalkmış/Sökülmüş İskele Zemini.....	97
Şekil 4.117 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Kabaran Yer Döşemeleri.....	97
Şekil 4.118 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Ahşabı Sökülen Masalar	97
Şekil 4.119 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Çekirdek Çöpleri	97
Şekil 4.120 Donanmacı Mahallesi: Aşınmış Yıpranmış ve Grafitili Wc	98
Şekil 4.121 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Oyun Alanı Tahrip Edilmiş Yüzeyler.....	98
Şekil 4.122 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Kamera Direği Grafit	98
Şekil 4.123 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Kamera Direği Grafiti	98
Şekil 4.124 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı Arazi Gözlem Formu.....	99
Şekil 4.125 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı	100

Şekil 4.126 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı- Genel Görünüş 1	101
Şekil 4.127 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı- Genel Görünüş 2.....	101
Şekil 4.128 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı- Oturma Elemanı	101
Şekil 4.129 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı- Kedi Yuvası ve Trafo .	101
Şekil 4.130 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı- Doğal Gaz Kutusu	102
Şekil 4.131 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı- Oyun Elemanı Detay 1	102
Şekil 4.132 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı- Oyun Elemanı Detay 2	102
Şekil 4.133 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı- Oyun Elemanı Detay 3	102
Şekil 4.134 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı- Duvarda Grafiti.....	102
Şekil 4.135 Cumhuriyet Mahallesi-A: Hüseyin Tokatlı Parkı, B: Sevgi Parkı, C: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı	103
Şekil 4.136 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı Arazi Gözlem Formu	104
Şekil 4.137 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Genel Görünüş 1	106
Şekil 4.138 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Genel Görünüş 2	106
Şekil 4.139 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Oyun Elemanları Detay 1	106

Şekil 4.140 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Oyun Elemanları iç detay, (aşınma solma paslanma) Detay 2.....	106
Şekil 4.141 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Kondisyon aletleri grafiti, aşınma, solma detay1	107
Şekil 4.142 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Kondisyon aletleri grafiti, aşınma, solma detay2	107
Şekil 4.143 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı Duvar (grafiti, aşınma).....	107
Şekil 4.144 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Çöp Kovası Grafiti.....	107
Şekil 4.145 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Çöp Kovası boyası dökülmüş, paslanma, sigara yanıkları	108
Şekil 4.146 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Oturma Elemanları.....	108
Şekil 4.147 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Aydınlatma Elemanları.....	108
Şekil 4.148 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Arazi Gözlem Formu.....	109
Şekil 4.149 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-Yönlendirici ve Yer Belirleyici	110
Şekil 4.150 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Yerleşim1	111
Şekil 4.151 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Yerleşim2	111
Şekil 4.152 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Yerleşim3	111

Şekil 4.153 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Yerleşim 4	111
Şekil 4.154 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Yerleşim 5	112
Şekil 4.155 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Oyun grubu.....	112
Şekil 4.156 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-Beton Detayı .	112
Şekil 4.157 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-Oturma Elemanı	112
Şekil 4.158 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-Çöp Kutusu ...	112
Şekil 4.159 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-Oyun Elemanları/Kondisyon Aleti	113
Şekil 4.160 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-Tesisat Kutusu ve Grafiti	113
Şekil 4.161 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı Arazi Gözlem Formu.....	114
Şekil 4.162 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Yönlendirici ve Yer Belirleyici	115
Şekil 4.163 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Yönlendirici ve Yer Belirleyici	116
Şekil 4.164 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Kondisyon Aletleri.....	116
Şekil 4.165 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Oyun Elemanları	116
Şekil 4.166 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Oyun Elemanları	116
Şekil 4.167 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Çöp Kovası.....	117
Şekil 4.168 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Oyun Elemanları ve Grafiti.....	117

Şekil 4.169 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Elektrik Panosu.....	117
Şekil 4.170 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Oturma Elemanları	117
Şekil 4.171: Buca Cezaevinde yaptırılan demir-çelik konstrüksiyonlar	120
Şekil 4.172: Tesiste hazır gövdeye ahşap oturma birimi monte ediliyor	120
Şekil 4.173: Montaja hazır depolanmış banklar	120
Şekil 4.174: Depolanmış çöp kovaları.....	120
Şekil 4.175: Hasar görmüş oyun ve kondisyon elemanları	120
Şekil 4.176: Demir Taşıyıcı Bank	121
Şekil 4.177: Galvanize paslanmaz çelik bank	121
Şekil 4.178: Saç ve demirden imal edilmiş çöp kovaları ve detayı.....	122

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1: Vandalizme uğramış ekipmanın onarımı ve değiştirilmesinin maliyetleri (Goldstein, 1996).....	11
Çizelge 2.2: Vandalizme uğramış ekipmanın onarımı ve değiştirilmesinin maliyetleri	28
Çizelge 3.1 Anket Yapılan Mahallelerin 2017 Nüfus Sayım Sonuçları ve Katılımcı Sayısı	37
Çizelge 3.2 Arazi Gözlem Formu	39
Çizelge 4.1 Anketin Uygulandığı Mahalleler	40
Çizelge 4.2 Ankete Katılan Kişilerin Cinsiyeti	41
Çizelge 4.3 Ankete Katılan Kişilerin Eğitim Seviyeleri.....	41
Çizelge 4.4 Ankete Katılan Kişilerin Yaş Aralığı	41

xxx

1. GİRİŞ

Günümüzde pek çok araştırma ve çalışma alanını içine dahil ederek gelişen kentsel tasarım kavramı önemli sorumlulukları ve çözülmesi gereken sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunlardan biri de vandalizm ve vandallık kavramlarıdır. Bu kavram günlük hayatımızda gerek basılı, görsel ve sosyal medya aracılığı ile gerekse şahsen tanık olduğumuz birçok yerde karşımıza çıkmaktadır. Son dönemlerde dünyanın hemen her bölgesinde çeşitli nedenlerle gerçekleşen protesto gösterileri ile daha da tanındık hale gelen Vandalizm olayları aslında günlük hayatta belki de çoğumuzun dahil ya da şahit olduğu pek çok alanda yaşanmaktadır. Vandalizm ve vandallığın tarihsel geçmişi oldukça eskilere dayanmasına rağmen 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren psikoloji, sosyoloji, hukuk, ekonomi ve tasarım alanlarında yapılan bilimsel araştırmalarda bu kavramlara yer verilmeye başlamıştır.

Kentsel tasarımın ana unsurları olarak kabul edilen kamusal alanlarda görülen Vandal eylemler, görsel ve maddi açıdan kentlere oldukça büyük zararlar vermektedir. Kamusal alanlarda en çok tahribata uğrayan donatı elemanlarının başında da Kent Mobilyaları gelmektedir. Yapılan araştırmalarla kent mobilyasına yönelik vandalizmin maddi ve manevi nedenlerinin tespit edilmesi, ileride yapılacak olan vandal eylemlerin ve hem yerel yönetimlere hem de kullanıcılara verilen maddi ve manevi zararların azaltılması ile ilgili çalışmalara ışık tutması bakımından oldukça büyük önem taşımaktadır.

Tasarım ürünleri genel olarak kullanıcının ihtiyaç ve isteklerine göre şekillendirilmektedir. Ürünün oluşturulmasında bu istek ve ihtiyaçlara tasarım prensipleri ve öğeleri eşlik etmektedir. Bu öge ve prensipler tasarımın karakterini oluştururken estetik ve fonksiyonellik açısından da şekillenmesine yardımcı olmaktadır. Kullanıcı ihtiyaç ve istekleri, tasarım öğeleri dikkate alınmadan yapılmış uygulamalar bir tasarım ürünü olmaktan ziyade, genel kitlelerin bir türlü benimseyemediği, sağlıklı şekilde kullanamadığı ve dışladığı “nesneler” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Zeren’e (1991) göre 1960’lardan itibaren kamusal açık mekanlar tasarım ve uygulamaları sosyal ve kültürel yaşama yön verir hale gelmiş, sosyo-kültürel değişime öncülük etmiştir.

Kamusal mekân tasarımında oluşturulan alanların ve elemanların kullanıcının ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesinin yanı sıra kullanıcının bilinçlendirilmesi, kent mobilyalarını ve bulundukları alanları sahiplenmesi ve tasarımı söz sahibi olmaları vandalizmin indirgenmesi konusunda yapılacak çalışmaların başında gelmektedir.

Kent mobilyalarında görülen vandalizmin tamamen yok edilmesi gerçekçi bir hedef olmasa da indirgenmesi yönünde yurt dışında yapılan çalışmalar araştırıldığında bunun öncelikli olarak potansiyel vandalları içinde barındıran toplumun bilinçlendirilmesi üzerine olduğu görülmektedir. Bilinç düzeyini herhangi bir canlı ya da cansız varlığa zarar vermeyecek kadar geliştirememiş, vandal eylemlere eğilimli kişiler için ise verecekleri hasarı en aza indirmeye amacıyla vandalizme dayanıklı malzemelerle tasarlanmış ve üretilmiş kent mobilyaları çözüm olarak sunulmaktadır.

Kent mobilyalarına uygulanan vandalizmin tasarım ve toplum bilinci yoluyla indirgenebileceği, çalışmanın hipotezi olup bu çerçevede İzmir Karşıyaka örneğinde seçilen üç mahallede kent mobilyalarında görülen vandalizmin tasarım ve toplum bilinci yoluyla indirgenmesi olanaklarının araştırılması, ortaya konulması ve gelecek araştırmalar için öneriler oluşturulması çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Tüm bu amaçlar gözetilerek hazırlanan “Karşıyaka (İzmir) Kamusal Alanları Örneğinde; Kent Mobilyalarında Saptanan Vandalizmin Tasarım ve Toplum Bilinci Yoluyla İndirgenmesi Olanakları Üzerine Araştırmalar” adlı bu tez çalışması Giriş, Literatür, Materyal ve Yöntem, Araştırma Bulguları, Değerlendirme, Sonuç ve Öneriler başlıkları altında toplanan beş bölümden oluşmaktadır. Tez çalışmasının amacının anlatıldığı “Giriş” bölümünü “Literatür” bölümü takip etmektedir. Literatür bölümünde; kent mobilyalarında görülen vandalizm konusunun irdelenmesi amacı ile vandalizm ve kent mobilyaları konularına ait yurtiçi ve yurtdışındaki kaynaklar, bulgu ve veriler araştırılmıştır. Üçüncü bölüm olan “Materyal ve Yöntem” bölümünde tezin ana konusu ve sorunu olarak İzmir ili Karşıyaka ilçesinde bulunan kamusal alanlarda kullanılan kent mobilyalarında vandalizmin saptanması yönünde araştırmalar yapılmış ve bu araştırmaların yöntemi hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Yöntem bölümünde detaylıca anlatılan metotlarla toplanılan veriler, dördüncü bölüm olan Araştırma Bulgularında gösterilmiştir. Beşinci ve son bölüm olan “Değerlendirme, Sonuç ve

Öneriler” bölümünde bulgu sonuçları değerlendirilmiş olup bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutacak şekilde getirilen önerilerle tez sonlandırılmıştır.

2. LİTERATÜR

2.1 Konuyla İlgili Kavram ve Tanımlar

2.1.1 Vandalizm

Son dönemlerde çeşitli protesto gösterileri ve her türlü medyanın dijital ortamda kolay erişilebilirliği ile daha çok tanındık hale gelen vandalizm ve vandallık, günümüzde dünyada pek çok insanın aşına olduğu tanımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Vandalizm vakaları aslında günlük hayatta belki de birçoğumuzun dahil ya da şahit olduğu pek çok alanda yaşanmaktadır. Vandalizm konusunun tarihsel geçmişi yüzyıllar öncesine kadar gitmektedir, buna rağmen psikoloji, sosyoloji, hukuk, ekonomi ve tasarım alanlarında yapılan araştırmalarda yer almaya başlaması ancak 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra görülmektedir.

Çoğunlukla kamu mallarında olmak üzere pek çok yerde görülen bilinçli tahribatın vandalizm olarak tanımlanmasının nedenleri arasında tarihçesi kadar, türleri, yarattığı maddi ve manevi zararların yer alması aslında konunun ne kadar önemli bir sorun olduğunu göstermektedir.

Genelde farklı görüş ve yaklaşımlara sahip birçok araştırma alanlarında Vandalizm söz konusu olunca ortak yargılara varıldığı gözlemlenmektedir.

Vandal: sıfat ve isim (fr. Vandale) Güzel şeyleri, sanat eserlerini, faydalı yapıları tahrip eden, sakatlayan (kimse) (Meydan Larousse, 1992).

Vandalizm: isim (fr. Vandalisme'den). Güzel şeyleri özellikle sanat eserlerini yok etme zihniyeti (Meydan Larousse, 1992).

Vandalizm tanımı, Vandal Kavminden esinlenerek aynı isimle literatüre girmiştir. Kavimin adı ilk olarak M.S. 180'e doğru çeşitli Doğu Germen gruplarına, saldırılarıyla duyulmuş, M.S. 400'lerin ilk yarısında Galya ve İspanya'yı ele geçirip yağmalarıyla devam etmiştir. Bir ucu Afrika'ya kadar uzanan göçler ve işgallerle büyüyen Vandalların esas adını duyurması M.S. 455 yılında Roma'ya yerleşmesi senato ve kilise topraklarına el konulmasıyla olmuştur. Ariusçuluğa (Aryanizm) çok bağlı olan Vandallar ile Katolik kilisesinin arasının gittikçe açılması bu büyümenin kısa sürede Katoliklere karşı yenilgisiyle

son bulmasına neden olmuş, M.S. 534 yılında ordunun bir kısmı Asya'ya götürülmüş, Vandalların geri kalan kısmı ise isyan ederek bir süre Bizans Afrika'sında Magribilerin akınlarına katılmıştır. Sonra medeniyetinden ancak lehçesini muhafaza etmiş olan bu küçük halk tamamen ortadan kalkmıştır (Meydan Larousse, 1992).

O dönemin tarihini kaleme alan Katolik Hristiyan medeniyetler; Ariusçuluğu benimsemiş 2. yüzyılda varlıklarından haberdar olunan Vandalların 4. ve 5. yüzyıllarda düzenledikleri seferler, göçler ve bu sırada ele geçirdikleri yerlerde yağma ve yıkımlara sebep olduklarını öne sürmektedirler. Tarihteki elimizde bulunan bu tek bilgiden yola çıkılarak günümüzde korunmasız mallara ve canlara bilinçli olarak zarar veren kişi ve topluluklara da “Vandal” denmektedir. Dolayısıyla eylemin adı da “Vandalizm” olarak adlandırılmaktadır.

Dilimizde arap, fars kökenli ‘tahrip’ kelimesinden türetilen ‘tahripkarlık’ ya da Öğülmüş’ün (2000) tanımlamış olduğu şekliyle ‘tahripçilik’ olarak adlandırılan ‘vandalizm’ kavramı ilk olarak 1663 yılında İngiliz bir yazar tarafından “güzellikleri yok eden cahillik” olarak tanımlandırılmıştır. Vandalizm teriminin bilinen ilk kullanımı, Fransız piskopos Henri Grégoire ya da daha çok tanındığı popüler ismi ile Abbé Grégoire tarafından 1794 Eylül ayında düzenlenen Fransız devriminin anlatıldığı anlaşıma için hazırladığı raporda görülmektedir.

2. yüzyıldan itibaren adlarını duyurmaya başlayan Doğu Germen kavmi Vandallardan esinlenerek, 17. Yüzyılda Fransız devrimi sürecinde tahripçilere verilen isim olarak tekrar hatırlanmasıyla Vandalizm, 20. Yüzyılın ortalarında başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere dünyanın belli başlı ülkelerinde sosyoloji, psikoloji, hukuk, ekonomi, tasarım ve mimarlık alanlarında araştırılmaya başlanmış oldukça önemli bir sorundur.

Vandalizmi azaltmak için alınacak önlemler ve bunların etkinliğinin uzun ömürlü olması için vandalizmin nedenleri ile verdiği maddi ve manevi zararın araştırılması gerekmektedir. Son dönemde bu konu ülkemizde de araştırmacıların ve pek çok merciden yetkililerin dikkatini çekmiştir.

Vandalizm tanımına bağlı olarak Vandal kimidir sorusuna araştırmacılar nedenlerine de bağlı olarak çeşitli tanımlamalarda bulunmuşlardır;

"Herhangi bir kamu veya özel mülkün kasıtlı veya kötü niyetli imhası, yaralanması, şeklinin bozulması veya tahrif edilmesi" olarak tanımlanan vandalizm olgusunu anlamak (Uniform Crime Reporting Handbook, 1978), önemli bir bilimsel zorluğu temsil eder. Araştırmalara bakıldığında pek çok vandal eylem türüne rastlanmaktadır ve bunlar arasında ayırım yapmak için çeşitli sınıflandırmalar geliştirilmiştir. Örneğin, Cohen (1973), vandalların, vandalizm türlerini belirlediği listelemede kişilerin ve toplulukların psikolojik, sosyolojik ve çevresel faktörlerden yola çıkarak istemli, istemsiz ya da ideolojik amaçlarla tahribat gerçekleştiren kişiler olduklarını öne sürmüştür. Bu cesaret kırıcı durum, Fisher ve Baron'u (1982) hem sosyal hem de çevresel psikolojide mevcut teori ve araştırmalardan türetilen yapıların sistematik kullanımında benzersiz olan "iyileştirilmiş kişisel adalet kontrol modelinin bir uzantısını temsil eden" bir vandalizm yorumlaması önermeye yöneltmiştir.

Vandalizm ve vandal tanımı diğer pek çok farklı disiplinde yer almakta ve araştırmalara konu olmaktadır. Kriminologlar, vandalizmi uğraşmaları gereken en belirsiz olgulardan biri olarak görürler. Yasal tanımlar kesin olmamakla birlikte bir yasama organından diğerine farklılık göstermektedir. 'Vandalizm' terimi aslında bir dizi davranışı kapsar. Bu başlık, ağırlıklı olarak yıkım, kamu ve özel tesislere verilen zararlar ve mevcut huzuru bozulması ile karakterize edilen davranışları anlatmaktadır. Yapılan çeşitli anket ve araştırmalar sonucu bazı farklılıklar bulunsa da çoğu araştırmacı genel olarak vandalların, 10 ila 20 yaşları arasında gruplar halinde hareket eden erkekler oldukları görüşünde birleşmektedirler (Selosse, 1983).

Vandalizm, temelde yıkıcı, dünya çapında artma eğiliminde olan bir olgudur ve günlük yaşamın doğal akışında kimi zaman farkına bile varmadığımız pek çok olayda kendini göstermektedir. Bunlara sıklıkla görülen; reklam afişlerinin yırtılması, boyanması, çizilen ya da silecekleri, aynaları, antenleri kırılan otomobiller, koltukları yırtılan, boyanan, parçalanmış toplu taşıma araçları, kırılan, yakılan, sökülen oyun ekipmanları, park ve bahçelerde canlı ve cansız donatı elemanlarının tahribi, kent mobilyalarına verilen çeşitli zararlar, boyanan, yazı yazılan, zedelenen tarihi yapılar ve heykeller başta olmak üzere birçok örnek verilebilir.

Van Vliet (1984)'in vandalizm üzerine uluslararası literatürün ana temalarına ilişkin analizi, bu sosyal olgunun belirli sayıda karakteristik özelliğini

ayırt etmemizi sağlarken vandalların hedefi olan yer ve objeleri belirli başlıklar altında derlemiştir;

1. Parklar, oyun alanları ve spor tesisleri
2. Özel mülk ve kamusal kent mobilyaları
3. Okul binaları ve tesisleri,
4. Toplu taşıma araçları ve tesisleri,
5. Kamu binaları ve yollardır.

Vandalizmin tanımı ve nedenleri sosyolojik ve psikolojik konular olarak ele alınarak araştırılırken, hukuksal yönü ve ekonomik açıdan zararları tahribatın boyutları ve caydırıcılığı hakkında bizlere bilgi vermektedir.

Psikoloji, bireyin davranışlarını ve bu davranışların arkasındaki nedenleri sebep ve süreçlerini araştırır. Vandalizm bireyler tarafından gerçekleştirilen fiziksel bir eylem olduğu için bu davranışın nedenlerini araştırmada psikoloji alanının yeri önemlidir. Ancak sadece psikolojik değil ayrıca vandalizme eğilimli kişilerin büyüdüğü ve yaşadıkları toplumun da dahil edildiği sosyo-psikolojik sebepler de araştırmalara dahil edilmelidir.

Cohen (1973)'e göre psiko-sosyolojide vandallık toplum mallarına zarar veren yasadışı bir eylemdir.

Philips (1996)'a göre bireyin hayatı, ailesi, arkadaşları, okulu, içinde bulunduğu toplum ve serbest zamanı vandalizme yönelik tutumlarını etkilemektedir. Topluma karşı kızgınlık, can sıkıntısı, yalnızlık, disiplin problemleri, kişisel problemler, alkol-uyuşturucu alışkanlığı ve arkadaş baskısı vb. nedenler vandalizme giden bir davranış bozukluğuna yol açmaktadır. Bireyin, sadece verdiği zevk nedeniyle de vandalizm eylemlerine katıldıkları belirlenmiştir (Dinçtürk, 2007).

Ayrıca son araştırmalarla, can sıkıntısından kaynaklanan vandalizm olaylarının %80 oranına ulaştığı tespit edilmiştir (Philips, 1996). Bu araştırmalardan, vandalizm olarak adlandırılan birçok eylemin planlı olmadığını, çoğunlukla anlık tepkiler sonucu meydana geldiğini göstermektedir (Stollard, 1991). Bu çerçevede önceden planlanmamış tahriplerin vandalizm olarak nitelendirilmesi mümkündür (Dinçtürk, 2007).

Vandalizm olarak nitelendirilen davranışların genel özelliği bireylerin zarar verdiği malların kamuya ya da tanımadıkları şahıslara ait olmalarıdır. Verilen zararların mallara bilinçli bir şekilde ve gözle görülür büyüklükte hatta çoğunlukla tekrar kullanılamaz hale getirecek şekilde olduğundan sebepsiz olarak yapıldığı düşünülmemelidir. Bu tip eylemlerin genellikle bireylerin düşük eğitim ve sosyo-kültür seviyesinden ya da topluma mesaj kaygısıyla gerçekleştirildikleri düşünülmektedir.

Vandalizmin mutlaka bir motivasyon kaynağından beslenerek gerçekleştirildiği düşünüldüğünde; Bir sanat suçu olan vandalizmin kökeninde ağırlıklı olarak din/inanç veya siyasi/ideolojik motivasyonların olduğu görülmektedir (Keskin, 2019).

Günümüzde vandalizm olarak görülen, kent mobilyalarına, heykellere, otomobillere ya da toplu taşıma araçlarına, okul araç gereçlerine ve buna benzer pek çok kamu malına görünür derecede bilinçli zarar vermek, çok sık rastlanan bazı örneklerdir. Bunun “suç” kapsamına alınması ve tanımlanması bakımından dünyada ve ülkemizde çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

Vandalizm literatürü, vandalist davranışı neyin oluşturduğu konusunda çok az fikir birliği göstermektedir. Öncelikle hukuksal bir bakış açısı ile başlamak gerekirse; örneğin ABD'de FBI, vandalizmi " gerçek veya kişisel herhangi sahibinin velayeti veya kontrolü altında olan bir kamu veya özel malı ya da mülkü, sahibinin rızası olmaksızın kesmek, yırtmak, kırmak, boyamak, çizmek, üzerini pislikle kaplamak veya kanun veya yönetmelikte belirtilen diğer herhangi bir yolla kasten veya kötü niyetle zarar vermek" olarak tanımlamaktadır (U.S. Department of Housing and Urban Development, 1979).

1971 tarihli İngiliz Cezai Hasar Yasası'na göre, vandal "bir başkasına ait herhangi bir mülkü yasal bir mazereti olmaksızın yok eden veya zarar veren, bu tür bir mülkü yok etme veya zarar verme niyetinde olan veya bu mülkün yok edilip edilmeyeceğini veya zarar göreceğini umursamayan kişidir" (Griffiths ve Shapland, 1980). Bunun gibi resmi sınırlamalar yoruma açıktır; bu temelde toplanan istatistikler, kanun adına çalışan insanların karşılaştıkları vandalizm olaylarının türü ile sınırlı olup, genel olarak vandalizmin nedeni ve anlamı hakkında yeterli bir bilgi verememektedir. Bu sebeple adli bir bakış açısı vandalist olayların sosyal bağlamı ve davranışsal ve psikolojik öncül koşullarından ziyade yasal yönlerine odaklandığı için sınırlı kalmaktadır. Buna örnek olarak, topraktan

çıkarılmış bir çalı, bazı durumlarda gençlerin kötü niyetli niyetinin sonucu olabilirken, diğer durumlarda, yeni yürümeye başlayan çocukların keşif davranışlarından kaynaklanabilecek olma ihtimali gösterilebilir. Vandalizm istatistiklerinin derlenmesinde bu belirsizlik genel bir sorun yaratmaktadır, çünkü raporlanan suçların büyük çoğunluğuna tanık olunmaz ve az sayıda suçlu yakalanır (Vliet, 1984).

Vandalizmin cezai terimi "mülkün zarar görmesi"dir. (Geason & Wilson, 2000). Snyman'a (1999) göre, Güney Afrika hukukunda mala zarar vermenin klasik tanımı 1924 yılında Mashanga'da J Innes tarafından; hukukta suçu oluşturmak için gerekli olan tek şey bir başkasının malına kasıtlı olarak haksız yere zarar vermektir, şeklinde yapılmıştır, (Wet, 2004).

Ülkemizde ise hukuksal açıdan vandalizm ile ilgili mevzuatlar Sarıtaş, (2009) tezinde yer alan; Mala Zarar Verme Suçu, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Özel Hükümler" isimli ikinci kitabının, "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının onuncu bölümü olan "Mal Varlığına Karşı Suçlar" kapsamı içinde 151. ve 152. maddelerde sıralanmıştır.

"Madde 151- (1) Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hâle getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldüren, işe yaramayacak hâle getiren veya değerinin azalmasına neden olan kişi hakkında yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Suçun basit hali açısından kanun koyucu, suçun maddi konusunu dikkate alarak ikili bir ayırım yapmıştır. Bu ayırım çerçevesinde zarar verilen şeyin sahipli hayvan olması durumu, hükmün ikinci fıkrasında özel olarak düzenlenmişken, bunun dışındaki her türlü eşya (bitkiler ve cansız varlıklar vs.) birinci fıkra kapsamında genel bir şekilde düzenlenmiştir. Bu farklılık, suçun maddi unsuru açısından kendini göstermekte olup, her iki fıkradaki suç tipi açısından tipik hareketler birbirinden farklıdır. Öyle ki, suçun maddi konusunun sahipli hayvan olması durumunda suç, bu hayvanın öldürülmesi, işe yaramayacak hâle getirilmesi veya değerinin azalmasına neden olunması fiilleriyle işlenebilecek iken, sahipli hayvan dışındaki mallar açısından suçun oluşabilmesi için malın yıkılması, tahrip edilmesi, yok edilmesi, bozulması, kullanılamaz hâle getirilmesi veya kirletilmesi gerekmektedir. Ancak kanunda suçun yaptırım açısından, suçun bu iki tür maddi konuya karşı işlenmesi arasında bir ayırım yapılmamıştır.

Suçun nitelikli hallerini düzenleyen 152. madde metni ise şu şekildedir:

Madde 152- (1) Mala zarar verme suçunun; a) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında, b) Yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş, her türlü eşya veya tesis hakkında, c) Devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında, d) Sulamaya, içme sularının sağlanmasına veya afetlerden korumaya yarayan tesisler hakkında, e) Grev veya lokavt hâllerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında, f) Siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında, g) Sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak, işlenmesi hâlinde, fail hakkında bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (2) Mala zarar verme suçunun; a) Yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak, b) Toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle, c) Radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanarak, işlenmesi hâlinde, verilecek ceza iki katına kadar artırılır.

152. maddede kanun koyucu mala zarar verme suçunun nitelikli hallerini iki fıkra (gruba) ayırarak her bir gruba farklı cezalar öngörmüştür. Buna göre, birinci fıkrada sayılan cezaya etki eden nedenlerin bulunması halinde kanun koyucu bir alt ve üst sınır vererek cezayı belirttiği halde, ikinci fıkradaki nedenlerin bulunması halinde mala zarar verme suçunun basit hali veya madde 152/f.1'deki nitelikli halleri nedeniyle verilecek ceza iki katına kadar arttırılacaktır. Birinci grupta kanun koyucu -son bent hariç olmak üzere- bazı mallara karşı yapılan mala zarar verme eylemlerini, bu malların nitelikleri itibarıyla taşıdıkları önemi göz önünde bulundurarak daha ağır bir yaptırıma tabi tutmuşken; ikinci grupta ise suç konusu olan mal nasıl bir mal olursa olsun, yani ister basit mala zarar vermenin (TCK m. 151'in) isterse de TCK' m 152/f.1'in kapsamına girsin, suçun işlenişinde kullanılan araçlar dikkate alınarak, verilecek cezada artırım yapılması öngörülmüştür. Buna göre eylem birinci fıkranın kapsamına giren bir mala karşı, ikinci fıkrada belirtilen şekilde işlenmişse her iki nitelikli hal de birlikte uygulanacaktır. Birinci fıkranın son bendinde ise failin özel bir saiki düzenlenmiş ve ağırlaştırıcı neden olarak ele alınmıştır.

Kanuni düzenleme dikkate alındığında mala zarar verme suçu başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkmak, tahrip etmek, yok etmek, bozmak, kullanılamaz hâle getirmek veya kirletmek veyahut haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldürmek, işe yaramayacak hâle getirmek veya değerinin azalmasına neden olmak biçiminde tanımlanabilir. Bu tanım çerçevesinde genel olarak suçun failinin başkasının malına zarar veren kimse olduğu, suçun oluşabilmesi için kanunda belirtilen tipik zarar neticelerinden herhangi birinin gerçekleşmesinin yeterli olacağı görülmektedir. Kanun, suçun konusu açısından eşya kavramını geniş bir anlamsal çerçevede ele almış, ve canlı hayvanları da bu kapsamda saymıştır. Ancak işin doğası gereği suçun

konusunun canlı hayvan olması ile ilgili, buna has farklı zarar tipleri geliştirilmiştir. Ayrıca dikkat etmek gerekir ki malın taşınır veya taşınmaz olması, suçun oluşması açısından önemli değildir.

Mala zarar verilmesi kriminolojik sahada vandalizm olarak ifade edilmektedir. Ancak bu kavrama farklı anlamlar verilmesi de söz konusudur. Fakat kriminolojik çalışmada o suç tipine ilişkin genel yasalar koyulabilmesi için, mala karşı şiddetin karşılığı olarak vandalizm, kanuni tipe yakın yani en geniş anlamı ile ele alınmalıdır. Bu anlamıyla vandalizmin, nedensel yani etolojik incelemesi kolay değildir; zira bu suç tipi, çok çeşitli saiklerle işlenebilmektedir. Bu açıdan çeşitli vandalizm tiplerine göre farklı değerlendirme yapmak daha sağlıklı sonuç verecektir. Herhalde yapılacak değerlendirme de tek bir nedene göre değil bir nedenler kombinasyonuna göre biçimlendirilmelidir.”

Vandalizm ile mala verilen zararın tamiratı ya da tamamen yenilenmesi nedeni ile maddi boyutu da ciddi bir sorun haline gelmektedir. Bu nedenle ekonomik yönü de toplum bilincini artırmak amacı ile araştırılmalı ve gözler önüne serilmelidir.

Goldstein (1996), konunun ekonomik boyutuyla ilgili diğer araştırmacılardan topladığı verilerle A.B.D. başta olmak üzere İngiltere ve Kanada’da vandalizm gören alanlar ve maddi zararları ile ilgili bir çizelge oluşturmuştur (Çizelge 2.1).

Çizelge 2.1: Vandalizme uğramış ekipmanın onarımı ve değiştirilmesinin maliyetleri (Goldstein, 1996)

YIL	HASAR MİKTARI	LOKASYON	YER	KAYNAK
1967	1,941,000	New York Şehri	Okullar	Zimbardo (1973)
1967	100,000,000	New York Şehri	Umumi Telefon	Zimbardo (1973)
	4,400,000	Amerika Birleşik Devletleri	Arabalar	Goldmeir (1974)
	722,000,000	Amerika Birleşik Devletleri	İnşaat Sahaları	Goldmeir (1974)
1968	5,000,000	New York Şehri	Umumi Telefon	Zimbardo (1973)
1968/9	870,000*	Liverpool, İngiltere	Konutlar kurumu	Pullen (1973:259)
1969	30,000	Küçük ABD şehri	Okullar	Zimbardo (1973)

	61,000	İngiltere'de 500,000 nüfuslu şehir	Okullar	Burall (1980)
	122,000*	İngiltere-Berkshire İdari Bölgesi	Okullar	Burall (1980)
1972	2.55 (birim başına aylık aliyet)	Amerika Birleşik Devletleri	60 federal finansmanlı sınırlı temettü konut projesi	Konut ve Kentsel Gelişim Departmanı Proje (1978:28)
1975	1 to 5 milyar \$	Amerika Birleşik Devletleri	Okullar, parklar, rekreasyon alanları, sosyal konutlar ve toplu taşıma sistemleri	ABD Senatosu Yargı Alt Komitesi (1975)
1976	114,000,000*	İngiltere/İskoçya/Galler	Genel	Ward (1978:203)
1978	460,000,000 or \$13/öğrenci	Amerika Birleşik Devletleri	Genel	Suç ve Suç İşleme Komisyonu (tarih yok)
1978	14,000,000	Amerika Birleşik Devletleri	Küçük İşletmeler	Suç ve Suç İşleme Komisyonu (tarih yok)
	853.08**	Kanada	Küçük Üniversite Kütüphane	Sleep (1982)
	44,000*	İngiltere'de 500,000 nüfuslu şehir	Konut	Burall (1980)
1979	1,000,000,000	Amerika Birleşik Devletleri	Genel	Anonim (1977) Suç ve Suç İşleme Komisyonu (tarih yok)
1979	100,000,000	İngiltere/Galler	Genel	Burall (1980)
1979	\$15/semt sakini	Pensilvanya'daki küçük bir kasaba	Genel	Pietro (1980)
1982	130,000	Amerika Birleşik Devletleri	Devlet Üniversite Yurtları	Gailey (1983)

Aksi belirtilmedikçe tüm tutarlar ABD Doları cinsindendir.

* İngiliz Sterlini ** Kanada Doları

Toplamı milyon dolarlarla ifade edilecek büyüklükteki zararalar vandalizmin önlenmesinin ya da indirgenmesinin önemini gözler önüne sermektedir. Bu zararı azaltmak amacıyla analiz edilmesi gereken konuların başında vandalizmin nedenleri gelmektedir. Vandal eylemlerin nedenleri

konusunda farklı görüşler söz konusu olup, pek çok kuram çalışmaları ve açıklamalar bulunmaktadır. Zorlama kuramı, zevk kuramı, optimal uyarılma kuramı ve kırık camlar teorisi vandalizm ile ilintilendirilen kuramlardan bazılarıdır.

Zorlama Kuramı: Zorlanma kuramına göre suçluluk, bir kişinin kendisine acı veren herhangi bir durumdan kaçınması engellendiği zaman ortaya çıkar. Bu görüş doğrultusunda tahripçilik, kişinin kendisini rahatsız eden bir durumdan kurtulma yollarının tıkalı olduğunu algıladığında başvurduğu bir davranış olarak açıklanabilir (Öğülmüş, 2000).

Zevk Kuramı: Yıkımla bağlantılı olarak keyfin yaygınlığı hem çocukların hem de yetişkinlerin tepkilerinde belirgindir. Piaget (1952), 10 yaşındaki çocukların bir tür oyun olarak yıkımla meşgul olduklarına işaret etmiştir. Allen ve Greenberger, (1978) kendi araştırmalarında, kişilerin bir nesneyi kırma olaylarını anlattıkları zevkten etkilendiklerini belirtmişlerdir. Kısacası, yıkım genellikle keyifli bir deneyim gibi görünmektedir.

Optimal uyarılma kuramına göre insan, yetersiz ya da tek düze uyarıcıların bulunduğu bir ortamda bir süre bulunduktan sonra sıkılır ve daha fazla uyarıcı aramaya başlar. Aşırı derecede uyarıcının bulunduğu bir ortamda bir süre bulunduktan sonra da bu kez daha az uyarıcı bulunan başka bir ortam aramaya başlar. Başka bir deyişle, birey hem uyarıcıların çok az olduğu hem de çok fazla olduğu durumlardan bir süre sonra uzaklaşarak, optimum düzeyde uyarıcı içeren ortamlara yönelir. Bu nedenle optimal uyarım arayışı önemli bir içsel güdüleyicidir (Öğülmüş, 2000).

Kırık camlar teorisi 1980’li yıllarda Wilson ve Kelling (1982) tarafından güvenlik uygulamalarına farklı bir yaklaşım olarak getirmiştir. Bu teori, suçun oluşumunda düzensizliğin oynadığı role dikkatleri çekmektedir. Teoriye göre, eğer bir mahallede bazı camları kırık bir bina varsa ve bu kırık camlar onarılmazsa, kimi insanlar tarafından binadaki diğer camların da kırılması kaçınılmazdır. Nitekim binadaki kırık camlar insanlarda binayla ilgili sahipsizlik, denetimsizlik ve kontrolsüzlük duygusu oluşturmakta ve suç işlemeye teşvik etmektedir. Bu tür küçük suçlar ise daha büyük suçlara davetiye çıkarmaktadır. Kırık camlar teorisi, kontrolsüzlük, denetimsizlik, sahipsizlik, bakımsızlık ve ilgisizlik hissi uyandıran yerlerin suç üretebileceğini ve bu tür yerlere karşı önlemlerin alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, şehirlerde

sıkça görülebilen aydınlatması yetersiz cadde ve sokakların, onarılmayan metruk binaların, kontrolsüz araç park alanlarının ve fiziksel güvenliği yeterince alınmamış işyerlerinin suça davetiye çıkarabildiğini ve potansiyel suçluları cesaretlendirebildiğini söylemek mümkündür (Doğan ve Sevinç, 2012).

Yapılan araştırma ve görüşlerde genel olarak ortaya çıkan vandalizmin nedenleri şu şekilde sıralanabilir;

- Bastırılmayan öfke
- Can sıkıntısı
- Yoksulluk, işsizlik
- İntikam duygusu
- Özgüven eksikliği
- Arkadaş yönlendirmesi
- Sahiplenme duygusu yoksunluğu
- Kent mobilyasını beğenmemek
- Alkol ve Madde bağımlılığının etkisi
- Gençlik
- Dikkat çekmek

2.1.2 Kent mobilyası

Bakan ve Konuk (1987)'e göre kentler insanların barınma, eğitim, sağlık, ticaret, kültür gibi gereksinimini karşılayan yapıların yanı sıra spor, eğlence ve genelde rekreasyon gereksinimlerini karşılamak üzere açık ve yeşil alanların varlığı ile kimlik ve kalite kazanır. Uygarlık derecesi, kültür yapısı, yaptırımların etkisi ya da ekonomik yapı farklılıkları değişiklikler doğurur. İşte kentte toplumsal yaşamın nitel ve nicel yoğunlaşması sonucu doğan gereksinimler donatımları oluşturur (Dinçtürk, 2001).

Son dönemlerde kentsel tasarım çatısı altında açık kamusal alan tasarımlarına, kullanıcının istek ve ihtiyaçları gözlemlenerek, vakit geçirip, dinlenip eğlenebilecekleri alanlar ve donatılara daha çok önem verilmeye başlanmıştır. Kullanıcı odaklı tasarımlar kentsel kimlik kazanımı açısından da kentsel tasarıma destek vermektedirler.

Kimlik, kenti algılamada ve kullanıcıya aidiyet hissi yaratmada büyük rol oynamaktadır. Kentsel kimlik farklılıkları çeşitliliğe sebep olmakla birlikte kentin karakterini oluşturan temel öğelerden biridir.

Oktay (1999)'a göre, kent kimliği, onun belirleyicisi olan kentsel mekanların niteliğiyle kolaylıkla ölçülebilir. Çünkü bu mekanlar yerel kültürü ve yaşanan zamanı yansıtır, sosyal ve ekonomik durum ile ilgili bilgi verir. Sahibini ele veren evler gibi kentsel mekanlar da onların sahibi olan kenti yansıtır (Sancak, 2009).

Bir kentin okunabilirliği o kenti tanımlayan unsurlarla belirlenir. Bu konuda dünyaca bilinir kent okunabilirliğini sağlayan beş öğeyi tanımlayan Kevin Lynch'e (1960) göre insanların kent içerisinde korkusuzca yönlerini bulabilmelerini sağlayan "mistik güdü" o kenti tanımlayan belirgin öğelerle sağlanabilir. Yollar, kıyılar/kenarlar, bölgeler, kesişim noktaları ve kent simgeleri olarak adlandırılan bu beş öğenin tanımlamasında kent mobilyalarının kent kimliğine katkısı oldukça önemli bir yer teşkil etmektedir (Asada, 2015). Kent kimliği kavramı, kentin toplumsal yapısı, doğal özellikleri, geçmişten gelen kültürel miras ve diğer etkilerine kadar pek çok bileşeni barındırarak devamlılığını sürdürmektedir.

Kent mobilyalarını kent kimliğini oluşturan donatıların başında gelmektedir. Kent meydanları ve kentsel donatı elemanları tarih öncesi dönemlerden beri karşımıza pek çok örnekle çıkmasına rağmen kent mobilyası terimi ilk kez 19. yy ortalarında İngiltere'de kullanılmıştır. Ülkemizde ise tasarımcılar kent mobilyası terimini neredeyse 20. yy. sonlarında kullanmaya başlamışlardır.

Kent mobilyaları sürekli gelişim ve devinim içinde ilerleyen kentlere bu süreçte uyum göstererek kent kimliğinin korumasında ve tanınırlığında büyük rol üstlenirler.

Sanayileşmeye paralel olarak hızla artan ve gelişen kentleşme beraberinde ulaşım, teknoloji, iletişim ve daha birçok hizmet alanında da gelişim ve ihtiyaçların doğmasına neden olmuştur. Bu doğrultuda tüm bu hizmet alanlarının ortak paydası sayılabilecek açık ve kapalı kamusal mekanların da kullanılabilirliği ve popüleritesi artmıştır.

Kentsel ihtiyaç ve kimliğe uygun seri üretim tarzında kent mobilyaları 19.yy'ın sonunda başta İngiltere olmak üzere Amerika ve gelişmiş pek çok Avrupa ülkesinde görülmeye başlanmıştır. Toplu taşıma ve ulaşımındaki gelişmeler, taşıt ve yaya yollarının fiziksel, güvenlik ve görsel ihtiyaçlar dahilinde yeniden düzenlenmesine, aydınlatma, yönlendirme uyarı tabelaları, bekleme ve dinlenme elemanlarının standardizasyonunda tasarımın önem kazanmasına neden olmuştur. Daha sonra oyun ve rekreasyon alan donatıları da kent mobilyaları sınıfına dahil olmuştur.

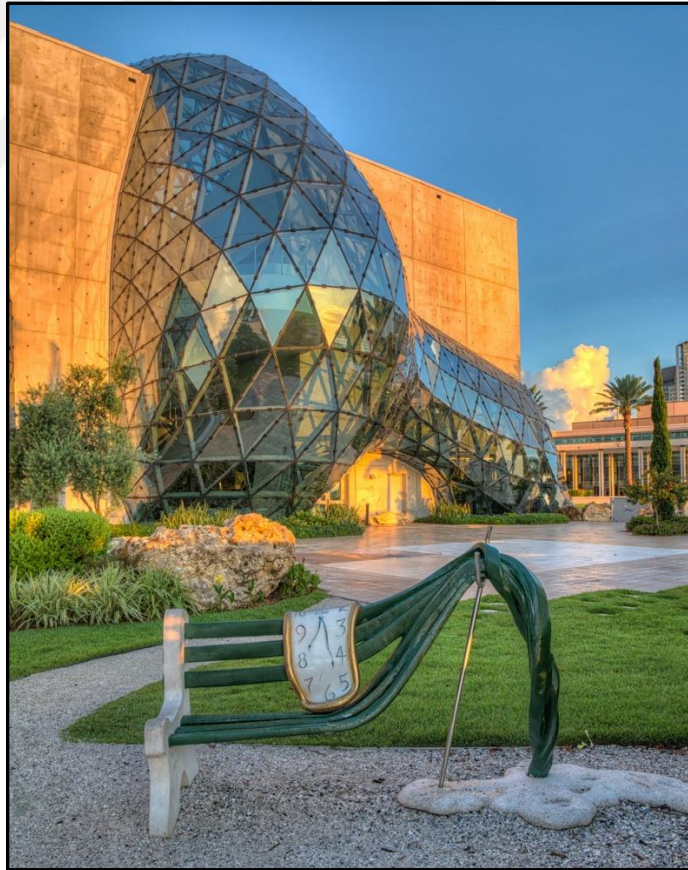
İngiltere’de bu gelişimleri daha sağlıklı olarak değerlendirebilmek amacıyla 1920’li yıllarda ilk çalışmalar başlatılarak, günümüze kadar 3000 adet elemanın standardizasyonu gerçekleştirilmiştir (Sancak, 2009).

Başlarda pek çok tasarım objesinin çıkışı gibi öncelikle kullanıcının fiziksel ihtiyaçlarını gidermek amacı ile tasarlanan kent mobilyaları, estetik kaygılar, kent ile bütünlük, kültürel özellikler, kent kimliğini oluşturmak, dayanıklılığı artırmak gibi ihtiyaçların ortaya çıkması ile yeniden tasarlanmaya ve şekillenmeye başlamışlardır. Kent kimliğini simgesel açıdan yansıtması bakımından kent mobilyalarında okunabilirlik, dil birliği ve süreklilik büyük önem taşımaktadır.

Amerika’nın Florida eyaletinde St. Petersburg’da ilk kez 1908 yılında kullanılmaya başlayan ve 1916 yılında şehir genelinde sayısı 7000’ne ulaşan yeşil banklar, 1960 yılında kaldırılışları da hala St Petersburg Florida “yeşil banklar şehri” olarak anılmaktadır. Irkçılığın yaygın olduğu döneme denk geldiğinden ayrı bir tartışma konusuna da sahip olan banklar döneminde yerel yönetim tarafından halkın bir araya gelmesi ve kaynaşması amacıyla tüm kente yerleştirilmiştir (Şekil 2.1). Günümüzde kentin bir başka simgesi olan Salvador Dali Müzesinin önünde de yeşil bankın sanatçının kendine ait tarzıyla yapılmış bir versiyonu bulunmaktadır (Şekil 2.2).

Şekil 2.1: St Petersburg Florida “Yeşil Banklar Şehri” (Greenbench, 2020)

Şekil 2.2: Salvador Dali Müzesi St Petersburg Florida “Yeşil Banklar Şehri” versiyonu (Paulson, 2013)

Kent mobilyaları gelişen ve değişen kent yaşamına ayak uyduracak şekilde devamlı yenilenen kesintisiz bir tasarım süreci içerisinde olmalıdırlar. Ancak bu şekilde kullanıcının ihtiyaçlarını karşılayan ve estetik açıdan beğenilirliğini koruyan ürünler sahiplenilerek vandalizme maruz kalmadan varlıklarını sürdürebilirler.

Günümüzde kent mobilya türleri pek çok kaynaktan birbirinden farklı sınıflandırılırlar da genel olarak 7 gruba ayrılmışlardır (Gürsoy, 2011);

- Oturma elemanları
- Alan aydınlatıcıları
- Otobüs durakları
- Çöp kutuları
- Oyun alanı elemanları
- Gölgelekler ve tenteler
- Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler

Oturma elemanları: Diğer kent mobilyaları gibi genelde açık alanda konumlandırılmak üzere tasarlanan birimlerdir. Bu sebeple dört mevsim koşullarıyla baş edebilecek malzeme seçimleriyle tasarlanması ve alan üzerinde yerleşimi, oturma birimlerinin sürdürülebilirliği konusunda en önemli faktörler olarak yer almaktadır.

Tasarımlarda dikkat edilmesi gereken bir diğer konu da kullanıcının benimseyerek ve rahat bir şekilde kullanabilmesi için ortalama antropometrik ölçüler göz önüne alınarak ergonomik ürünler tasarlanmasıdır.

Bulunduğu bölgenin estetik algısına hitap etmesi kullanıcının kent mobilyalarını benimseyerek korumasına neden olmaktadır. Seçilen malzemelerin tahribata dayanıklı ve onarılabılır malzemeler olması da uzun vadede kullanım açısından oldukça önemlidir.

Oturma birimlerinin konumlandırılma şekli de kullanılacağı alan ve amaca uygun planlanmalı ve ortamı bu doğrultuda gerekli görüldüğü takdirde yeniden tasarlanmalıdır. Örneğin, yaya ya da motorsuz araç trafiği üzerinde engel teşkil etmeyecek şekilde yerleştirilirken, toplu ya da bireysel dinleme amaçlı düzenleme sosyal mesafe ve özerklik kurallarına uygun olmalıdır. Kent mobilyasının tasarımının yanı sıra konumlandırılma şekli de istemli tahribata yol açabilir ya da

önleyebilir. Kullanıcıların kişisel alanlarının korunması da dikkat edilmesi gereken bir diğer husustur.

Oturma elemanlarında strüktürel yapı olarak demir ve benzeri ağır malzemeler seçilirken kullanıcının temas edeceği bölümler için genellikle ahşap tercih edilmektedir. Tasarımda sıcak malzemeler olarak sınıflandıran malzemelerden biri olan ahşap kolay şekil alması, çok bulunması ve tamir edilebilirliği ile ekonomik oluşu gibi sebeplerden sıklıkla tercih edilen doğal bir malzemedir. Çizilmeye, yanmaya ve boyanmaya müsait oluşu vandalizm açısından negatif yönleri olarak sayılabilir.

Alan aydınlatıcıları:

Aydınlatma, nesnelerin görünebilmesi için yapay bir ışık kaynağının kullanılmasıdır. Mimari ve içmimarinin önemli bir unsurudur (Britannica, 2022).

Alan aydınlatmaları başlarda yolları aydınlatma ve güvenli hale getirme amaçlı ihtiyaçlar doğrultusunda kullanılmaya başlanmış, günümüzde görsel efekt ya da estetik görünüm amaçlı olarak yeniden tasarlanmaya ve talep görmeye başlamıştır.

Gün ışığında kullanılan kentsel mekanların akşam karanlığında işlevlerini güvenli bir şekilde devam ettirmeleri için uygun ve yeterli miktarda aydınlatılmaları gerekmektedir. Yaya ve motorsuz araç yollarının aydınlatacak şekilde tasarlanan aydınlatma elemanları, genel alanların güvenliğini ve kullanılabilirliğini sağlayacak yeterlilikte olamayacağı için farklı hesaplarla, formlarda tasarlanmış başka ürünlere de ihtiyaç doğmaktadır.

Alan aydınlatıcıları diğer kent mobilyalarına oranla daha sık ve fazla sayıda kullanıldıklarından aynı zamanda bulundukları kente kimlik kazandıran birimlerdir. Bu nedenle tasarlanan diğer kent mobilyalarına referans niteliğindedirler. İhtiyaç dahilindeki aydınlatma elemanları dışında kentsel kimliğe hizmet eden, belli başlı öğeleri vurgulamak ya da alanları süsleme amaçlı kullanılan dekoratif aydınlatma elemanları da kent mobilyaları aydınlatma elemanları arasında yerini almaktadır.

Doğru ve yeterli şekilde aydınlatılmamış alanlar vandalizmi destekleyeceğinden tüm kent mobilyaları içinde aydınlatma elemanlarına oldukça büyük bir görev düşmektedir.

Otobüs durakları: Toplu taşıma güzergahında bulunduğu bölgenin en çok yolcu indirme/bindirme kapasitesinin olduğu noktalar hesaplanarak konumlandırılan kent mobilyalarıdır. Başlıca amacı otobüs bekleyenlerin iklim şartlarından olabildiğince korunabileceği, trafik akışı sırasında inerken, binerken ya da beklerken güvenliğini sağlamak amaçlı tasarlanmış birimler olmasıdır. Duraktaki yolcu ile otobüsün birbirlerini görebileceği şekilde ve malzemelerle tasarlanmış, mümkünse aydınlatılmış ve ihtiyacı olanların oturabileceği otobüs durakları genel ihtiyaca hizmet etmek açısından ideal ürünlerdir. Form ve işlevi açısından kent kimliğine etkisi oldukça güçlü olan otobüs durakları birim olarak tasarlanıp üretilmekte ve konumlandırılacağı durak noktasının ihtiyacına göre sayıda belirli aralıklarla yaya trafiğini engellemeyecek şekilde yan yana yerleştirilmektedirler.

Günümüzde yerel yönetime maddi katkı sağlamak amacı ile reklam panoları eklenen otobüs durakları büyük şehirlerde oldukça sık kullanılmaktadır. Ana malzeme olarak kullanım sıklığı ve yoğunluğu açısından kir tutmayan ya da kolay temizlenebilir krom, alüminyum ya da paslanmaz çelik tercih edilmektedir. Aydınlatma için de genellikle güneş enerjisinden faydalanan paneller kullanılmaktadır.

Çöp kutuları: Anılsın (2001)' e göre; çöp kutuları, atıkların insan sağlığı ve temizliğini tehdit etmeyecek ve kokuyu da yaymayacak şekilde korunaklı, hijyenik donatılar olmalıdır.

Kamusal alanların temiz kalması ve çevrenin temiz tutulmasını destekleme amacı ile çöp kutularının yerleşimi ve sayısı çok önemlidir.

Sık kullanıma maruz kalan ve oldukça kirlenen çöp kutularının kolay yıpranmayan ve temizlenebilen malzemelerden üretilmesi bakım ve süreklilik açısından önem taşımaktadır. Genellikle fiberglas türevi plastik malzemelerden ve metal alaşımlarından üretilen çöp kutuları boyama, yanma, kırılma gibi tahriplere açıktır. Günümüzde ideali paslanmaz çelik malzemelerdir.

Oyun elemanları: Genellikle okul öncesi ve ilkokul çağındaki çocuklar için tasarlanan onların fiziksel aktivitelerle sıkılmadan güvenli bir şekilde vakit geçirmelerini sağlayan tesislerdir.

Dış mekanda kullanılan oyun elemanları, gelişim basamakları boyunca çocuğun hareketlerine düzen getiren, zihinsel, bedensel ve psiko-sosyal gelişimlerine yardımcı olan, hayal gücünü ve yaratıcı yeteneklerini geliştiren oyun araçlarıdır (Perçin, 2022).

Tasarımında dikkat edilmesi gereken en önemli nokta çocukların antropometrik yapılarına uygun ergonomik, malzeme seçimleri ve birimlerin tasarımı açısından yaralanma ve sakatlanmaları önleyecek şekilde güvenli ürünler olmalarıdır.

Çocuk oyun elemanları tasarlanırken fiziksel ve zihinsel açıdan keşiflere açık kendilerini geliştirebilecekleri birbirlerine entegre edilmiş birimlerden oluşmasına dikkat edilir.

Çocuk oyun alanları da vandalizme açık elemanlar olarak görüldüğünden hem çocukların güvenliği, sağlığı hem de tahribatın azaltılması açısından bakımların düzenli olarak yapılması gerekmektedir.

Gölgelekler ve tenteler: Açık kamusal mekanlarda yoğun yaya trafiği bulunan alanlarda ya da bekleme ve dinlenme alanlarında genellikle güneşten koruma bir kısmı da malzeme ve tasarımı ile yağmur ve rüzgardan koruma amacıyla kurulan elemanlardır.

Çoğunlukla çelik taşıyıcılı ahşap malzemelerin tercih edilirken, son dönemlerde yine çelik taşıyıcılı gergi membran sistem uygulamalarının da yaygınlaştığı gözlemlenmektedir.

Yüksek ve tırmanmaya elverişsiz oluşları vandalizme uğramalarını büyük ölçüde engellemektedir.

Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler: Yön bulma, bulunduğu alan/mezan hakkında bilgi vererek doğru ve etkin şekilde kullanılmak amacı ile yerleştirilen sistemlerdir. İhtiyaca uygun büyüklükte ve yükseklikte yerleştirilen elemanlar aydınlatma, renk ve malzeme seçimiyle de fark edilir ve bulunduğu ortama uygun olarak tasarlanmaktadır.

Çelik sac, ahşap ya da pleksiglas malzemelerden üretilen tabelalarda grafiti en çok görülen vandalizm şeklidir.

Kent mobilyalarında kullanıcı çeşitliliği, tasarımda ergonomi, dayanıklı malzeme seçimleri ve estetik değerler açısından net bir karar verilmesi konusunda zorlarken, kullanıcının ve uygulanacak çevrenin analizi, doğru ürün tasarımı ve seçimi açısından kolaylıklar sağlamaktadır. Çevre analizine coğrafi ve kültürel veri elde edilmesinin yanı sıra vandalizm türleri ve yoğunluğu da dahildir.

Çağdaş dış mekanlar oluşturmada başta peyzaj mimarları olmak üzere, yapı mimarı, kent planı, endüstriyel tasarımcı, plastik sanatçı, inşaat mühendisi, canlı ve cansız dış mekan donatı elemanları üreticilerine önemli görevler düşmektedir. (Küçükerbaş ve Özkan,1999).

Kent mobilyalarında tasarım kriterleri halkın fiziksel anlamda konforlu kullanımına ve beğenisine uygunluğu göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Oldukça geniş bir kullanıcı kitlesine sahip olan kent mobilyalarının sahip olması gereken belli başlı özellikler mevcuttur.

Genel olarak bu özellikler;

- Tasarımda hedef ekonomik, fonksiyonel ve estetik nitelik
- Maliyetinde parasal kaynaklara uygunluk
- Çabuk bulunup, kolayca uygulanabilirlik
- Yüksek fizibilite ve sağlamlık
- Standartlara uygunluk
- Ergonomiklik
- Tasarımcının özgün çizgilerini taşıma
- Vandalizm'e dayanıklılık
- Bakım kolaylığı
- Taşınabilirlik, monte ve yedek parça bulmada kolaylık
- Malzeme ve işçilik seçiminde uygunluk (Yıldızcı,2001)

Kent mobilyalarının çevre koşullarına karşı uzun ömürlü olmaları için tasarım aşamasında doğru malzeme seçimi, doğru konumlandırma gibi faktörler de dikkate alınmalıdır. Ürün tasarımında kullanılacak olan malzemenin çeşitli dayanıklılık ve kullanım denemelerinden geçirilmiş olması ve kabul gören ulusal ve uluslararası standardizasyon kurumlarınca tescil edilmesi ve o ürünün dayanıklılık ve kalitesinin güvenilir bir organizasyonca garantilenmiş olması anlamına gelecektir.

Ülkemizde tasarlanan ve üretilen bütün ürünler ya Türk Standartlarına (TSE) ya da Uluslararası Standartlara (ISO) uymak zorundadır. Standartlar hakkındaki bilgilere tasarım aşamasında sahip olunmalı ve üretim aşamasında kontrol edilmelidir. Kent mobilyalarının standartlara uyması elemanların kullanım sürecinde herhangi bir parçasının değişiminde uyması açısından ve ürünün kullanım ömrünü uzatmak açısından önemlidir. Standartlar dışında ürün şartnameleri ve yasalar ürünlerin üretimini etkiler (Akyol, 2006).

Kent mobilyalarında doğanın ve canlıların verdiği tahribat ile seri üretimin ve maliyetlerinin getirdiği sorunlar nedeni ile malzeme seçimlerinde tasarımcı sonsuz özgürlüğe sahip değildir. Ancak dünya çapında kent mobilyalarında genel olarak kullanılan malzemeler şu şekildedir:

Demir: Çoğunlukla çöp kovaları, banklar ve diğer kent mobilyaların taşıyıcı aksamalarında kullanılan açık havada paslanmaya müsait, sıkça bakım isteyen bir malzemedir.

Paslanmaz Çelik: Yüzeyi boyanmaya ve çizilmeye karşı kaplanabilir, paslanmaz ve onarılabılır oluşu tüm kent mobilyalarının üretiminde kullanım için tercih edilmesine neden olmaktadır.

Plastik türevleri: Çocuk oyun alanlarında ve büyük boy çöp konteynerlerinde kullanılır. Yanmaya, boyanmaya, çizilmeye müsait, temizliği oldukça zor olan aynı zamanda onarımı mümkün olmayan bir malzeme türüdür.

Ahşap: Banklarda, yönlendirme elemanlarında ve bazı çocuk oyun alanlarında kullanılan ağaç bazlı doğal bir malzemedir. Çizilmeye, yanmaya ve boyanmaya müsaittir. Ancak onarılabılır ve doğal oluşu nedeni ile sıkça kullanılan bir malzemedir.

Cam: Yönlendirme elemanları, panolar ve otobüs duraklarında kullanılır. Yüzeyine özel film ve uygulamalar yapılmadıkça çizilmeye, kırılmaya, boyanmaya karşı dayanıksızdır. Kırılma ve çatlama onarılamamaktadır.

Beton: Oturma elemanları ve diğer kent mobilyalarının zemine sabitlenmesi için kullanılır. Yanmaz, çizilmez, ancak kırılmaya müsaittir. Büyük hasarlar haricinde onarılabilen, modern mimari dokuya uygunluğu nedeni ile daha sık görmeye başladığımız bir malzemedir.

Tüm kent mobilyalarında başlıca beklenti öncelikle işlevini eksiksiz yerine getiriyor olmasıdır. Ergonomik oturma elemanları, yerleştirilme sebebine uygun seçilmiş aydınlatma elemanları, görevini uygun şekilde getiren yön levha ve uyarı panoları, gölgelik ve tenteler bu örnekler arasındadır.

Kent mobilyalarında ölçü, ölçek ve oranları, seçilen malzeme türü ve montaj teknikleri ile güçlü bir görünüm sergilemesi kolay sökülebilir ve tahrip edilebilir imajını yaratmamak açısından önemlidir.

Malzeme seçiminde tahribata dayanıklılık ile birlikte diğer kent mobilyaları ve konumlandırıldığı ortamla ilişkisi açısından da uyumu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Doğa şartlarına ve yoğun kullanıma dayanıklı sağlam malzeme seçimi kadar tahrip olmuş elemanların onarımı ve yenilenmesi de vandalizme eğilimi azaltma açısından büyük önem taşımaktadır. Tüm bu gereklilikleri yerine getirmede sistematik bir çalışma gerekmektedir, tasarımda izlenen bu aşamalar tasarım süreci olarak adlandırılmaktadır.

Yaylalı (1998)'e göre, tasarım süreci yaklaşımı en basite indirgenmiş ve genelleştirilmiş açılımı; gözlem, problemi anlama, ortaya çıkarma, karşılaştırma, alternatif üretme, seçme olarak sıralanır. Tasarlama sırasında yapılan eylemlerin tümü tasarlama sürecini oluşturur. Bu süreci izleyen çerçeve içerisinde proje planlanır, organize edilir ve geliştirilir (Akyol, 2006).

Kullanıcı ve çevre, tasarımı etkileyen başlıca iki unsurdur. Kullanıcının tasarımı benimsemesi ve en etkin şekilde faydalanabilmesi için, tasarımın hem fonksiyonel hem de estetik açısından kullanıcıya hitap ediyor olması gereklidir. Fonksiyonel açıdan kullanıcının fiziksel ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılamada en önemli veriler antropometrik verilerdir.

Bir tasarımcının tasarım sürecinde karşılaşacağı en büyük zorluklardan biri kullanıcının belirsiz ya da genel olmasıdır. Bu tip durumlarda tasarımcının ergonomik tasarımlar geliştirebilmesi için genel antropometrik verilere ihtiyacı vardır.

İlk olarak tarım alanında çalışan işçilerin antropometrik ölçülerine uygun rahat ve verimli çalışma ortamı sağlayarak performansı ve üretimi artırmaya

yönelik yapılan ergonomi araştırma ve çalışmaları günümüzde pek çok alanda etkisini göstermektedir.

Tasarımda öncelikli kullanıcı sayılan insanoğlunun fiziksel konforunu sağlamak ve stresini azaltmak açısından çalışma kadar, yaşam alanlarının da ergonomisi günümüz tasarımcıları için oldukça önemli bir konu haline gelmiştir.

Ortak noktası insan olan Peyzaj mimarlığı-ergonomi-antropometri çalışmalarında amaç; insan-makine- iş çalışma çevresi uyumunu sağlayarak, insan hata ve yıpranma payını en aza indirerek, performans üzerindeki çevresel stres faktörlerini minimize edecek şekilde fiziksel çevre tasarımı, konfor, sağlık, güvenlik açılarından maksimum seviyede olumlu hale getirecek çalışmalar yapmaktır (Yörük vd., 2006).

Ergonomik tasarımlarda genellikle uluslararası standartlar ve normlar kullanılırken, tasarım ve uygulama yapılan bölge insanların fiziksel özellik ve ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır.

İnsan ve çevresi, birbirlerini sürekli etkiler ve biçimlendirir. Mobilyaların çevresi ise mobilyalardan oluşmuş “yakın ilişki” alanlarıdır. Mobilyanın biçimlenmesine ise, çevreye göre de olma zorunluluğu vardır diyebiliriz. Mobilyaların çevresinde yine mobilya ve kullanıcıları vardır. Çevre, insan ve yaşadığı doğal ortamı kapsamakta ve belirlemektedir (Vural, 2004).

Çevre analizi yapılırken, kullanıcının çevre ile olan ilişkisi, çevreyi algılayış şekli çevre psikolojisi gibi pek çok araştırmadan elde edilen veriler de tasarım sürecine dahil edilmelidir. Kent mobilyalarının tasarımında kullanıcıların tecrübe, istek ve duygularına önem verilmeli ve kullanıcı tasarım sürecine dahil edilmelidir. Kendi ihtiyaç ve isteklerine saygılı tasarımlar, kullanıcı tarafından benimsenip korunacağından vandalizme uğrama ihtimali de azalmaktadır.

Estetik açıdan da kentle uyumlu ve kullanıcının görsel ihtiyaçlarına hitap eden tasarımlar gerçekleştirmek oldukça önemlidir. Bayrakçı (1991)’ya göre donatı elemanları, insanın kent dokusu içindeki bireysel ve toplumsal yaşamını kolaylaştıran, bireyler arası iletişimi sağlayan, mekâna işlevsel ve estetik açıdan belirli bir anlam kazandıran, değişik nitelik ve niceliklerde olan, mekânı tanımlayan ve tamamlayan niteliklerdir, objelerdir. Bu nedenle sadece işlevsel

amaçlarla değil, kent peyzajını canlandırıcı etkileri açısından da büyük önem taşımaktadırlar (Yörük vd., 2006).

Estetik anlayışında görsel algı ve hafıza önemli bir faktördür. Beğenilerin kişiden kişiye değişkenlik gösterdiği düşünülünce genel kullanıma açık kent donatılarının tasarımında ve seçiminde kullanıcı ile iş birliği bu konuda kolaylık sağlamaktadır. Bir kent mobilyasından öncelikli beklenti işlevini doğru şekilde yerine getiriyor olmasıdır. Ancak çevre ile uyumu ve kullanıcının beğeni faktörleri kent mobilyalarında görülen tahribatın azaltılmasında büyük önem taşımaktadır.

2.2 Önceki Çalışmalar

2.2.1 Konuyla ilgili araştırma ve uygulamalar

Vandalizmin tanımı, nedenleri, sonuçları ve azaltılmasıyla ilgili çeşitli alanlarda birçok çalışma, araştırma ve uygulama yapılmıştır. Bunlardan bazıları;

- Cohen (1973), Colin Ward tarafından yayınlanan kitapta, nedenlerine bağlı olarak vandalizm türlerinin kesin listesini çıkarmıştır, bunlar ana başlıklar olarak şöyle sıralanmıştır;

1. **İdeolojik, Taktiksel Vandalizm:** Planlı bir şekilde maddi olmayan bir amaca yönelik davranışlardır. Açık ve bilinçli bir ideolojik sona doğru kural ihlali ile karakterize edilen mülkiyet yıkımı ve ihlal edilen kuralın içeriğine meydan okumak. İdeolojik motiflerden (örneğin sloganları kamu mallarına yazmak) veya politik propaganda çalışmalarından ilham alabilir;
2. **Edinici Vandalizm:** Para veya mülk edinme sırasında veya elde etmek için açgözlülükle verilen hasarlardır;
3. **İntikamcı Vandalizm:** İntikam almak, gerçek veya hayali bir sorunu ya da haksızlığı gidermek için zarar vermek;
4. **Oyun Vandalizmi:** Merak, eğlence veya rekabet gibi motivasyonların baskın olduğu kötü niyet barındırmayan bir oyun veya oyun sırasında verilen hasar;

5. Kötü Amaçlı Vandalizm: Can sıkıntısı, umutsuzluk, kızgınlık, kızgınlık, başarısızlık ve hayal kırıklığı duygularından esinlenerek, kurbanın zararına, kendi zevkine yönelik yapılan düşmanca eylemler (Ward,1973).

- Zwier ve Vaughan (1984), okullardaki tahripçilik (okul vandalizmi) konusunda yapılan araştırmaların liberal, muhafazakar ve radikal olmak üzere üç farklı ideolojik yönelimden birini yansıttığını öne sürmektedir. Bu üç farklı yaklaşımın hem okul vandalizminin nedenleri hakkındaki varsayımları hem de önlenmesi konusundaki önerileri birbirinden farklıdır. Muhafazakâr yaklaşımın temelinde yatan varsayıma göre, “vandallar sapkın insanlardır. Bu kişiler yakalanmalı ve cezalandırılmalıdır”. Liberal yaklaşımın temelinde yatan varsayıma göre, “okul sistemi iyi işlememektedir. Vandallar da bundan yararlanmaktadırlar”. Radikal yaklaşımın temelinde yatan varsayıma göre, okul sistemi tartışmalı bir sistemdir. Vandalizm, normal bireylerin anormal koşullara gösterdikleri bir tepkidir. Çözüm, daha işlevsel bir yapı oluşturmaktır (Öğülmüş, 2000).
- Vandalizm diğer saldırı türündeki suç tiplerine göre hafif suç olarak görüldüğünden Goldstein, (1996) “downsizing deviance” terimini literatüre katmıştır. Öğülmüş (2000) tarafından da "düşük yoğunluklu bir sapma" olarak Türk literatürüne geçirilmiştir.
- Vestermark ve Blauvelt' ten (1978) okullarda görülen vandalizmin sosyal ve maddi zararları konusunda dört çeşit vandalizm tipi belirlemişler ve bunu birçok alanda örnek olabilecek bir çizelge halinde sunmuşlardır (Çizelge 2.2).

Çizelge 2.2: Vandalizme uğramış ekipmanın onarımı ve değiştirilmesinin maliyetleri

Yüksek-Sosyal Maliyet-Düşük		
Yüksek- Maddi Bedel-Düşük	Tip I- Yüksek Sosyal/Yüksek Maddi Bedel	Tip II- Düşük Sosyal/Yüksek Maddi Bedel
	• Medya merkezi ve bilgisayar laboratuvarının tahrip edilmesi	• Birçok kırık pencere
	• Okul kayıtlarının tahrip edilmesi	• Tuvalet atılan renk bombaları
	• Okulun kapanmasıyla sonuçlanan vandalizm	• Otomatlara uygulanan vandalizm.
	Tip III- Yüksek Sosyal/Düşük Maddi Bedel	Tip IV- Düşük Sosyal/Düşük Maddi Bedel
	• Nefret güdümlü grafiti	• Çim kaplı okul alanı*
	• Çete ile ilgili grafiti	• Sokak sanatı ** veya geleneksel grafiti
	• Okul laboratuvar hayvanlarının öldürülmesi	• Bir kırık pencere

Vestermark ve Blauvelt' ten (1978) uyarlanmıştır.

*Çimler ve araziler üzerinde sürülen araçların derin diş izleri bırakarak okul arazisine verdiği zararı ifade eder.

** Yüksek hacimli, çete dışı grafiti, karmaşık sokak sanatı eserleri ve daha izole veya kendiliğinden grafiti eylemlerini ifade eder.

- Boggs (1971), Clark, ve Downing (1979) ve Roggenbuck (1980) vandalizmi davranış bozuklukları üzerinden incelemiş, insan doğasına uygunluğu ve aykırılığı konusunda büyük ilerlemeler kaydetmişlerdir (Samdahl,1985).

- Altman (1975) yılında yayınladığı kitabında, gençlerin arkadaş grupları ve büyüdüğü çevreden etkilenerek şiddete yöneldikleri gözlemlendiğinden bu konuda pek çok araştırma yapılmıştır. Paluck ve Essor 1971'de yaşam şartları kötü sayılacak durumda oldukları saptanan yirmi genç birey üzerinde bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmanın

sonucunda ortam şartları iyileştirildiğinde davranışlarının da zamanla düzeldiğini tespit etmişlerdir. Bu bulgular bize vandalizmi indirgemedi insanın bulunduğu çevre ve o çevreye ait toplumsal davranışlarının önemini göstermektedir.

- Günümüzde gençlerin tamamını kontrol altında tutmanın imkansız olduğu düşünülerek mekanları kontrol altına alma konusunda araştırmalar yapılmıştır. Newman (1972), Gardiner (1978), Rand (1979) ve Sturman (1980)'de yaptıkları araştırmalarda, denetlenebilir mekân ve görsel kontrol koşullarının sağlanmadığı mekanlarda vandalizm eylemlerine daha sık rastlanıldığını saptamışlardır. Newman (1973)'a göre kentlerdeki büyüme ve gelişmeye karşı, komşular arasında paylaşılan inanç ve değerler eskiye oranla azalmaktadır. Bu farklılık, düşünce özgürlüğü olarak arzu edilen bir gelişme gibi değerlendirilse de vandalizme karşı korunabilmek için bir sosyal anlayış çerçevesi oluşturulmasını güçleştirmektedir. Bu nedenle denetlenebilir mekân kavramı gittikçe artan bir önem kazanmaktadır (Dinçtürk, 2007).
- Sturman (1978)'de İngiltere'nin Manchester ilinde vandalizmi ölçme amaçlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma da polis, postane ve yerel yönetim tarafından uygulanan ceza kayıtları ile güvenilirliği açısından vandalizm kurbanlarıyla yapılan anket bulguları dahil edilmiştir. Bunun sonucunda kamu mallarına verilen zararın özel mülklere verilen zarardan vandalizm vakaları olarak çok daha büyük oranlara sahip olduğu belirlenmiştir.

2.2.2 Dünyada ve Türkiye’de kent mobilyalarında vandalizm ve vandalizmle mücadele çalışmaları

Başta İngiltere olmak üzere özellikle Avrupa’nın birçok kentinde Vandalizm ile ilgili ciddi yerel, ulusal kampanya ve çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmaların büyük bir çoğunluğu aşağıda örneklerden de anlaşılacağı üzere vandalizmi azaltmak ya da yok etmek için hazırlanmış olmalarıdır. Tahribata uğramış kent mobilyalarını ve vandalları ihbar eden ya da onarımını yapmak için birleşilen sosyal sorumluluk çalışmaları da dikkat çekmektedir.

Vandalizm sebebiyle tahribata uğramış kent donatılarının bakım ve onarım çalışmaları için yerel yönetimlere maddi manevi oldukça fazla görev

yüklenmektedir. Hızlı bir şekilde müdahale edilerek onarımı gerçekleştirilmediği takdirde daha büyük hasarlara maruz kalacaklarından kontrol, bakım onarım organizasyonlarının başarılı bir şekilde kurgulanması gerekmektedir.

Yeni kent mobilyaları ve mevcut kent mobilyalarının bakım ve onarımı için gerekli tüm harcamaların halkın vergileri ile karşılandığı göz önünde bulundurulduğunda kullanıcıların bu konuda bilgilendirilmesi tahribatı azaltmada büyük rol oynamaktadır.

- 2009 yılında, İspanya'nın Pamplona kentinde vandalizm sebebi ile yenilenen/onarılan donatı elemanlarının maliyetine dikkat çekmek amacı ile bir kampanya yapılmıştır. Bu kampanyada tahribat gören tüm kent donatı elemanlarının üzerine onarım ücretleri çok büyük boyutta ve fuşya renkli fiyat etiketi olarak asılmıştır. Avrupa'da ses getiren ve pek çok ödül alan bu kampanya en başarılı çalışmalar arasında yer almaktadır (Şekil 2.3).

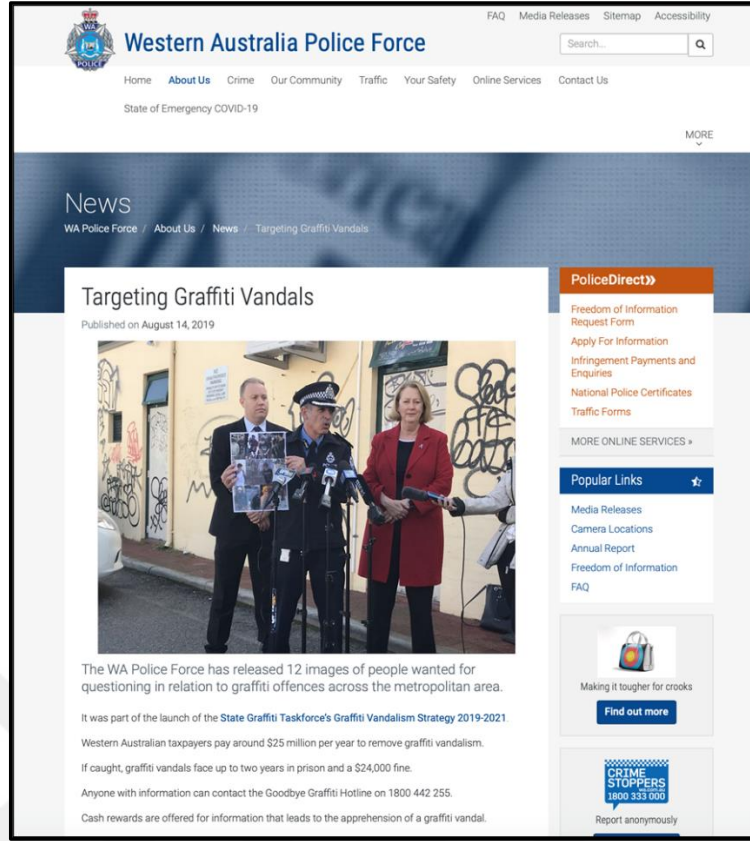
AWARENESS CAMPAIGN AGAINST VANDALISM
THE WHOLE CITY WOKE UP COLORED WITH MAGENTA LABELS

CLIENT: PAMPLONA TOWN HALL

TARGET + STRATEGY	CREATIVE SOLUTION	RESULTS	AWARDS
The campaign aims to raise awareness between the citizens regarding the importance of civic behavior. Since it is a campaign to raise social awareness, the target group is all citizens of Navarra. Currently the Town Hall's expense to replace city furniture as a consequence of vandalism is one of the highest in Europe. This is why, it was essential to have the number of items, listing prices and the amount of unnecessary money spent for this matter.	The concept that was used is "TAKING CARE OF YOUR CITY HAS NO COST FOR YOU. PAMPLONA PAYS 1.600.000 EURO". The actions consisted in hanging up labels with the price in all those elements that belong to the Town Hall and would most likely generate an expense if wrongly used. In order to do so we have used a wide range of magazine tags, different to size and content. There were small tags aimed "Just for dog excrement" up to huge tags of more than 2 meters (for "antidandruff" treatment). The reverse side of the tag explains the action: "Pay attention. The Town Hall of Pamplona invests 200.000 euros each year to repair benches. Taking care of your city has no cost for you. Pamplona pays 1.6 million euros".	The campaign was very innovative given the spectacularity and impact of the action. The whole city woke up colored by the magazine labels that turned into numbers a real problem. MAIN NATIONAL TV CHANNELS: THE ANTENA 3, EL 5, Canal 4 TV, Canal Sur TV, ETE, TVE, CMT, etc.,... MAIN WRITTEN MEDIA: La Vanguardia, Diario de Navarra, Diario de Noticias, El País de Nájera, Diario de Noticias, Expresión, ARA, etc. MAIN ONLINE MEDIA: ElNacional.es, Informacion.es, diariodenas.com, pafino.com, etc. RESULTS: The campaign was very innovative given the spectacularity and impact of the action. The whole city woke up colored by the magazine labels that turned into numbers a real problem. MAIN RADIO CHANNELS: Citizens also collaborated with their comments and interventions in the news, letters to the director and editorial. The campaign has a very low budget to be carried out but it obtained an enormous repercussion on the media at its cost of 615,000 €. INTERNATIONAL MEDIA: The campaign has been featured in the two most famous magazines in Spain: The Sunday magazine of "La Repubblica" 200,000 pages per day and "L'Espresso" 200,000 pages per day. The campaign has been called from the city of Pamplona to participate in the "Festival de la Ciudadanía".	AWARDS: CANES LIONS BRONZE SOL GOLD PAP SILVER BRONZE PUBLIFESTIVAL Best Use of Outdoor Best Use of Street Marketing and Promotional Best Use of Promotional Marketing CHUFTS Best Price Campaign Best Promotional Campaign

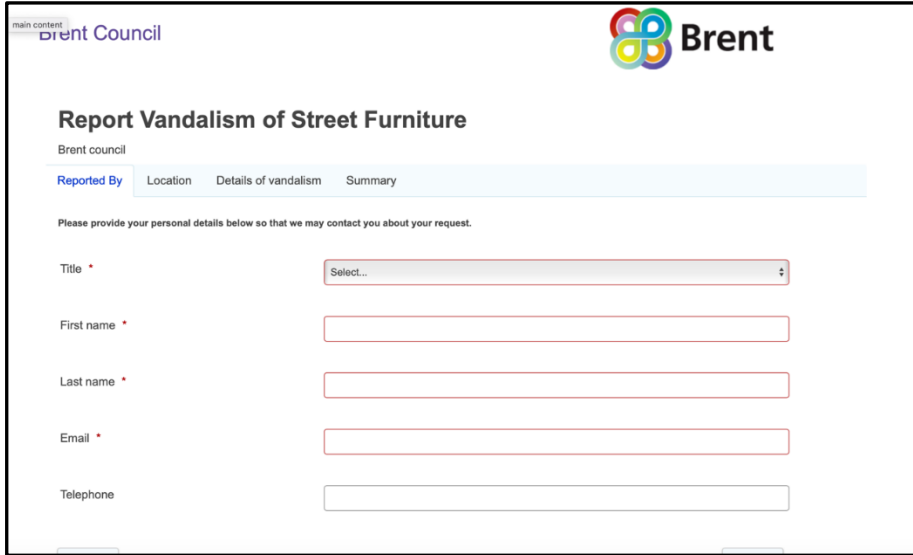
Şekil 2.3: Pamplona Belediye Binası (Pamplona, 2019)

- Batı Avusturalya polisi grafiti ile ciddi bir mücadelesi başlatmıştır (Şekil 2.4). Ve buna ek olarak vandalizm ile ilgili verdiği mücadelede grafiti eylemlerin ihbarı için internet adresinde bir form oluşturulmuştur: <https://www.goodbyegraffiti.wa.gov.au/Report-Graffiti/Report-Graffiti-Form>

Şekil 2.4: Batı Avustralya Emniyet Teşkilatı Graffiti ile Mücadele (WA Police, 2019)

- Londra Wembley’de Brent Belediyesi kendi web sayfasında <http://www.brent.gov.uk> vandalizm ihbar formları oluşturmuştur (Şekil 2.5). Bu web sitesinde kent mobilyalarında görülen vandalizmin ihbarı için kolaylıkla ulaşılabilecek bir link verilmiştir. Bu linkte şahit olunan vandalizm olayının ihbarı için hızlı bir şekilde dolduracak basit bir form yer almaktadır.

main content
Brent Council

Report Vandalism of Street Furniture

Brent council

Reported By Location Details of vandalism Summary

Please provide your personal details below so that we may contact you about your request.

Title *

First name *

Last name *

Email *

Telephone

Şekil 2.5: Brent Council Vandalizm ile Şikayet Başvurusu (Brent, 2021)

Ülkemizde vandalizm, dünyada pek çok ülkede de olduğu gibi açık ve kapalı kamusal alanlarda, tarihi ya da sanatsal değeri olan eserlerde, kent mobilyalarında, ulaşım araçlarında, sıklıkla görülmektedir.

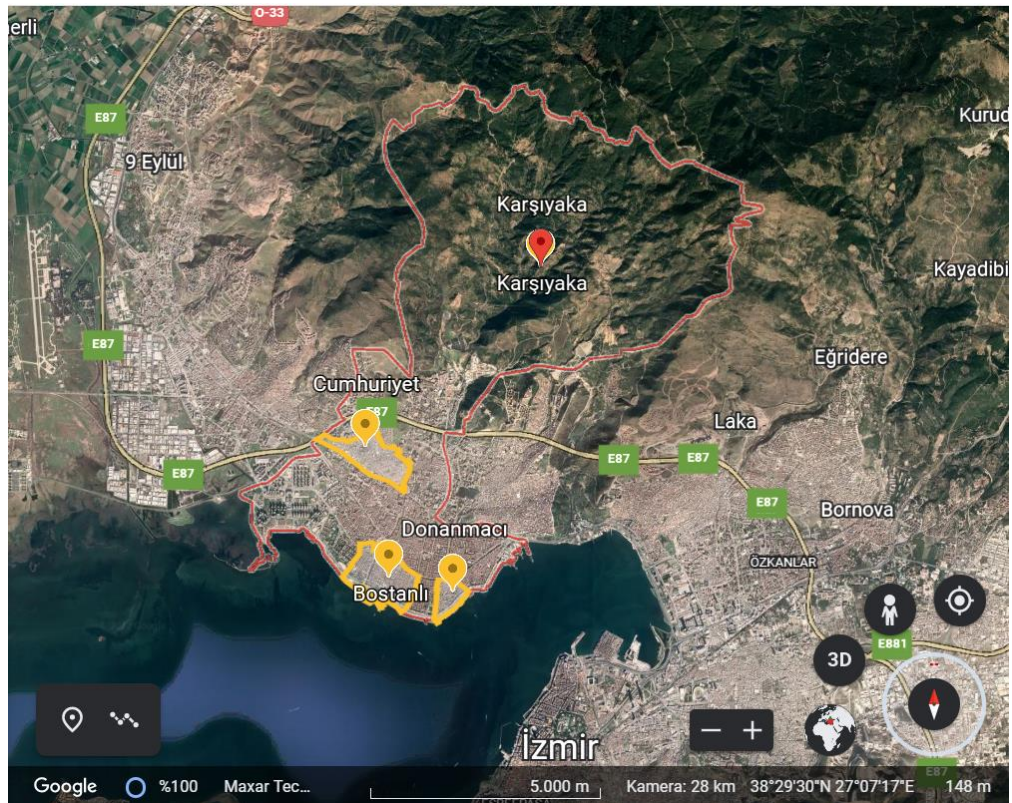
Yapılan araştırmalar ülkemizdeki birçok kentin vandalizm maliyetlerinin henüz gerçek anlamıyla hesaplanmadığını ortaya koymaktadır. Çünkü vandalizm kavramının tam bilinmemesi nedeniyle, kent mobilyalarındaki kullanıma bağlı aşınma ile vandalizm etkileri gerçek anlamda ayırt edilememekte ve maliyetleri de ayrı ayrı hesaplanamamaktadır (Dinçtürk, 2007).

Tez araştırmaları kapsamında İzmir Büyükşehir Belediyesi, yine belediyeye bağlı Park ve Bahçeler Müdürlüğü, İzmir Asayiş Şube Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerde vandalizm olarak ayrı bir sınıflandırma olmadığı için net bir istatistiksel veri elde edilememiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

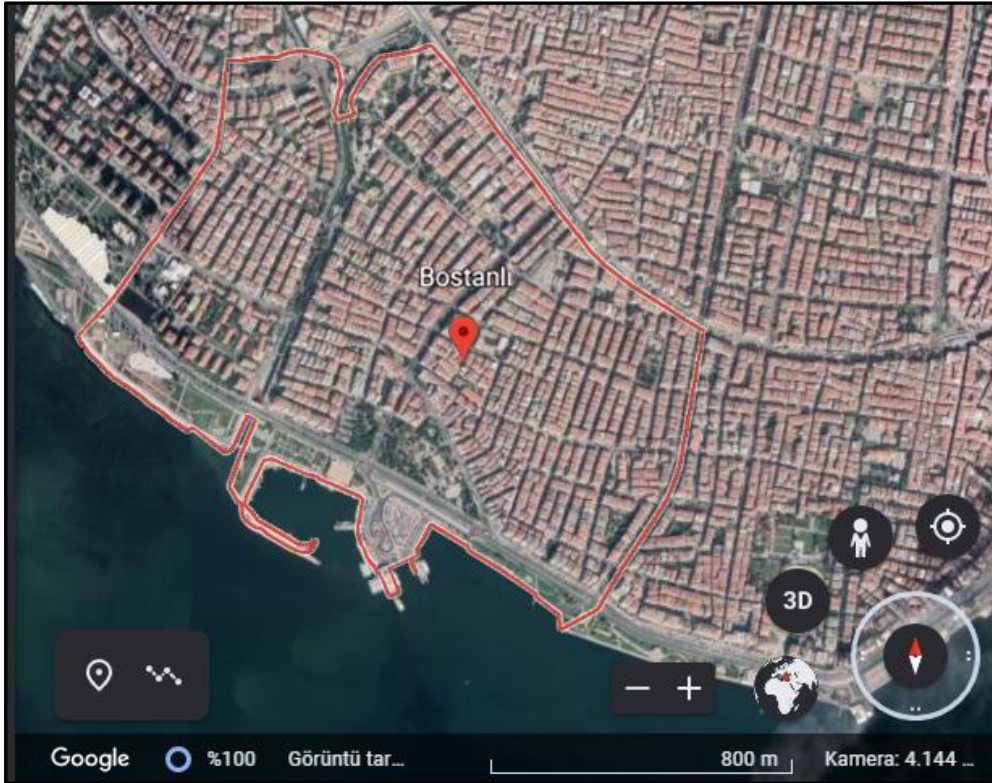
3.1 Materyal

İzmir Kentinin en önemli yerleşim mekânlarından birini oluşturan Karşıyaka İlçesinin Bostanlı, Donanmacı ve Cumhuriyet Mahallelerinde yer alan seçilmiş parklar çalışmanın ana materyalini oluşturmaktadır. Bu mekânların araştırma materyali olarak seçiminde sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan her gruptan insanın yaşadığı mekânlarda çalışmanın yapılmasının uygun olacağı düşüncesi etkin olmuştur. Araştırma konusuyla ilgili çeşitli yazınsal kaynaklar, internet bilgileri, konuyla ilgili olarak çekilen fotoğraflar, araştırma alanları için hazırlanan özgün gözlem formları, özgün olarak hazırlanan anket formları, konuyla ilgili uzmanlar ve yetkililerle yapılan görüşmelerde alınan notlar, Microsoft Office 365 ve IBM SPSS Statistics 22 bilgisayar programları araştırmanın diğer materyalini oluşturmaktadır. Araştırma alanı İzmir Körfezi'nin kuzey kıyısında Yamanlar Dağı ve Ege Denizi sınırları arasında kalan yer alan Karşıyaka ilçesi, 38.455441 enlem ve 27.120075 boylamda yer almaktadır. Rakımı 4 metre ve GPS koordinatları 38° 27' 19.5876", 27° 7' 12.2700" dır. Karşıyaka ilçesinin İzmir ili içindeki konumu Şekil 3.1'deki haritada gösterilmektedir.

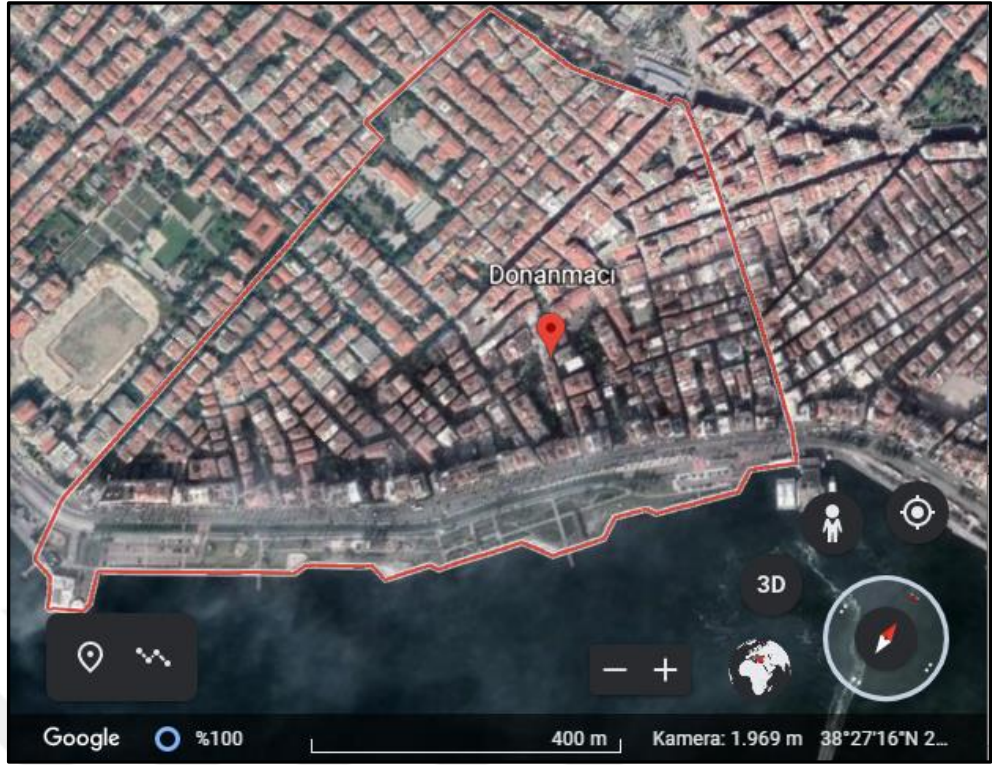

Şekil 3.1 Karşıyaka İlçesi Lokasyon Haritası

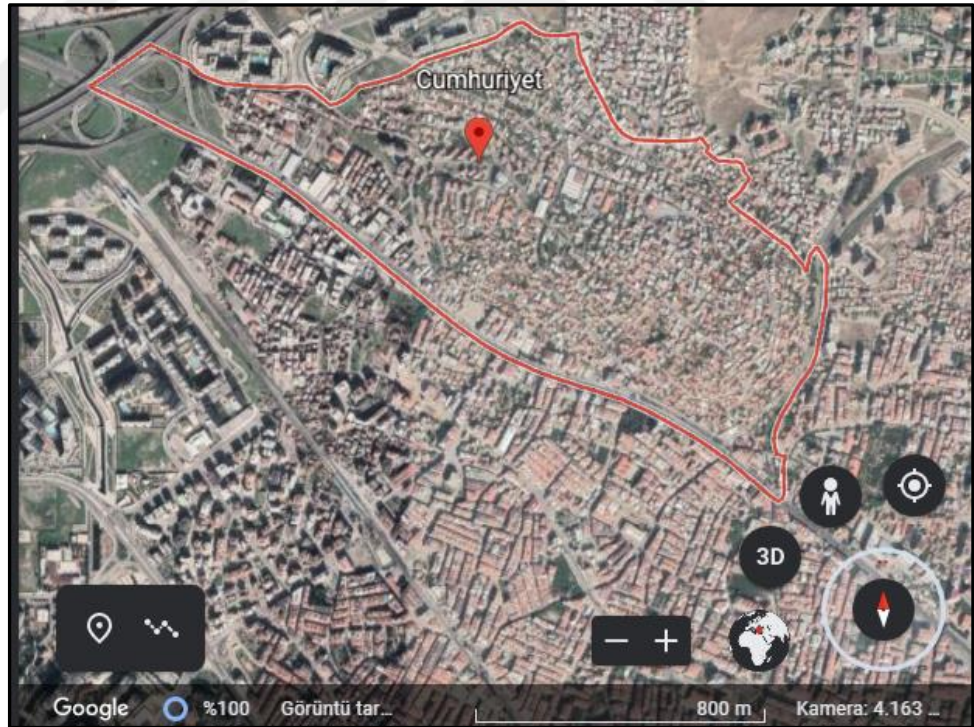
30 Mart 2014 yılı yerel seçimlerinde Sancaklı ve Yamanlar köylerinin mahalle olarak alınmasıyla birlikte Karşıyaka ilçesi toplam 27 mahalleyi kapsayan bir ilçe haline gelmiştir. Bu çalışma Karşıyaka ilçesine bağlı Bostanlı, Cumhuriyet ve Donanmacı mahallelerinde yer alan 3 ayrı noktadan yoğun kullanımlı toplam 9 adet parkı içermektedir. Bostanlı mahallesinde Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı, Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı ve Cemal Bağcı Parkı, Donanmacı Mahallesinde Osman Bey Parkı, Zafer Alatay Parkı ve Sahil Parkı, Cumhuriyet Mahallesinde ise Hüseyin Tokatlı Parkı, Sevgi Parkı, Cumhuriyet Pazaryeri Parklarında çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Şekil 3.2, Şekil 3.3 ve Şekil 3.4).

Şekil 3.2 Bostanlı Mahallesi Lokasyon Haritası (Google Haritalar)

Şekil 3.3 Donanmacı Mahallesi Lokasyon Haritası (Google Haritalar)

Şekil 3.4 Cumhuriyet Mahallesi Lokasyon Haritası (Google Haritalar)

3.2 Yöntem

Araştırma yöntemi, çalışmanın amacı doğrultusunda; konu ve sorunun tanımlanması, veri toplanması, bulgular ve analiz, değerlendirme, sonuç ve öneriler olmak üzere 4 aşamadan oluşmaktadır (Şekil 3.5).

Şekil 3.5 Yöntem Akış Diyagramı

Bu araştırmanın ilk aşaması olan konu ve sorunun tanımlanması literatür çalışması baz alınarak yapılmıştır. Çalışmanın konusu olan mahalleler, mahalle halkıyla yapılan yüz yüze görüşmeler sonucunda belirlenmiştir.

2. Aşama olan veri toplama evresinde anket ve gözlem formları kullanılarak araştırma için veriler toplanmıştır.

Bu araştırma kapsamında, 01 Ocak 2018 – 24 Ekim 2019 tarihleri arasında 212 Bostanlı, 77 Donanmacı ve 96 Cumhuriyet olmak üzere toplam 385 mahalle sakini ile standartlaştırılmış soru kâğıdı aracılığıyla yüz yüze açık ve kapalı uçlu sorular yönelterek anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Anket çalışmasıyla, kullanıcıların yöneltilen sorulardan elde edilen verilerin yardımıyla, kent mobilyalarında görülen vandalizm hakkındaki görüşleri ile indirgenmesi ile ilgili çözüm seçeneklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Bostanlı, Cumhuriyet ve Donanmacı Mahallelerinden ankete katılacak kişi sayısının belirlenmesi için 2017 yılı nüfus sonuçları baz alınmış olup sonuçları aşağıdaki Çizelge 3.1’de gösterilmiştir.

Çizelge 3.1 Anket Yapılan Mahallelerin 2017 Nüfus Sayım Sonuçları ve Katılımcı Sayısı

Mahalle	Nüfus	Yüzde	Anket Uygulanacak Kişi Sayısı
Bostanlı	31,738	%55,4	212
Cumhuriyet	13,952	%24,4	96
Donanmacı	11,564	%20,2	77
Toplam	57,254	%100,0	385

Her bir mahallenin nüfusu “Basit Rastgele Örneklem Yöntemi” ile belirlenmiştir. İlk aşama kitlenin tabakalara ayrılması, ikinci aşama ise mahallerdeki nüfus yoğunluğu ile doğru orantılı sayıda örneklemin tabakalardan basit rastgele örneklem ile çekilmesidir.

$$n = \frac{N \cdot P \cdot Q \cdot Z_{\alpha}^2}{(N - 1) \cdot d^2}$$

Örnekleme Boyutu, n

Popülasyon Boyutu, $N=57.254$

$$P=0,50$$

$$Q=0,50$$

$$Z_{\alpha}= 1,96$$

Örneklem hatası $d=\pm 0,35$

$$n = \frac{57.254 \cdot 0,50 \cdot 0,50 \cdot 1,96^2}{(57,254-1) \cdot 0,05^2} = 384,167$$

$$n \cong 385 \text{ kişi}$$

Pilot Anket uygulaması

30 kişiye uygulanan pilot çalışma sonucunda anketin geçerlilik ve güvenilirlik katsayısı olan Cronbach's alfa değeri 0,87 çıkmıştır. 0,75 üzerinde olması anketimizin geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu nedenle anket çalışması yapılan örnekleme planına uygun olarak sahada uygulanabilir durumda olduğu belirlenmiştir. Bu katsayısı IBM SPSS Statistics 22 paket programı ile yapılmıştır. Pilot anketten sonra uygulanan tüm genel çalışmanın verileri de aynı paket program ile analiz edilerek sonuçlar elde edilmiştir.

3. Aşama bulgular ve analiz de veriler sistematik olarak işlenmiş, arazi gözlem formlarının analizi yapılarak anketlerin genel istatistiksel analizleri gerçekleştirilmiştir.

Anketlerin istatistiksel analizlerinin gerçekleştirilmesinde, istatistik uzmanlarından destek alınmış, anket sorularının kendi içerisindeki sayı ve yüzde dağılımlarının hesaplanmasında IBM SPSS Statistics 22 programı kullanılmıştır.

Arazi gözlem formu (Çizelge 3.2 ve Ek 2) hazırlanırken; kent mobilyalarının türü, bakım/hasar durumu ve yapıldığı malzeme göz önde bulundurulmuştur. Gözlem formunda yer alan başlıklar ve görüşler, kullanıcı anketini tamamlamak üzere hazırlanmış olup çalışmanın şekillenmesine yardımcı olmuştur.

Çizelge 3.2 Arazi Gözlem Formu

[illegible]

Değerlendirme, sonuç ve öneriler bölümlerinde elde edilen veriler değerlendirilip yorumlanmış, getirilen önerilerle tez son halini almıştır.

Anket yöntemiyle elde edilen kategorik veriler arası ilişkiler Ki-kare ve Fisher' in kesin olasılık testi ile değerlendirilmiştir. Tüm istatistiksel analizler çapraz tablolama yönteminde olduğu gibi IBM SPSS Statistics 22 paket programı kullanılarak yapılmış ve istatistiksel önemlilik seviyesi 0.05 olarak alınmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1 Anket Çalışmaları

20 sorudan oluşan anket (Ek 1), Bostanlı, Donanmacı ve Cumhuriyet Mahalleleri olmak üzere toplam 3 mahallede 385 kişi tarafından yanıtlanmıştır. Her soru için verilen cevap tüm mahalleler için hem sayısal hem de yüzdesel olarak IBM SPSS Statistics 22 programı aracılığıyla tablolar oluşturulup Excel yardımı ile görsel sonuçları grafikleri alınmıştır.

Tez çalışması ve araştırmaları için İzmir'in köklü yerleşim yerlerinden biri olan Karşıyaka ilçesinde eski, yeni ve gelişmekte olan üç mahalle seçilmiştir. Bu mahallelerde mevcut kent mobilyalarının kullanımı gözlemlenmiş ve durumları tespit edilmiştir. Yine söz konusu mahallelerdeki kullanıcılara yönelik kent mobilyalarında görülen vandalizmin tasarım ve toplum bilinci yoluyla indirgenmesi üzerine araştırma amaçlı anket çalışması düzenlenmiştir.

Ankette sırasıyla uygulanan bölgedeki vandalizmin saptanması, indirmek için, toplum bilincinin öneminin belirlenmesi ile tasarım ve uygun malzeme seçimleri için sorular hazırlanmıştır.

Çizelge 4.1 anketin uygulandığı mahalleleri ve Çizelge 4.2 ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımını göstermektedir.

Çizelge 4.1 Anketin Uygulandığı Mahalleler

Mahalle	Frekans	Yüzde
Bostanlı	212	%55,1
Cumhuriyet	96	%24,9
Donanmacı	77	%20,0
Toplam	385	%100,0

Çizelge 4.2 Ankete Katılan Kişilerin Cinsiyeti

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	184	%47,8
Erkek	201	%52,2
Toplam	385	%100,0

Ankete katılan kişilerin genelde büyük çoğunluğunun (41.0%) Lisans eğitimine sahip olduğu görülmektedir (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3 Ankete Katılan Kişilerin Eğitim Seviyeleri

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde
İlköğretim (ilkokul-ortaokul)	93	%24,2
Lise	99	%25,7
Lisans	158	%41,0
Yüksek lisans/ Doktora	35	%9,1
Toplam	385	%100,0

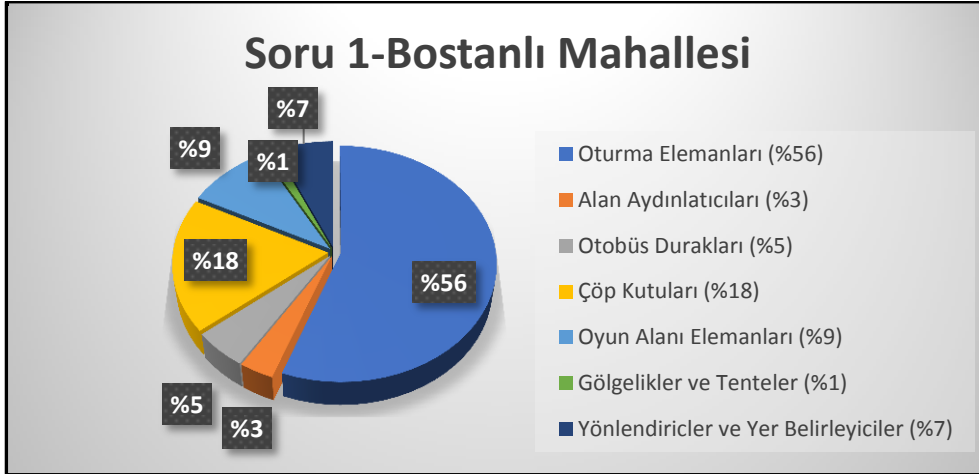
Ankete katılan kişilerin yaş dağılımı incelendiğinde geniş bir aralıkta olduğu görülmekte olup, büyük çoğunluğun (%31,4) 45 ila 54 yaşları arasında olduğu görülmüştür (Çizelge 4.4).

Çizelge 4.4 Ankete Katılan Kişilerin Yaş Aralığı

Yaş Aralığı	Frekans	Yüzde
18-24	82	%21,3
25-34	37	%9,6
36-44	50	%13,0
45-54	121	%31,4
55-64	68	%17,7
64-	27	%7,0
Toplam	385	%100,0

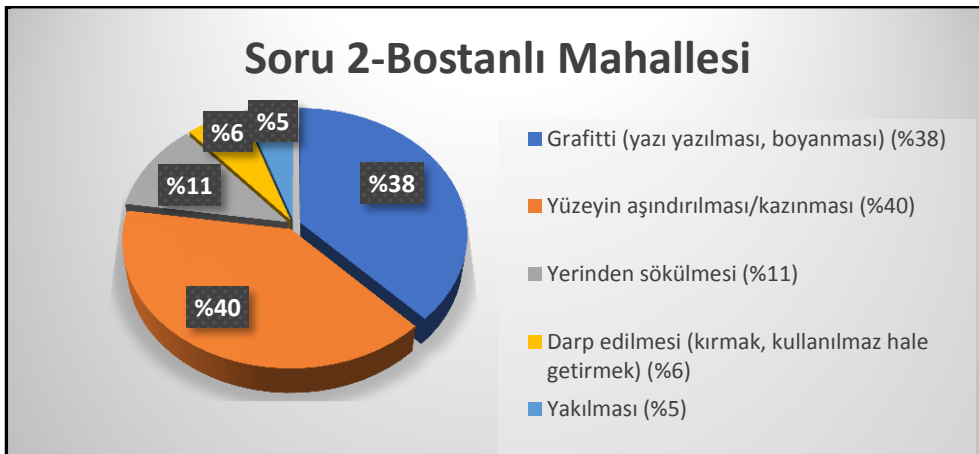
4.1.1 Bostanlı Mahallesi

Bostanlı Mahallesinde “Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %56 oturma alanları, %18 çöp kutuları ve %9 oyun alanı elemanları şeklinde olup, soru 1’e ait yanıtların tüm dağılımı Şekil 4.1’de gösterilmektedir.

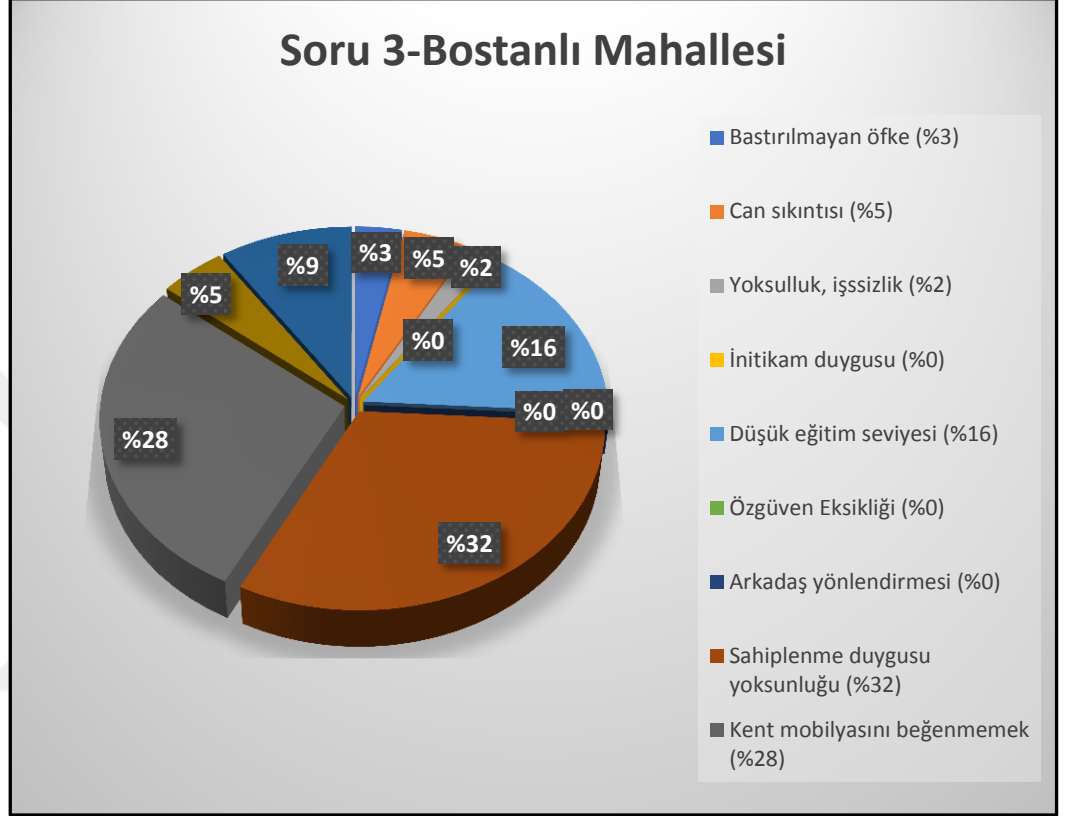
Şekil 4.1 Bostanlı Mahallesinde; Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde “Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %40 yüzeyin aşındırılması/kazınması, %38 grafiti (yazı yazılması, boyanması) ve %11 yerinden sökülmesi şeklinde olup, soru 2’ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.2’de gösterilmektedir.

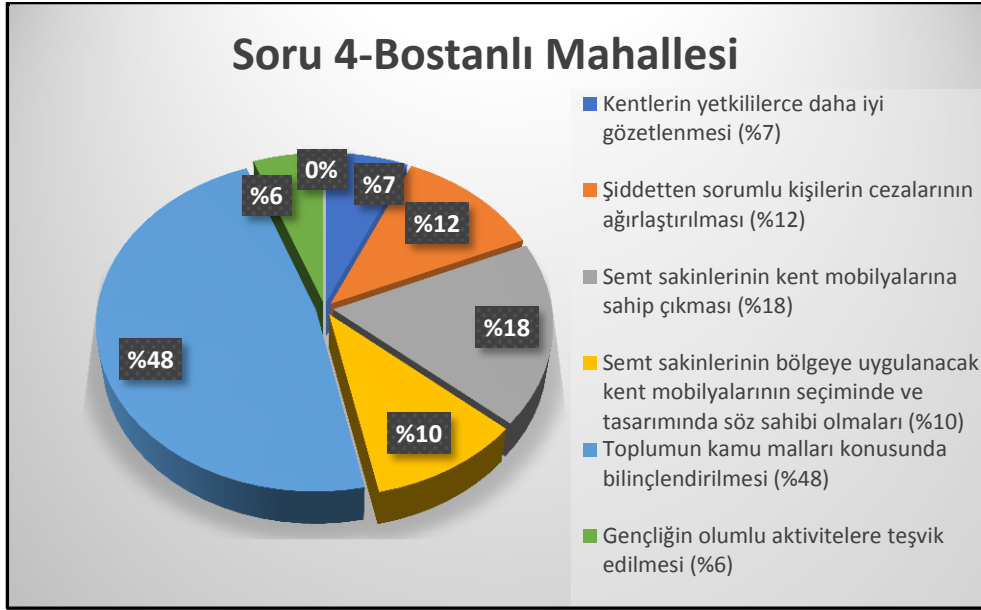
Şekil 4.2 Bostanlı Mahallesinde; Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesi'nde "Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor" sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %32 sahiplenme duygusu yoksunluğu, %28 kent mobilyasını beğenmemek ve %16 düşük eğitim seviyesi şeklinde olup, soru 3'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.3'te gösterilmektedir.

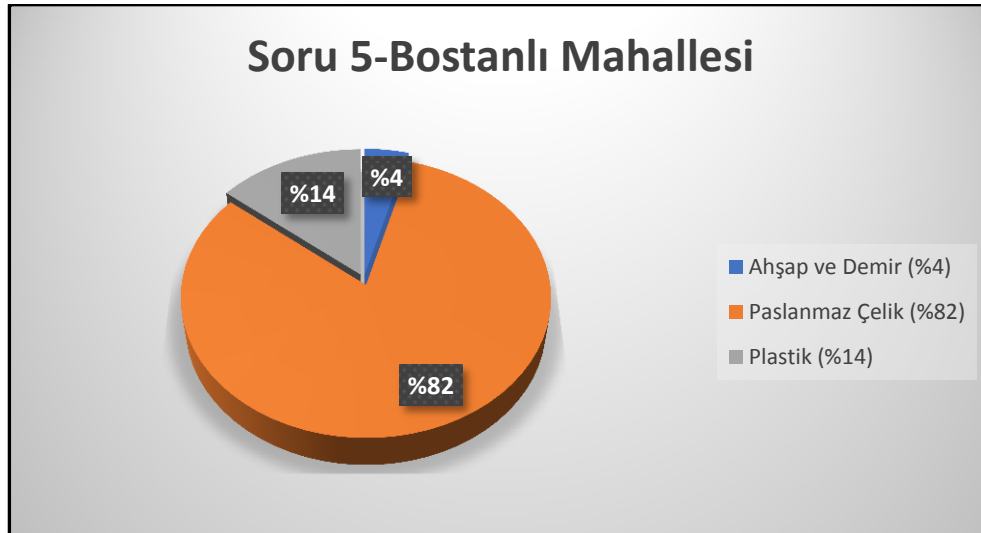
Şekil 4.3 Bostanlı Mahallesi'nde; Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesi'nde "Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir?" sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %48 toplumun kamu malları konusunda bilinçlendirilmesi, %18 semt sahiplerinin kent mobilyalarına sahip çıkması ve %12 şiddetten sorumlu kişilerin cezalarının artırılması şeklinde olup, soru 4'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.4'te gösterilmektedir.

Şekil 4.4 Bostanlı Mahallesinde; Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

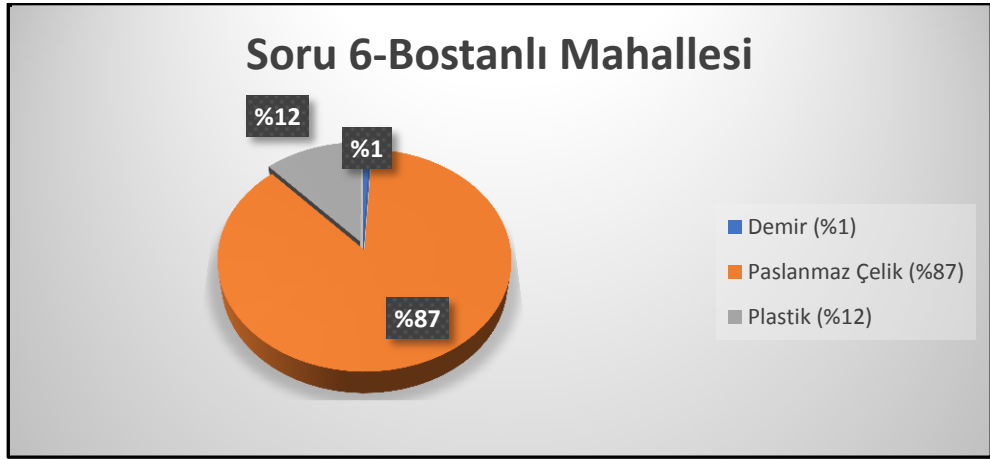
Bostanlı Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Oturma Elemanları için “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir (Oturma Elemanları)?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %82 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 5’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.5’te gösterilmektedir.

Şekil 4.5 Bostanlı Mahallesinde oturma elemanları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

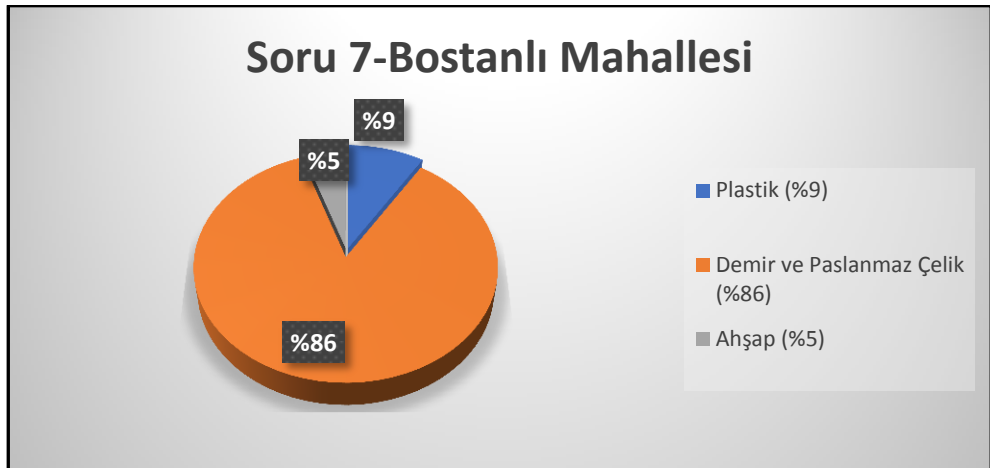
Bostanlı Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından çöp kovaları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek

cevabı %87 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 6'ya ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.6'da gösterilmektedir.

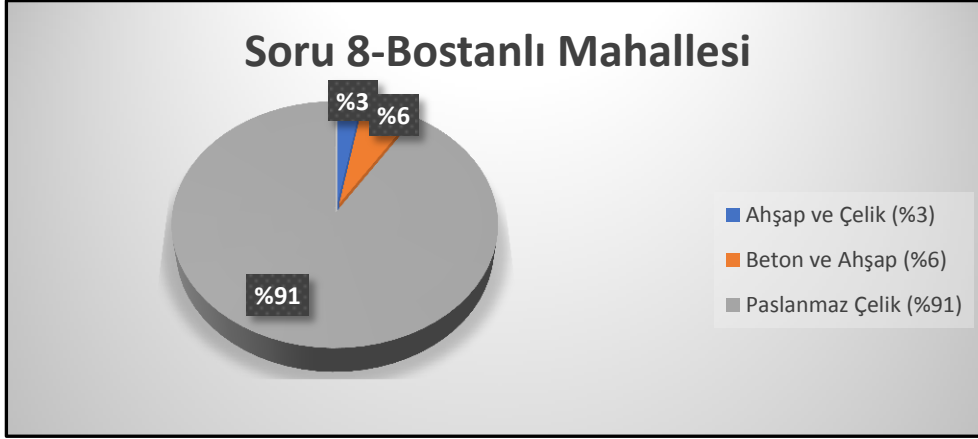
Şekil 4.6 Bostanlı Mahallesinde çöp kovaları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Oyun Elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %86 demir ve paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 7'ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.7'de gösterilmektedir.

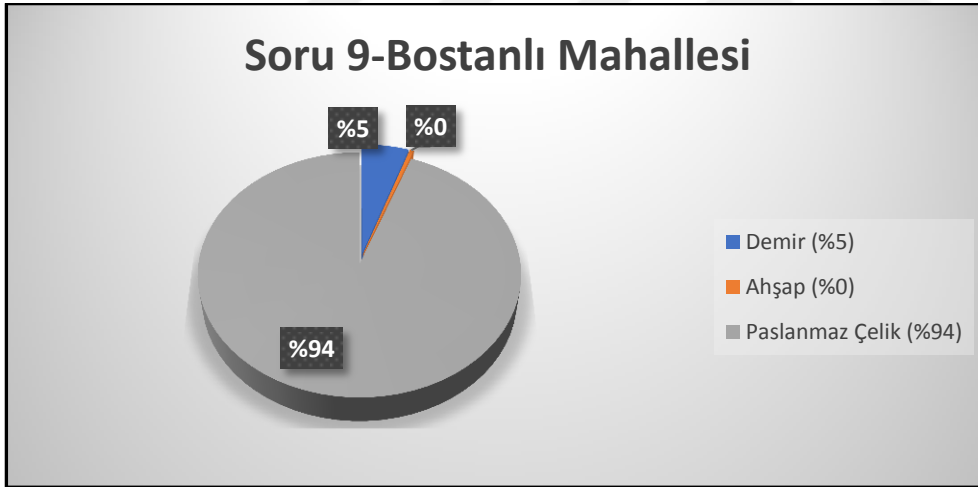
Şekil 4.7 Bostanlı Mahallesinde oyun elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Otobüs Durakları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %91 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 8'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.8'de gösterilmektedir.

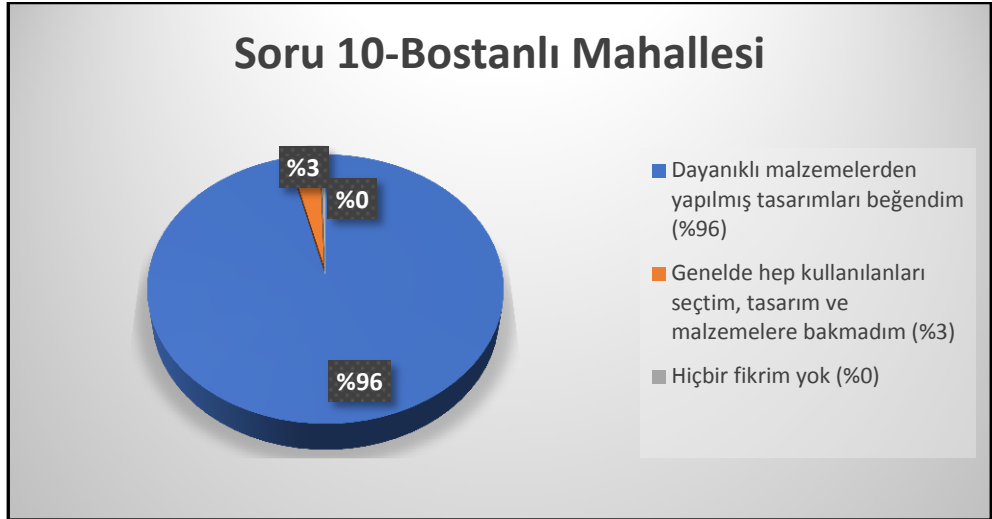
Şekil 4.8 Bostanlı Mahallesinde otobüs durakları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Sokak Aydınlatma elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %94 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 9’a ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.9’da gösterilmektedir.

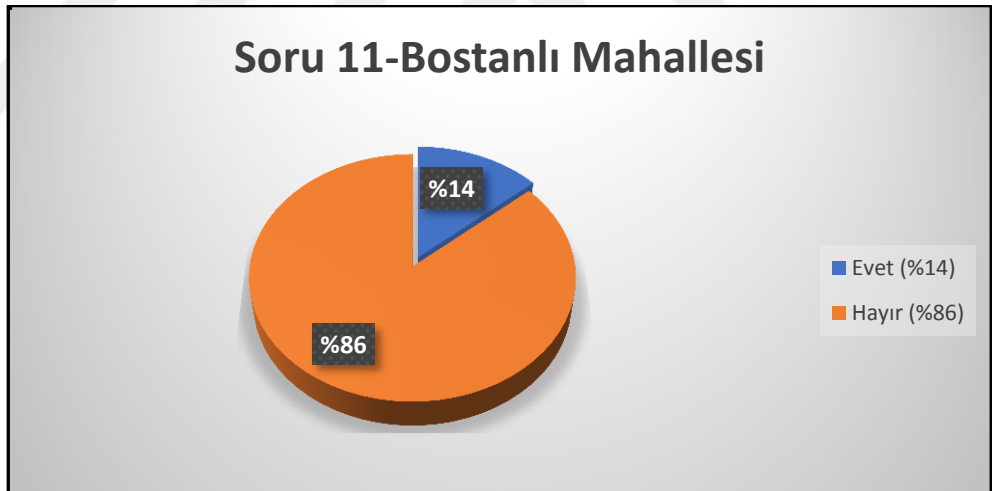
Şekil 4.9 Bostanlı Mahallesinde sokak aydınlatma elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde önceki malzeme soruları için “Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %96 dayanıklı malzemelerden yapılmış tasarımları beğendim şeklinde olup, soru 10’a ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.10’da gösterilmektedir.

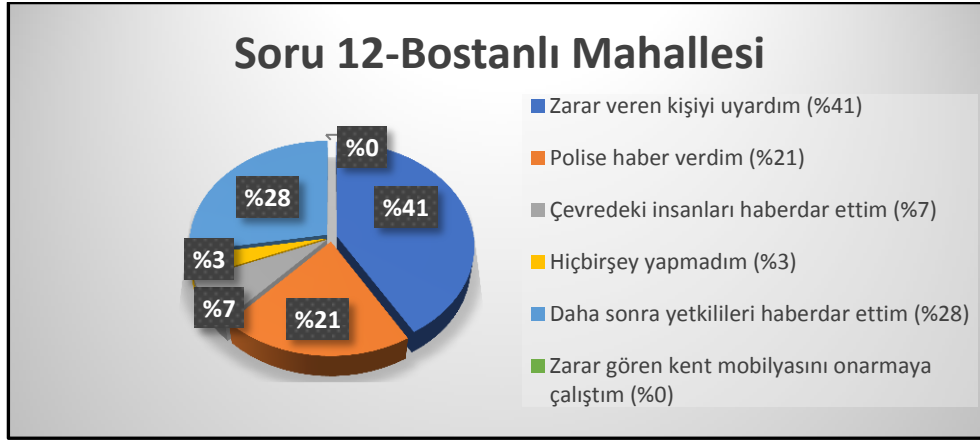
Şekil 4.10 Bostanlı Mahallesinde; önceki malzemelerine göre kent mobilyaları seçenekleri ile ilgili sorular için; Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %86 hayır şeklinde olup, soru 11’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.11’de gösterilmektedir.

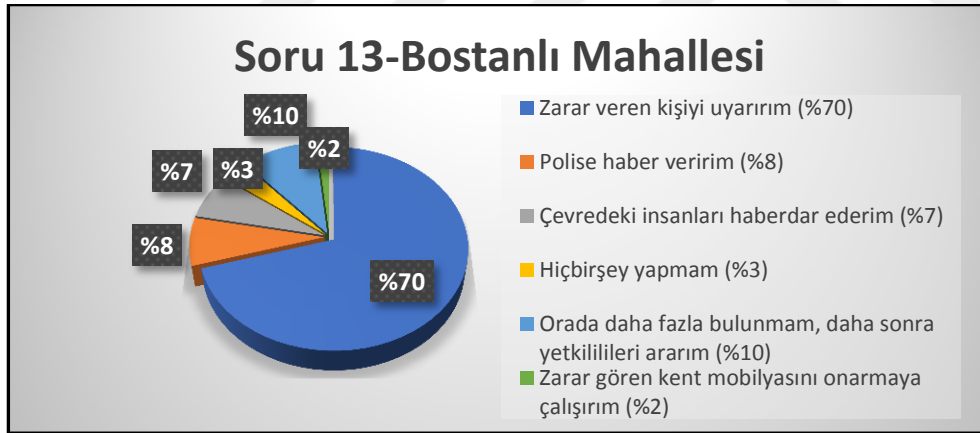
Şekil 4.11 Bostanlı Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %41 zarar veren kişiyi uyardım, %28 daha sonra yetkilileri haberdar ettim ve %21 polise haber verdim şeklinde olup, soru 12’ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.12’de gösterilmektedir.

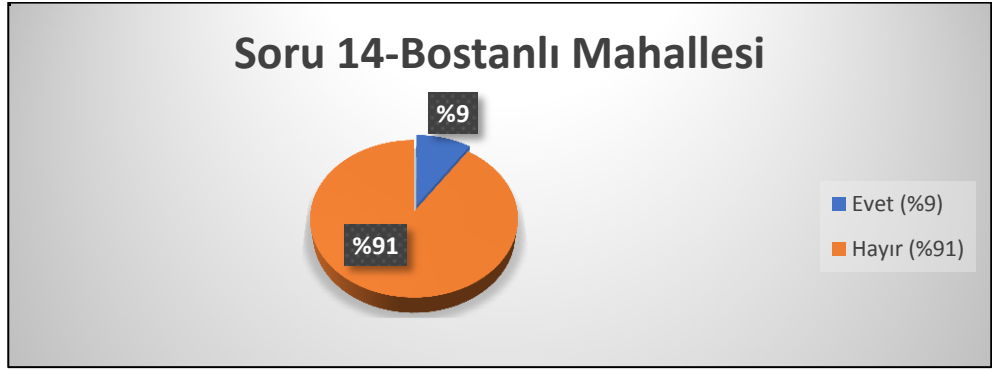
Şekil 4.12 Bostanlı Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %70 zarar veren kişiyi uyarırım, %10 orada daha fazla bulunmam, daha sonra yetkilileri ararım ve %8 polise haber veririm şeklinde olup, soru 13’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.13’te gösterilmektedir.

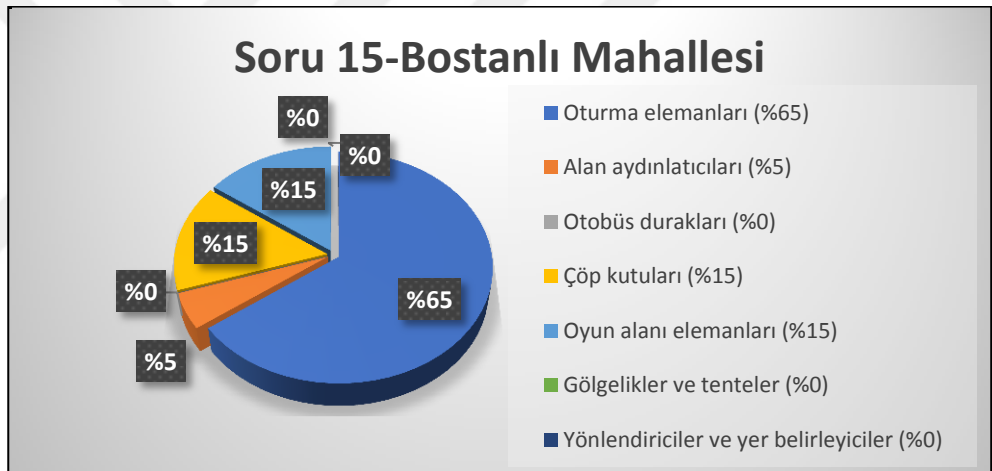
Şekil 4.13 Bostanlı Mahallesinde; Kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde “Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %91 hayır şeklinde olup, soru 14’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.14’te gösterilmektedir.

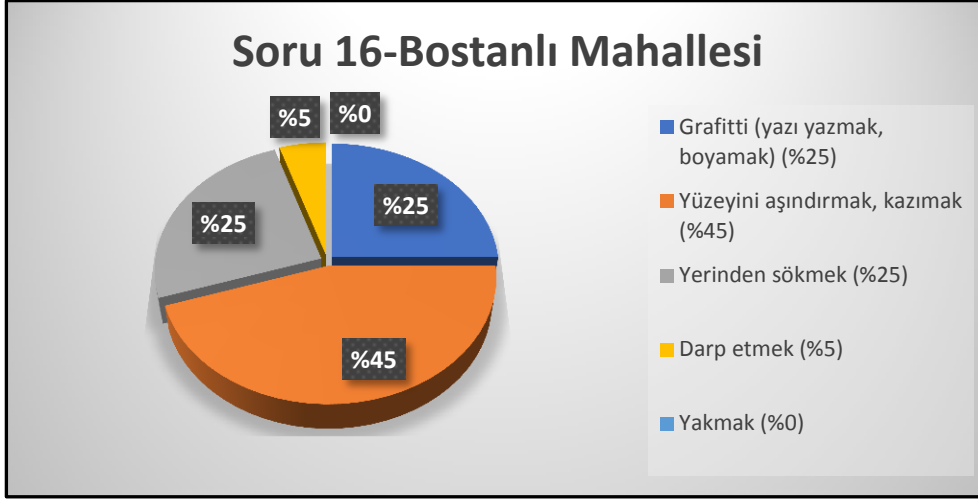
Şekil 4.14 Bostanlı Mahallesinde; Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde “Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %65 oturma elemanları, %15 çöp kutuları ve %15 oyun alanı elemanları şeklinde olup, soru 15’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.15’te gösterilmektedir.

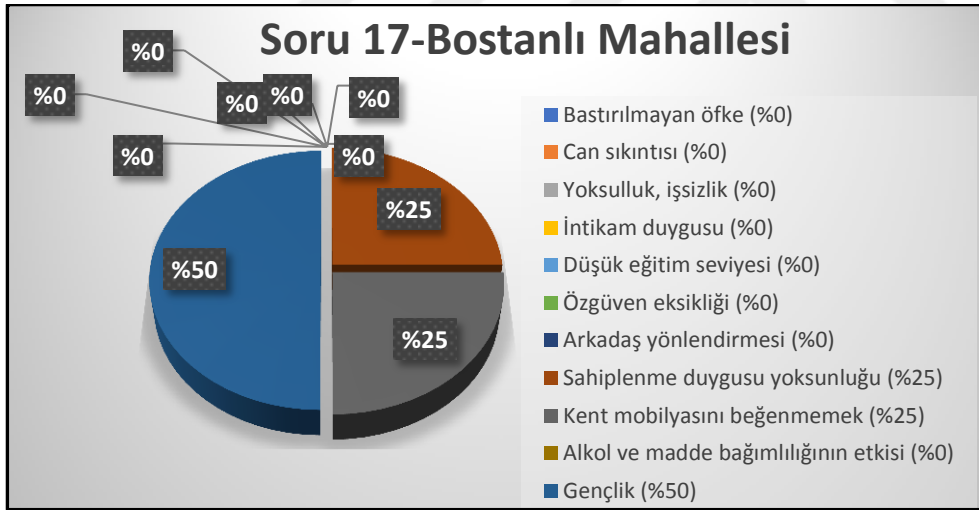
Şekil 4.15 Bostanlı Mahallesinde; Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde “Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %45 yüzeyi aşındırmak/kazımak, %25 grafiti (yazı yazmak, boyamak) ve %25 yerinden sökmek şeklinde olup, soru 16’ya ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.16’da gösterilmektedir.

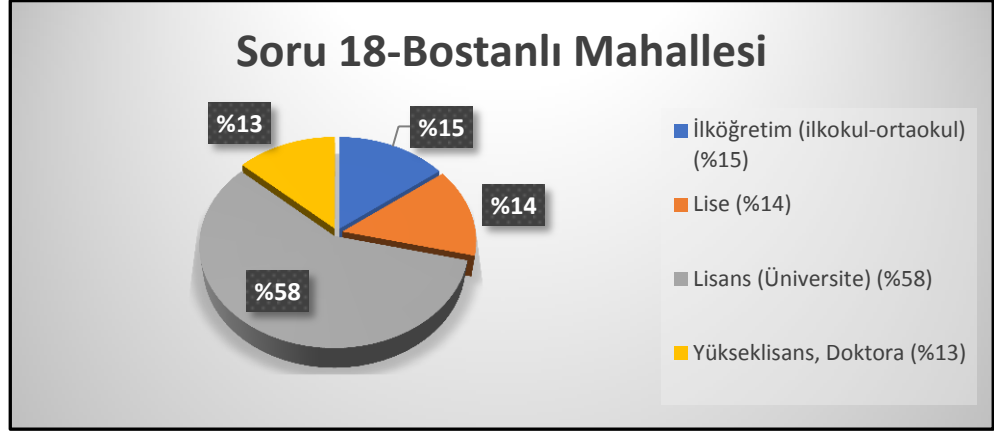
Şekil 4.16 Bostanlı Mahallesinde; Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde “Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %50 gençlik şeklinde olup, soru 17’ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.17’de gösterilmektedir.

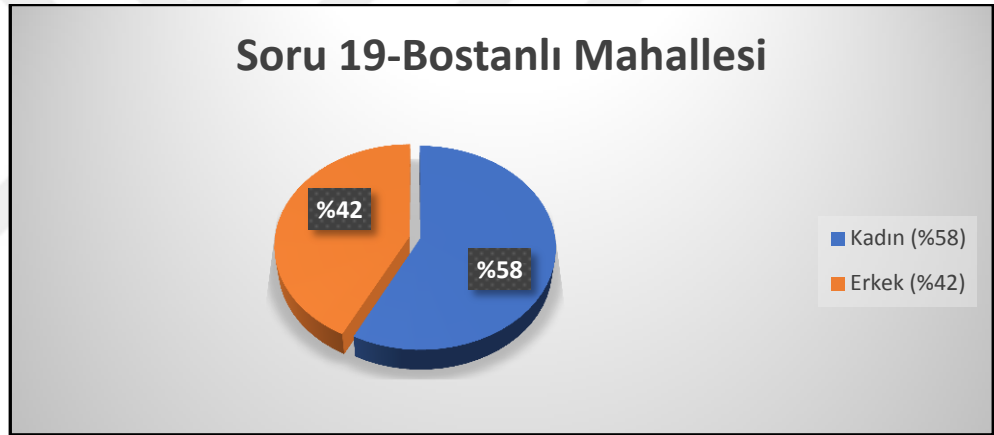
Şekil 4.17 Bostanlı Mahallesinde; Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesinde “Eğitim durumunuz nedir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %58 lisans (üniversite), %15 ilköğretim(ilkokul-ortaokul) ve %14 lise şeklinde olup, soru 18’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.18’de gösterilmektedir.

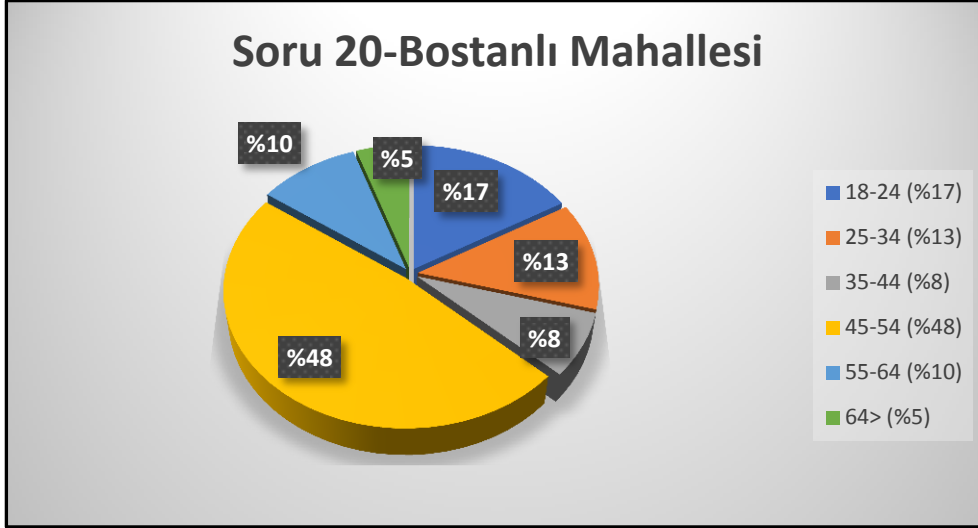
Şekil 4.18 Bostanlı Mahallesi; Eğitim durumunuz nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Bostanlı Mahallesi'nde "Cinsiyetiniz nedir?" sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %58 kadın şeklinde olup, soru 19'a ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.19'da gösterilmektedir.

Şekil 4.19 Bostanlı Mahallesi; Cinsiyetiniz nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

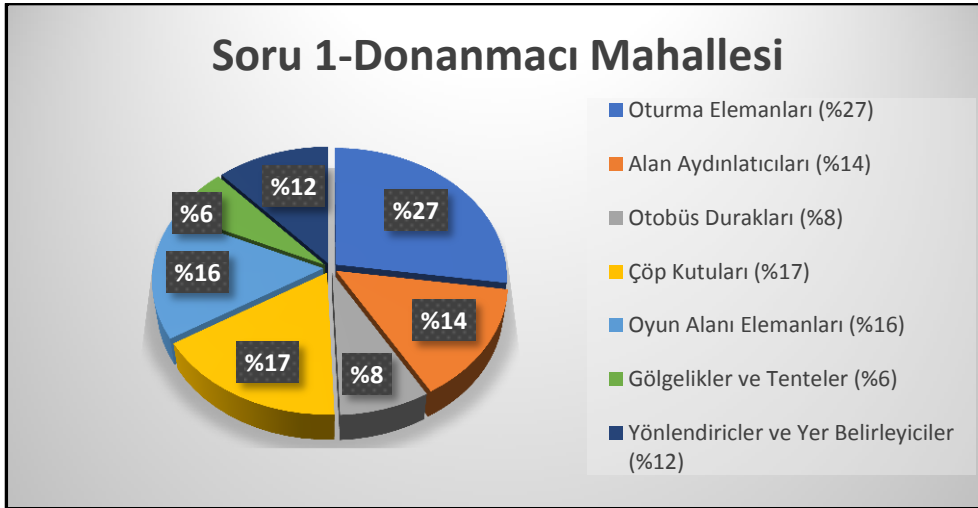
Bostanlı Mahallesi'nde "Yaş Aralığınız nedir?" sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %48 45-54, %17 18-24 ve %13 25-34 şeklinde olup, soru 20'ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.20'de gösterilmektedir.

Şekil 4.20 Bostanlı Mahallesinde; Yaş Aralığınız nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

4.1.2 Donanmacı Mahallesi

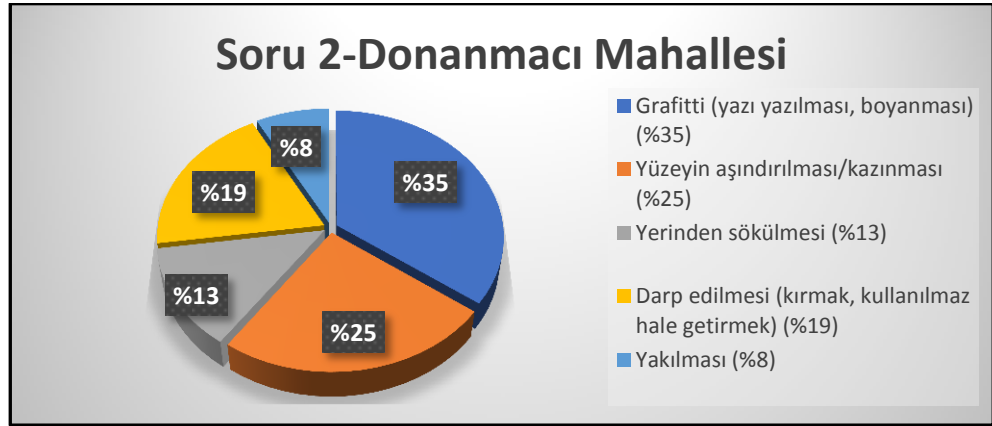
Donanmacı Mahallesinde “Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %27 oturma alanları, %17 çöp kutuları ve %9 oyun alanı elemanları şeklinde olup, soru 1’e ait yanıtların tüm dağılımı Şekil 4.21’de gösterilmektedir.

Şekil 4.21 Donanmacı Mahallesinde; Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

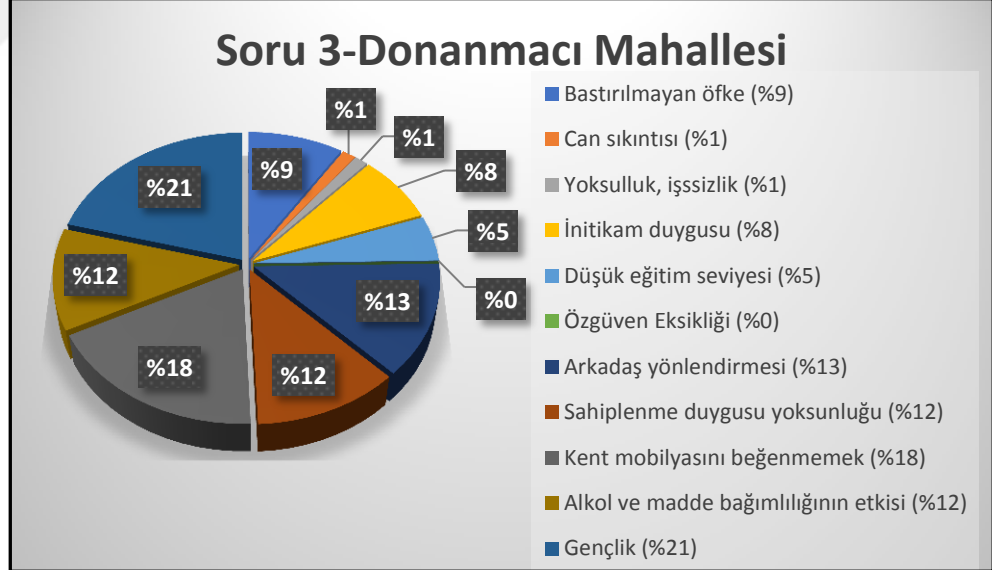
Donanmacı Mahallesinde “Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %35 grafiti (yazı yazılması, boyanması), %25 yüzeyin

aşındırılması/kazınması ve %13 yerinden sökülmesi şeklinde olup, soru 2'ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.22'de gösterilmektedir.

Şekil 4.22 Donanmacı Mahallesinde; Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

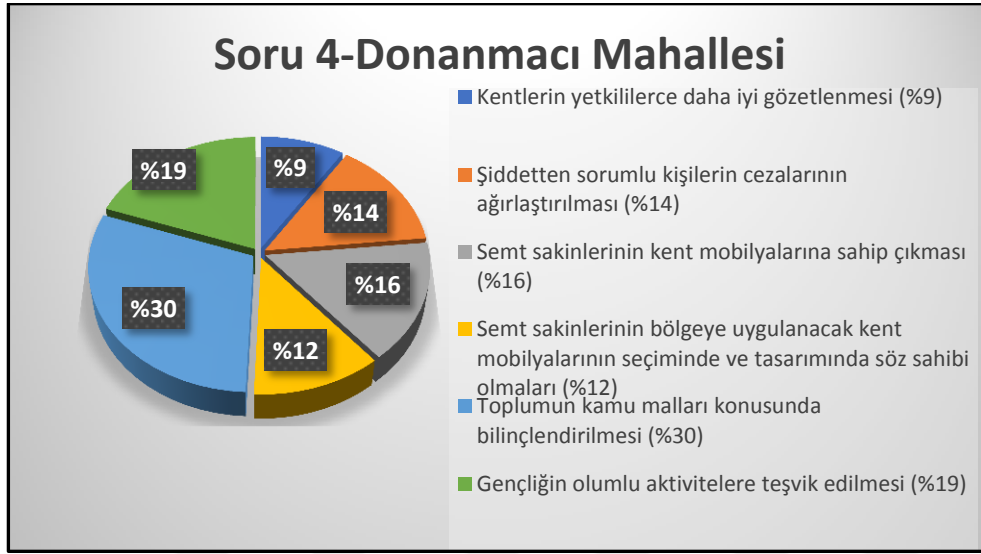
Donanmacı Mahallesinde “Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %21 gençlik, %18 kent mobilyasını beğenmemek ve %13 arkadaş yönlendirmesi şeklinde olup, soru 3'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.23'te gösterilmektedir.

Şekil 4.23 Donanmacı Mahallesinde; Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

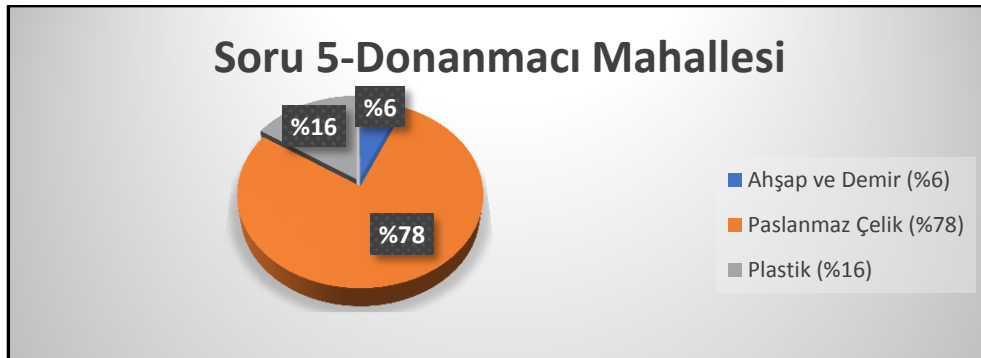
Donanmacı Mahallesinde “Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %30 toplumun kamu malları konusunda bilinçlendirilmesi, %19 gençliğin olumlu aktivitelere teşvik edilmesi ve %16 semt sahiplerinin kent mobilyalarına

sahip çıkması şeklinde olup, soru 4'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.24'te gösterilmektedir.

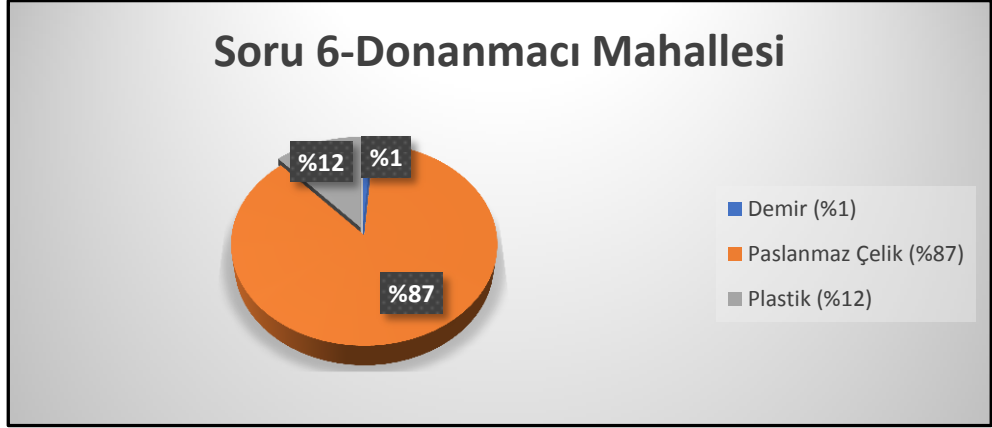
Şekil 4.24 Donanmacı Mahallesinde; Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Oturma Elemanları için “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %78 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 5'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.25'te gösterilmektedir.

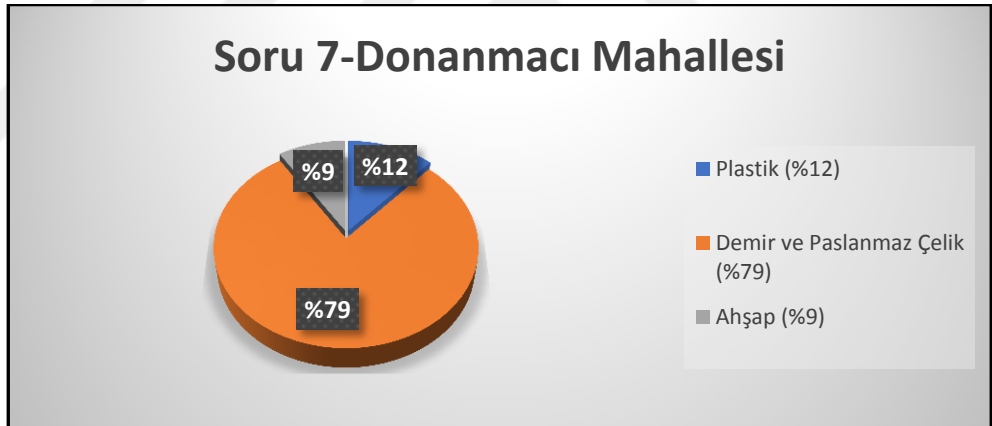
Şekil 4.25 Donanmacı Mahallesinde oturma elemanları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından çöp kovaları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %87 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 6'ya ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.26'da gösterilmektedir.

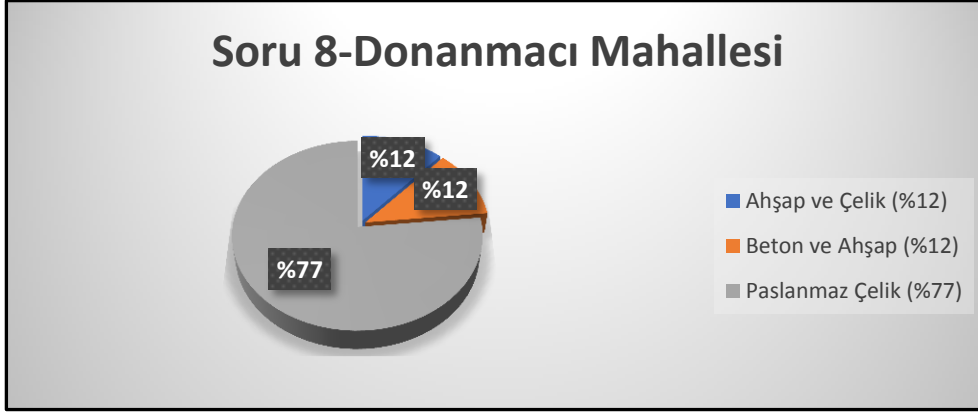
Şekil 4.26 Donanmacı Mahallesinde çöp kovaları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Oyun Elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %79 demir ve paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 7’ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.27’de gösterilmektedir.

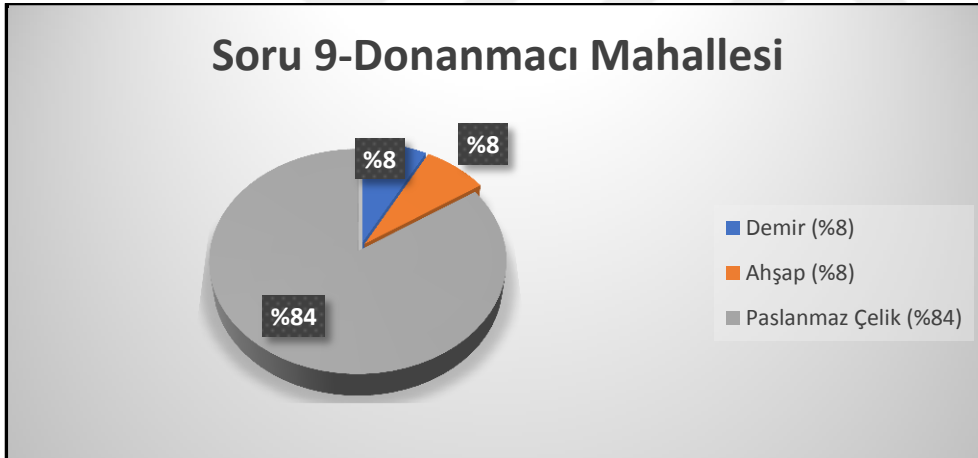
Şekil 4.27 Donanmacı Mahallesinde oyun elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Otobüs Durakları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %77 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 8’e ait tüm yanıtların dağılımı 4.28’de gösterilmektedir.

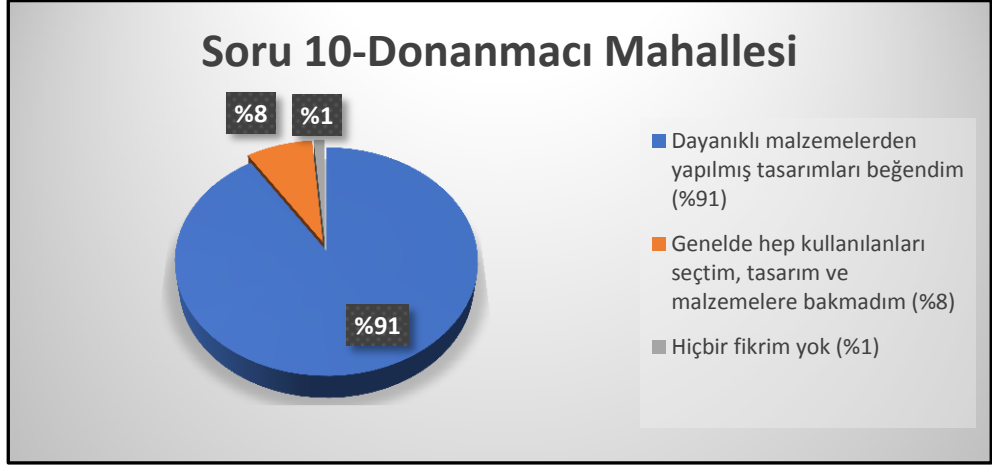
Şekil 4.28 Donanmacı Mahallesinde otobüs durakları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Sokak Aydınlatma elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %84 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 9’a ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.29’da gösterilmektedir.

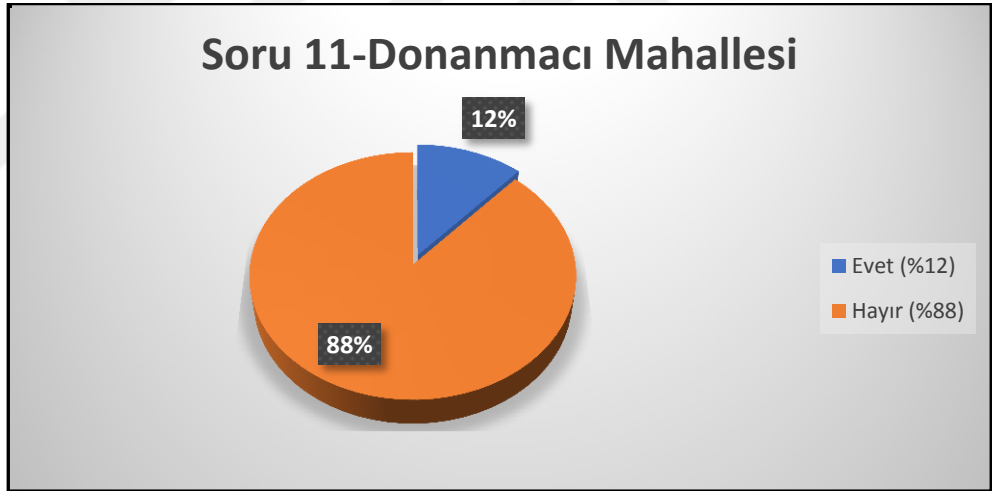
Şekil 4.29 Donanmacı Mahallesinde sokak aydınlatma elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde “Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %91 dayanıklı malzemelerden yapılmış tasarımları beğendim şeklinde olup, soru 10’a ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.30’da gösterilmektedir.

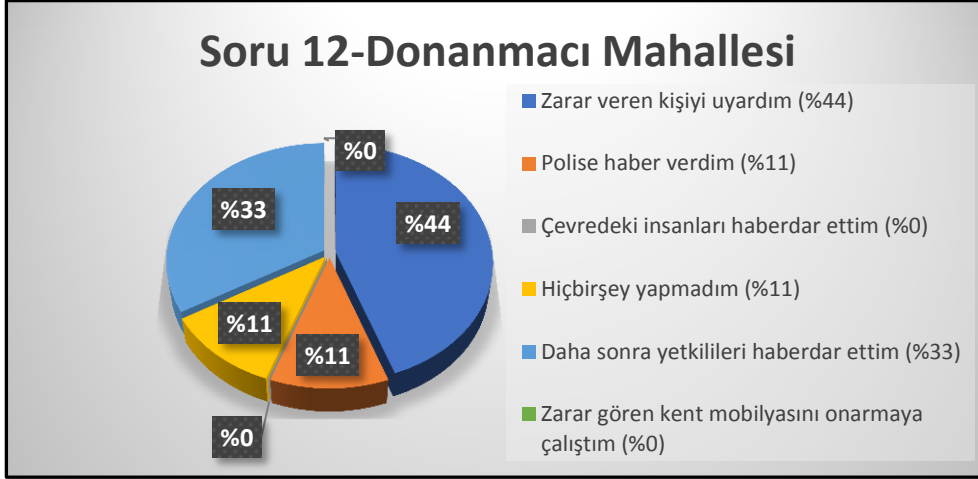
Şekil 4.30 Donanmacı Mahallesinde; önceki malzemelerine göre kent mobilyaları seçenekleri ile ilgili sorular için; Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %88 hayır şeklinde olup, soru 11’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.31’de gösterilmektedir.

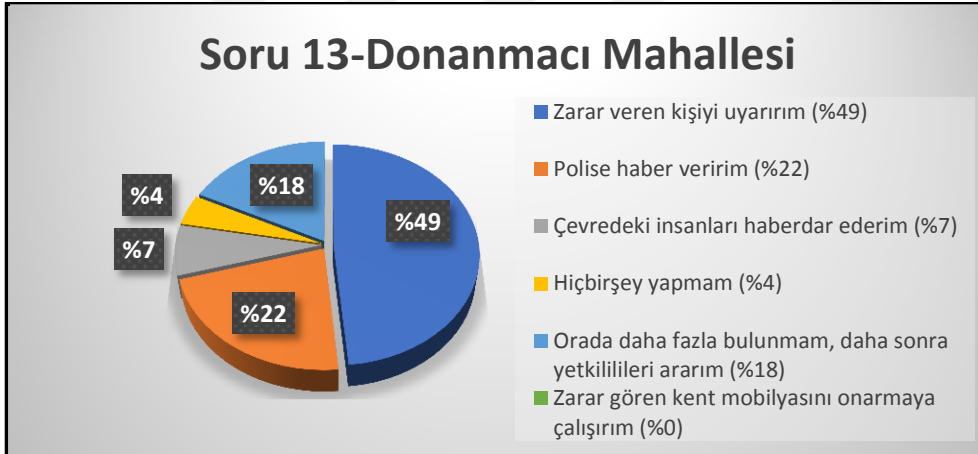
Şekil 4.31 Donanmacı Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %44 zarar veren kişiyi uyardım, %33 daha sonra yetkilileri haberdar ettim ve %11 hiçbir şey yapmadım şeklinde olup, soru 12’ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.32’de gösterilmektedir.

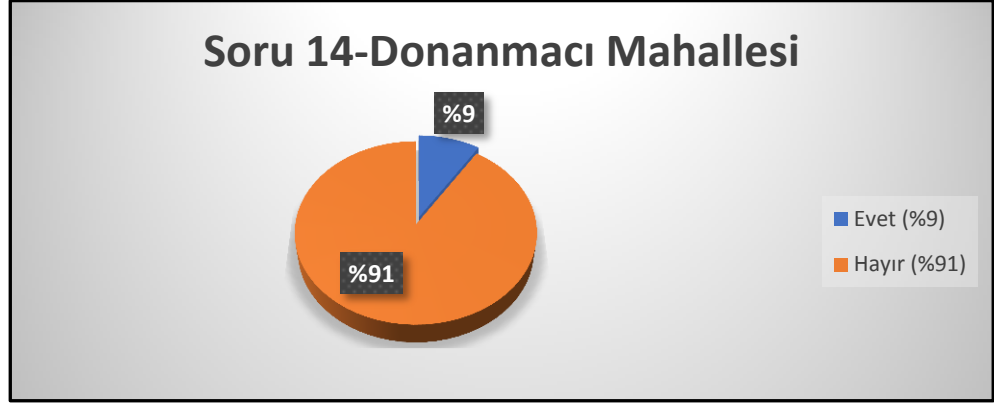
Şekil 4.32 Donanmacı Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %49 zarar veren kişiyi uyarırım, %22 polise haber veririm ve %18 oranda daha fazla bulunmam, daha sonra yetkilileri ararım şeklinde olup, soru 13’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.33’te gösterilmektedir.

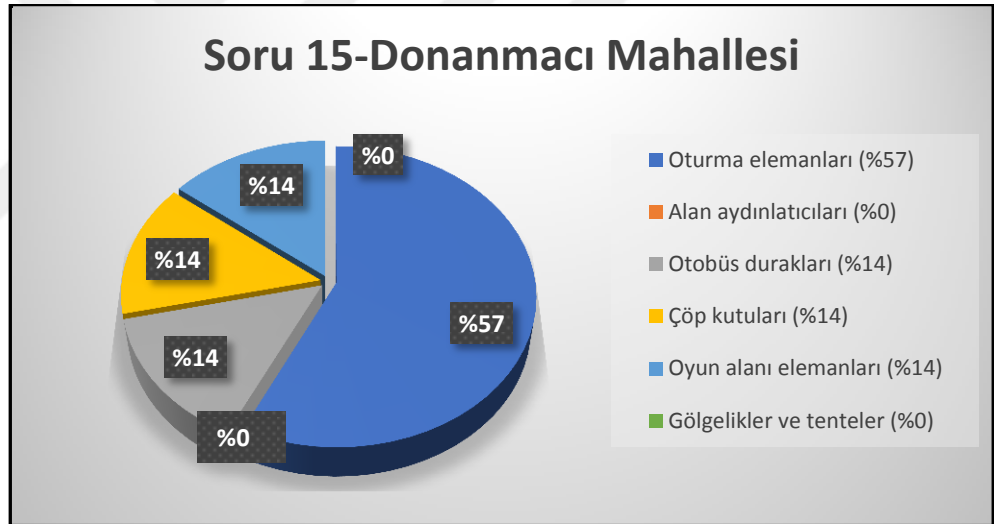
Şekil 4.33 Donanmacı Mahallesinde; Kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde “Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %91 hayır şeklinde olup, soru 14’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.34’te gösterilmektedir.

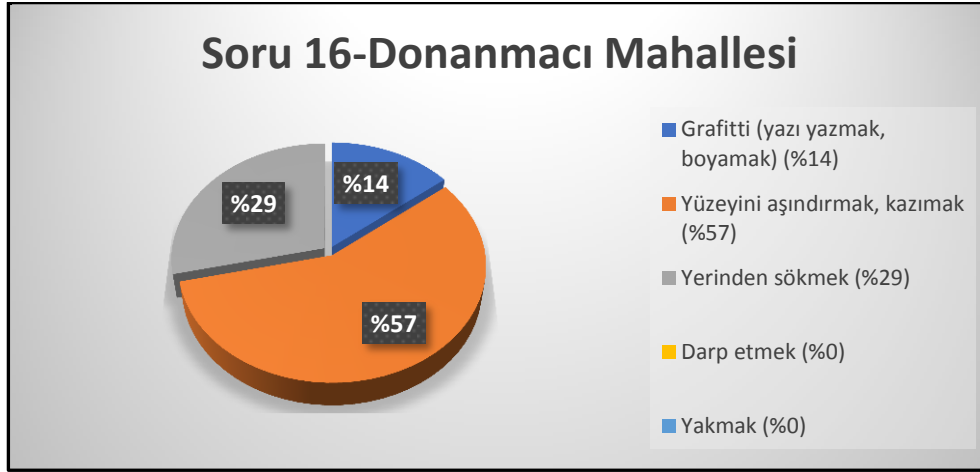
Şekil 4.34 Donanmacı Mahallesinde; Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde “Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %57 oturma elemanları, %14 çöp kutuları ve %14 oyun alanı elemanları şeklinde olup, soru 15’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.35’te gösterilmektedir.

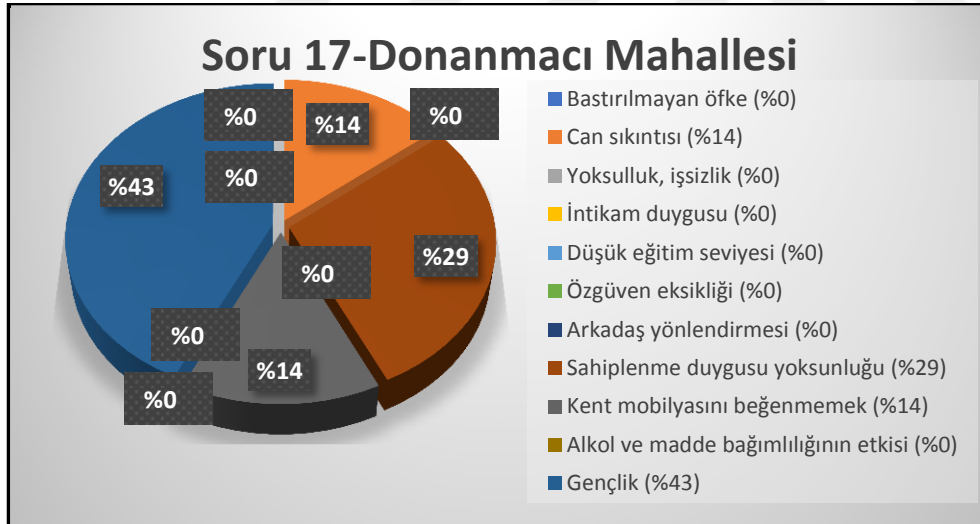
Şekil 4.35 Donanmacı Mahallesinde; Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde “Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek ilk iki cevabı, %57 yüzeyi aşındırmak/kazımak ve %29 yerinden sökmek şeklinde olup, soru 16’ya ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.36’da gösterilmektedir.

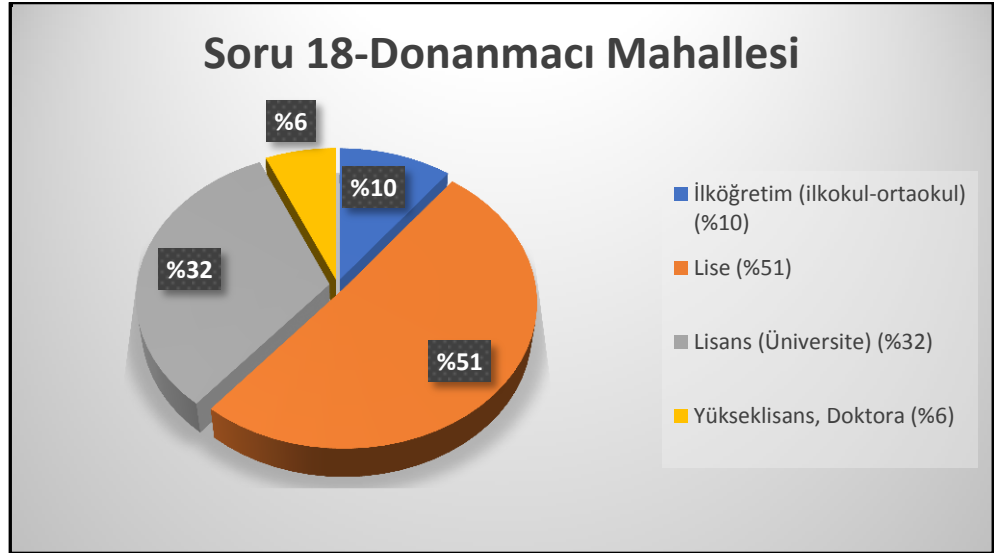
Şekil 4.36 Donanmacı Mahallesinde; Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde “Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %43 gençlik, %29 sahiplenme duygusu yoksunluğu ve %14 can sıkıntısı şeklinde olup, soru 17’ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.37’de gösterilmektedir

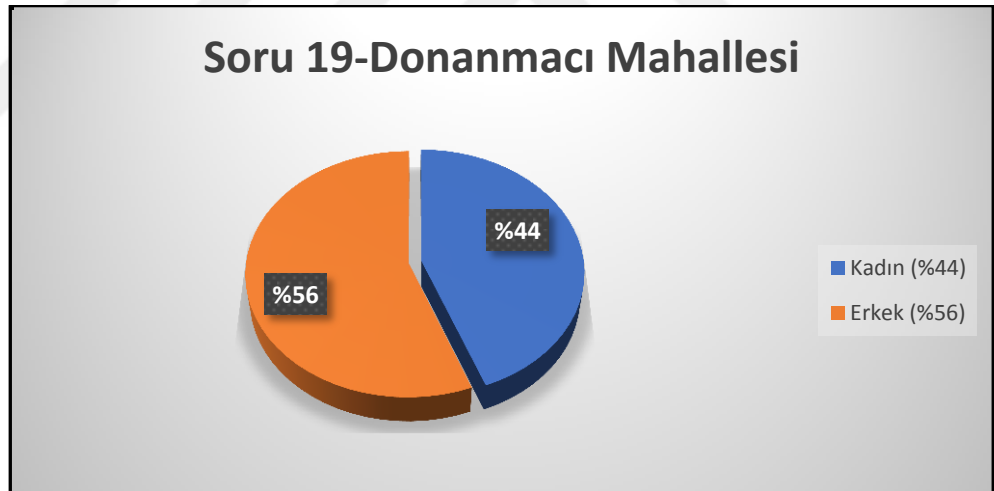
Şekil 4.37 Donanmacı Mahallesinde; Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde “Eğitim durumunuz nedir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %51 lise, %32 lisans (üniversite) ve %14 ilköğretim (ilkokul-ortaokul) şeklinde olup, soru 18’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.38’de gösterilmektedir.

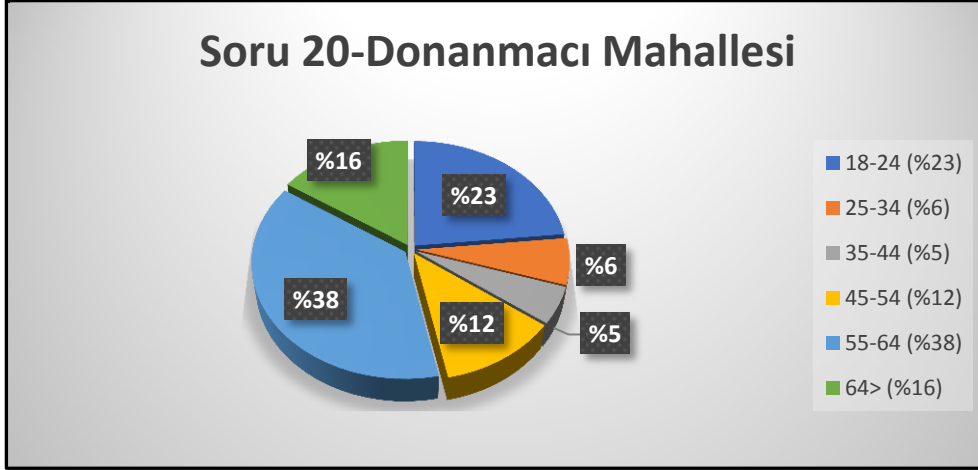
Şekil 4.38 Donanmacı Mahallesinde; Eğitim durumunuz nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Donanmacı Mahallesinde “Cinsiyetiniz nedir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %56 erkek şeklinde olup, soru 19’a ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.39’da gösterilmektedir.

Şekil 4.39 Donanmacı Mahallesinde; Cinsiyetiniz nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

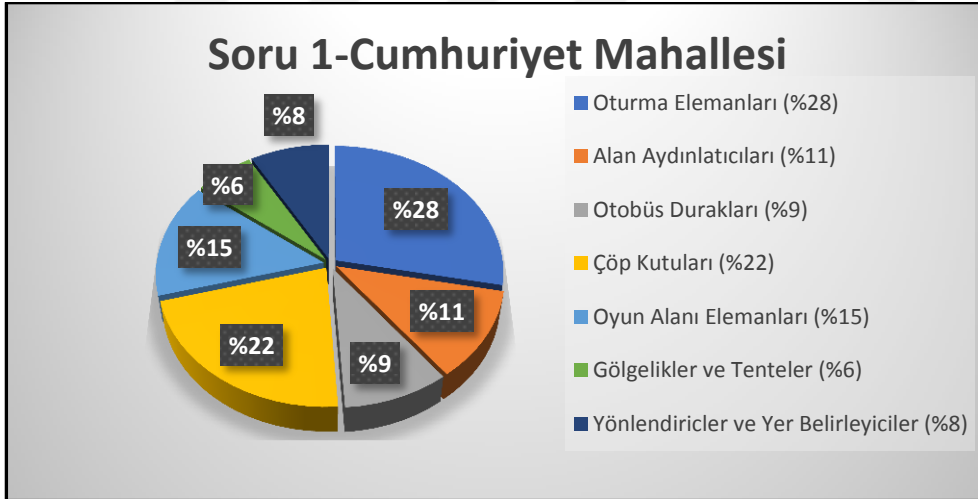
Donanmacı Mahallesinde “Yaş Aralığınız nedir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %38 55-64, %23 18-24 ve %16 64> şeklinde olup, soru 20’ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.40’ta gösterilmektedir.

Şekil 4.40 Donanmacı Mahallesinde; Yaş Aralığınız nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

4.1.3 Cumhuriyet Mahallesi

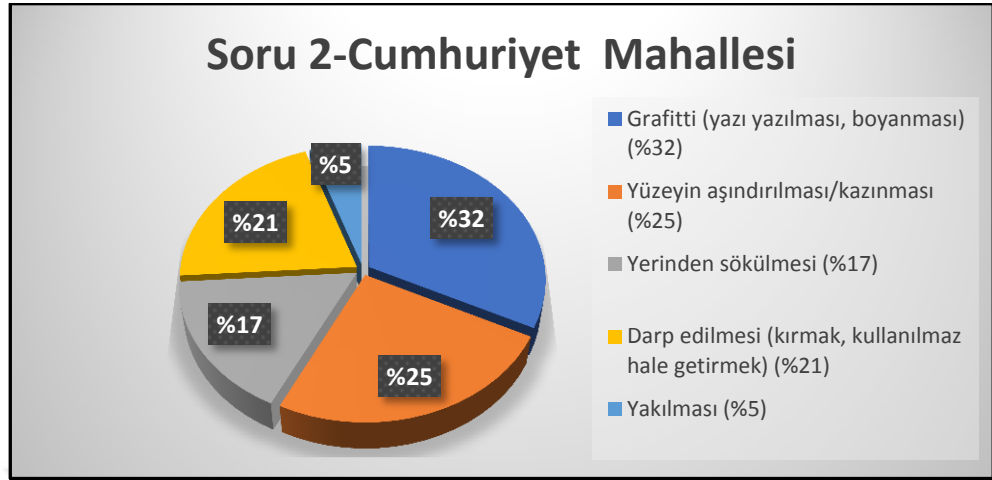
Cumhuriyet Mahallesinde “Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %28 oturma alanları, %22 çöp kutuları ve %15 oyun alanı elemanları şeklinde olup, soru 1’e ait yanıtların tüm dağılımı Şekil 4.41’de gösterilmektedir.

Şekil 4.41 Cumhuriyet Mahallesinde; Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

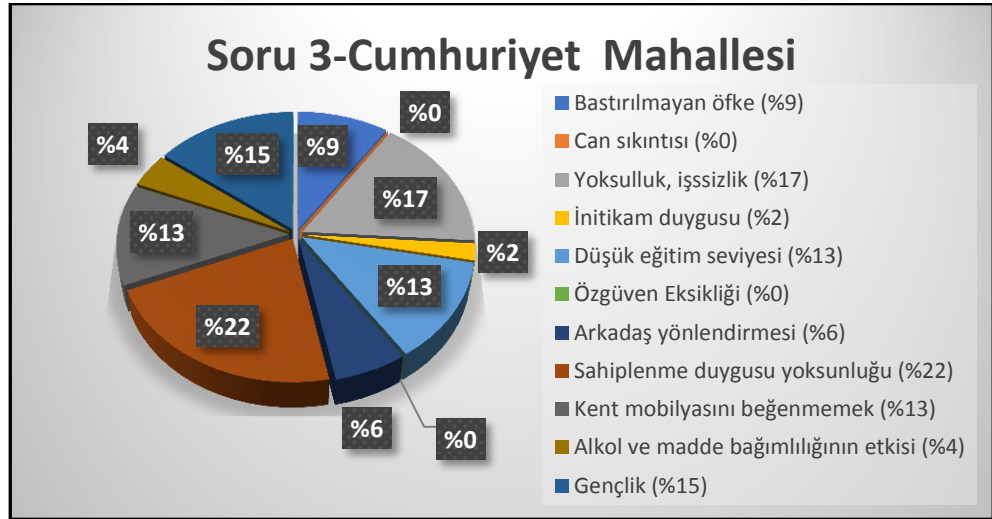
Cumhuriyet Mahallesinde “Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %32 grafiti (yazı yazılması, boyanması), %25 yüzeyin aşındırılması/kazınması ve %21 darp edilmesi (kırmak, kullanılmaz hale

getirmek) şeklinde olup, soru 2'ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.42'de gösterilmektedir.

Şekil 4.42 Cumhuriyet Mahallesi; ; Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

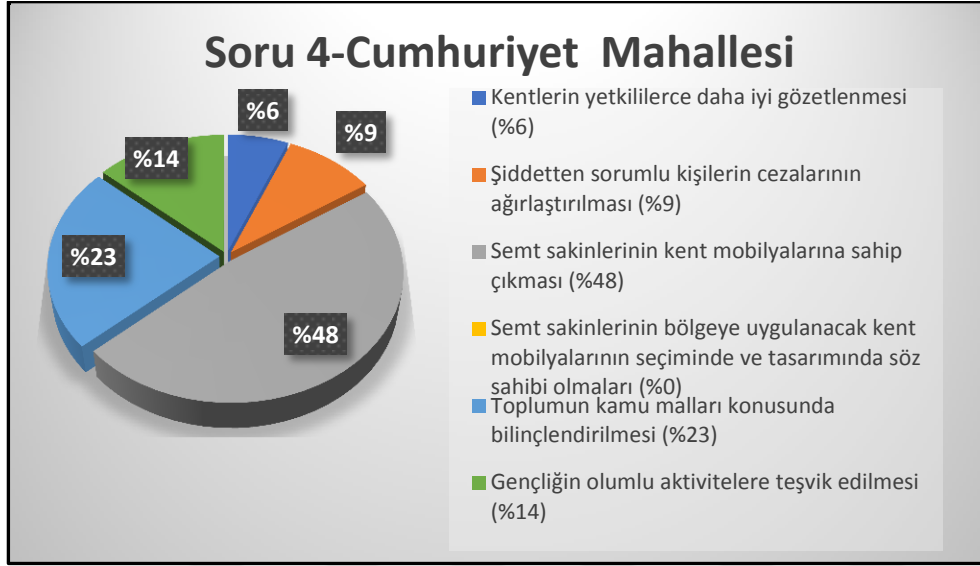
Cumhuriyet Mahallesi'nde "Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor" sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %22 sahiplenme duygusu eksikliği, %17 yoksulluk, işsizlik ve %15 gençlik şeklinde olup, soru 3'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.43'te gösterilmektedir.

Şekil 4.43 Cumhuriyet Mahallesi; Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

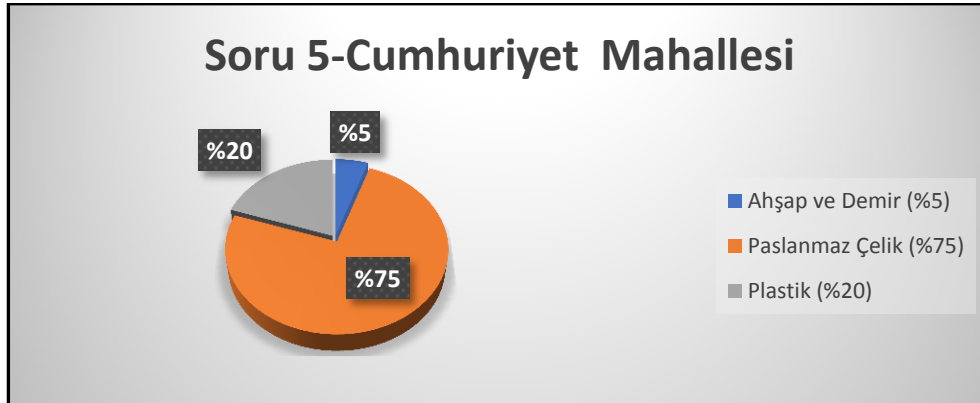
Cumhuriyet Mahallesi'nde "Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir?" sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %48 semt sahiplerinin kent mobilyalarına sahip çıkması, %23 toplumun kamu malları konusunda bilinçlendirilmesi ve %14 gençliğin olumlu aktivitelere

teşvik edilmesi şeklinde olup, soru 4'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.44'te gösterilmektedir.

Şekil 4.44 Cumhuriyet Mahallesi; Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

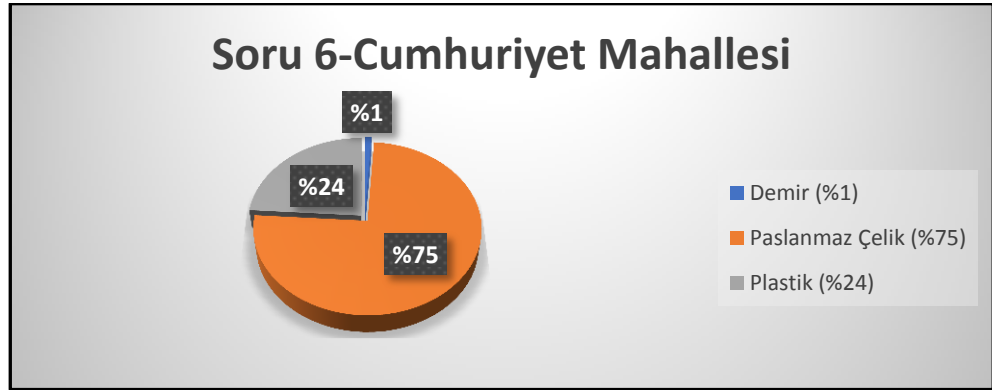
Cumhuriyet Mahallesi malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Oturma Elemanları için “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %75 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 5'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.45'te gösterilmektedir.

Şekil 4.45 Cumhuriyet Mahallesi oturma elemanları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

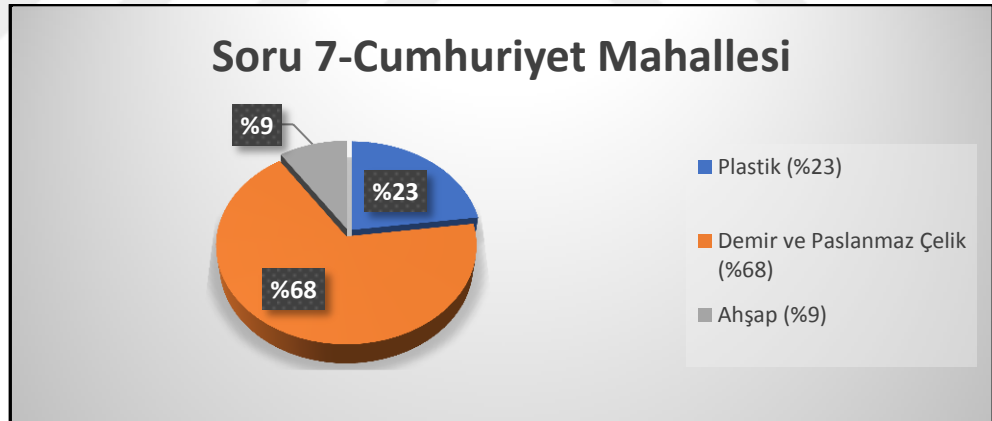
Cumhuriyet Mahallesi malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından çöp kovaları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek

cevabı %75 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 6'ya ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.46'da gösterilmektedir.

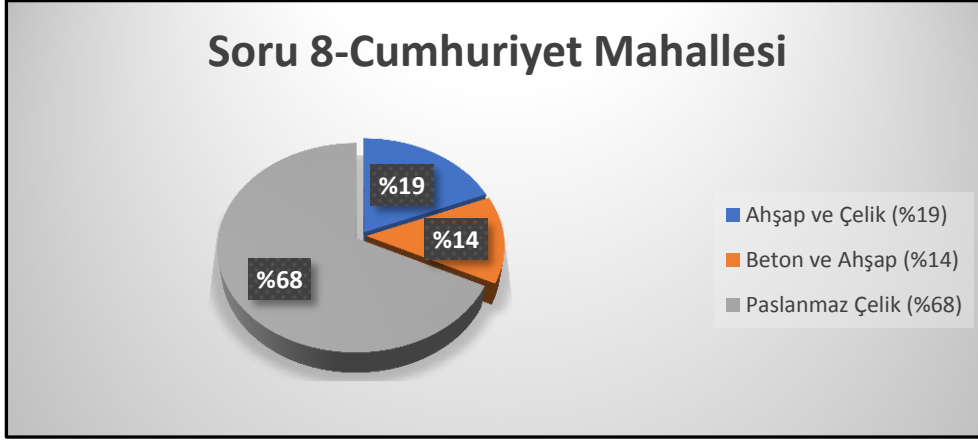
Şekil 4.46 Cumhuriyet Mahallesinde çöp kovaları için; Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Oyun Elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %68 demir ve paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 7'ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.47'de gösterilmektedir.

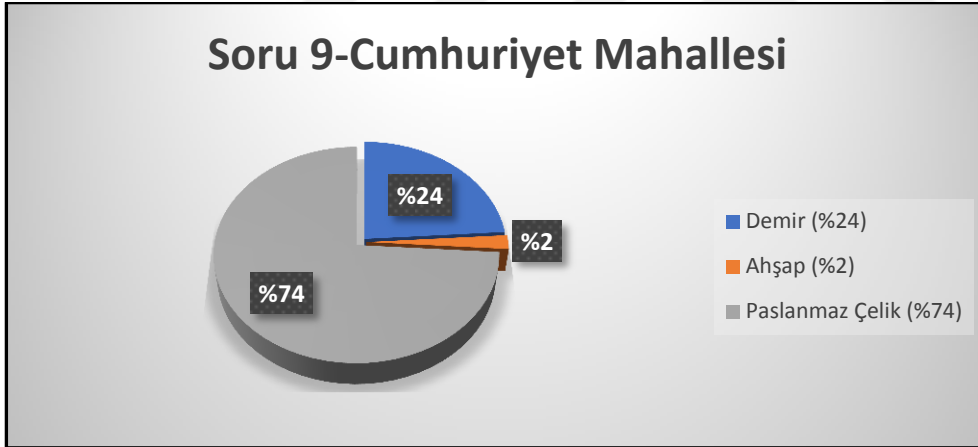
Şekil 4.47 Cumhuriyet Mahallesinde oyun elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Otobüs Durakları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %68 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 8'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.48'de gösterilmektedir.

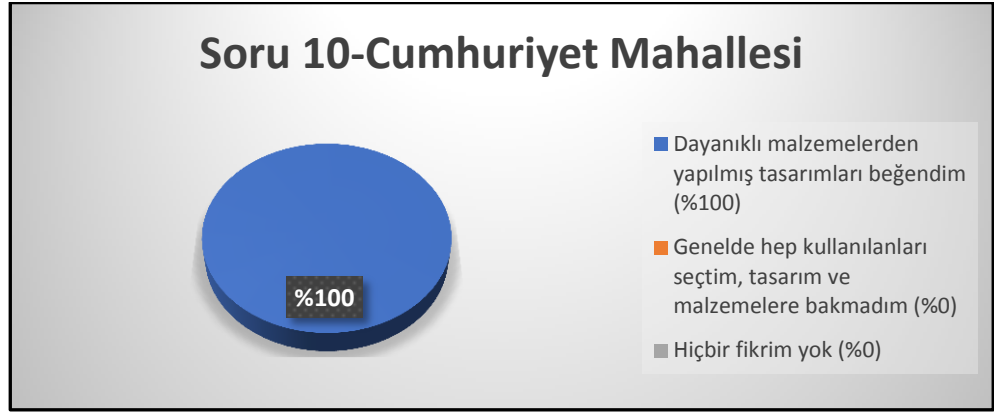
Şekil 4.48 Cumhuriyet Mahallesinde otobüs durakları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesinde malzemeleri birbirinden farklı örnekler verilmiş seçenekler arasından Sokak Aydınlatma elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir? sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %74 paslanmaz çelik şeklinde olup, soru 9’a ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.49’da gösterilmektedir.

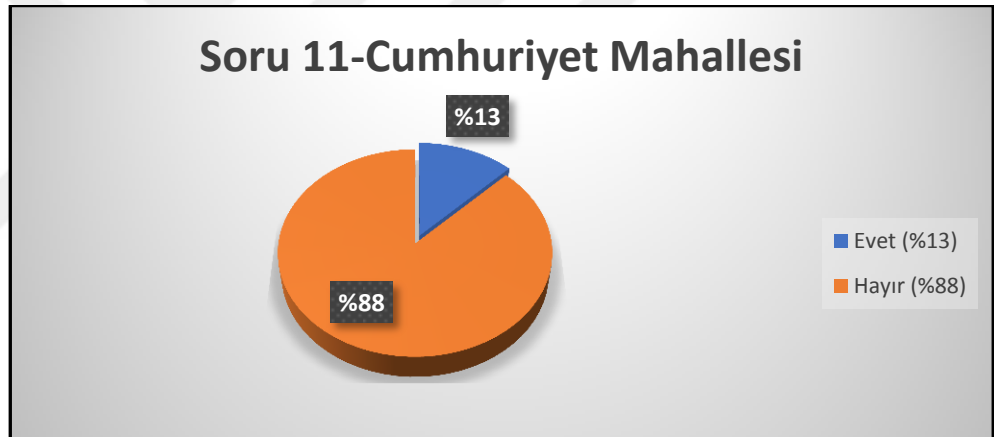
Şekil 4.49 Cumhuriyet Mahallesinde sokak aydınlatma elemanları için; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesinde “Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız?” sorusuna katılımcıların tümü dayanıklı malzemelerden yapılmış tasarımları beğendim şeklinde olup, soru 10’a ait grafik, Şekil 4.50’de gösterilmektedir.

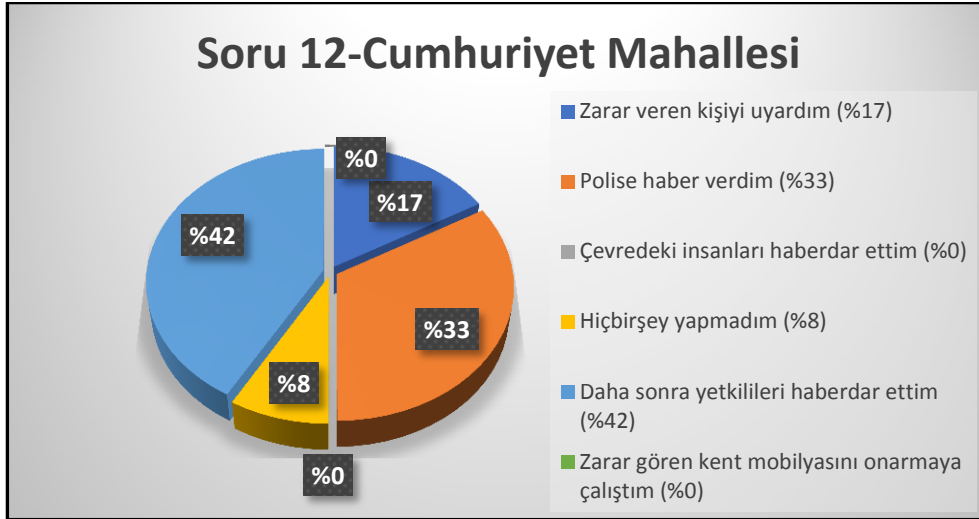
Şekil 4.50 Cumhuriyet Mahallesinde önceki malzemelerine göre kent mobilyaları seçenekleri ile ilgili sorular için; Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesinde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %88 hayır şeklinde olup, soru 11’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.51’de gösterilmektedir.

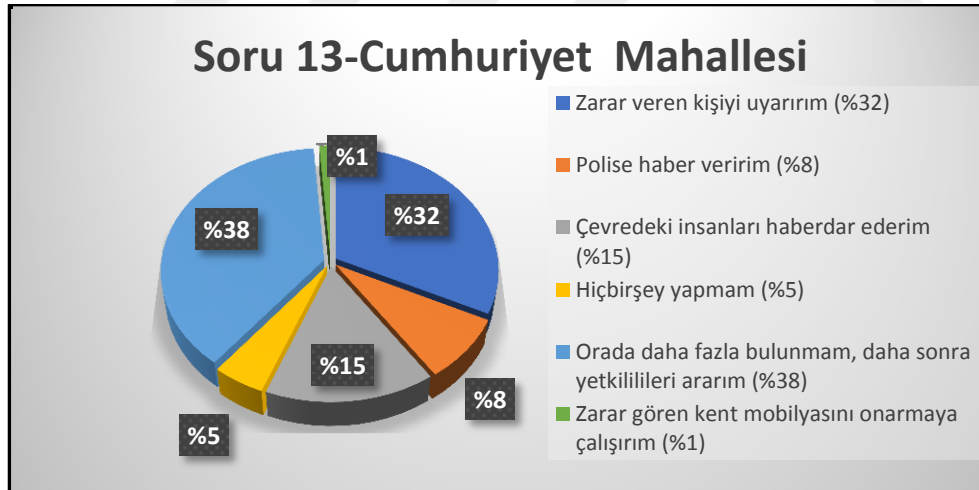
Şekil 4.51 Cumhuriyet Mahallesinde; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesinde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %42 daha sonra yetkilileri haberdar ettim, %33 polise haber verdim ve %17 zarar veren kişiyi uyardım şeklinde olup, soru 12’ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.52’de gösterilmektedir.

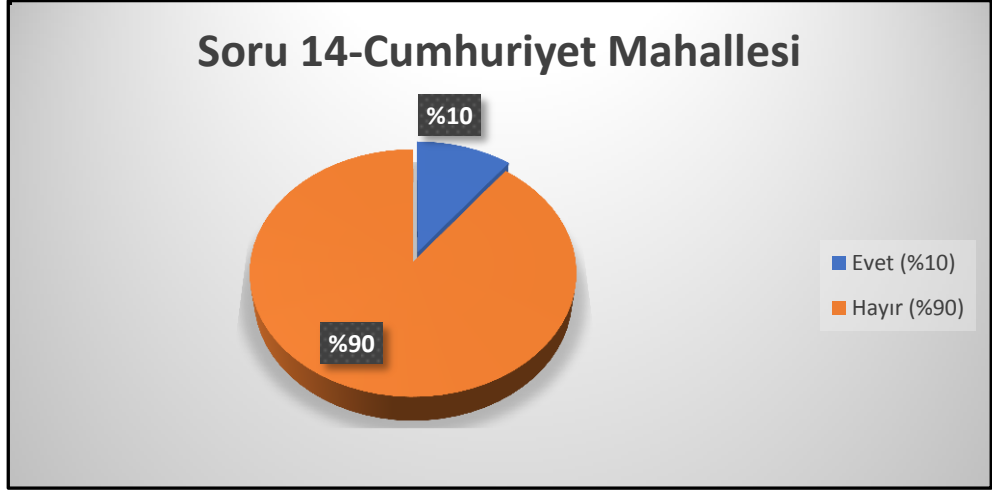
Şekil 4.52 Cumhuriyet Mahallesi; Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesi’nde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %38 orada daha fazla bulunmam, daha sonra yetkilileri ararım, %32 zarar veren kişiyi uyarırım ve %15 çevredeki insanları haberdar ederim şeklinde olup, soru 13’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.53’te gösterilmektedir.

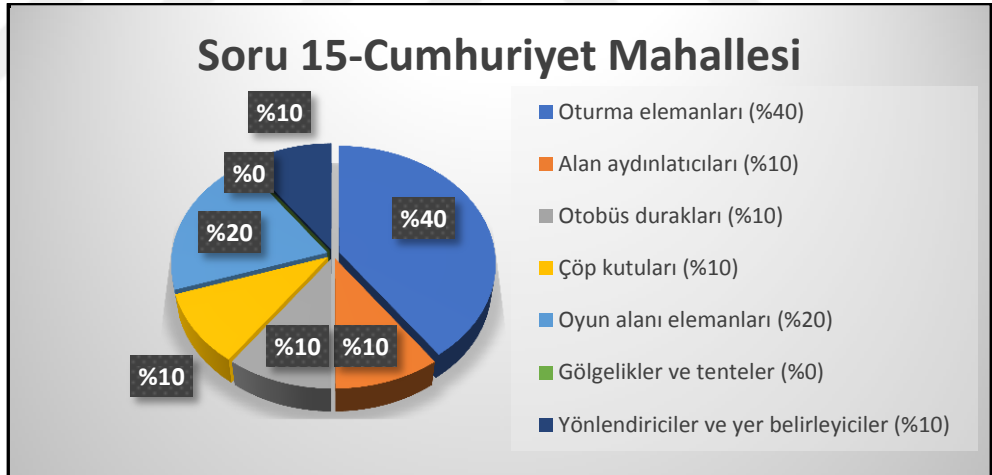
Şekil 4.53 Cumhuriyet Mahallesi; Kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesi’nde “Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %90 hayır şeklinde olup, soru 14’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.54’te gösterilmektedir.

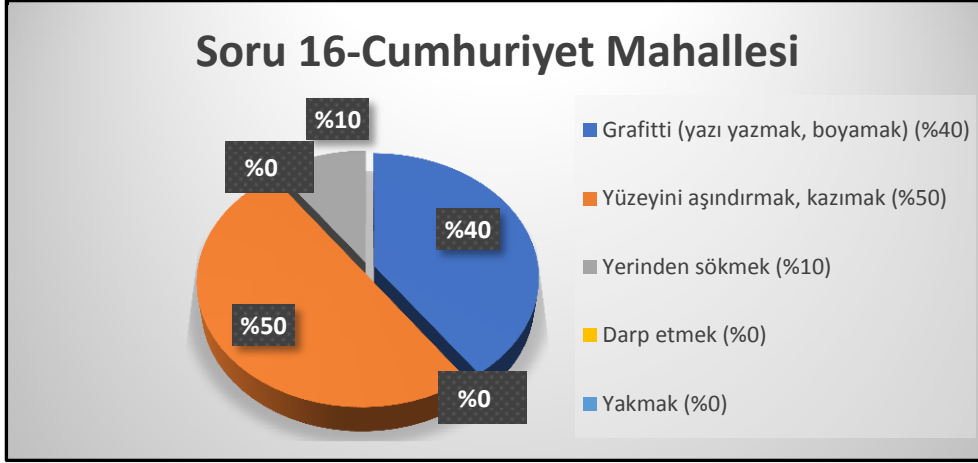
Şekil 4.54 Cumhuriyet Mahallesi; Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesi'nde "Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz?" sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %40 oturma elemanları, %20 oyun alanı elemanları ve %10 alan aydınlatıcıları şeklinde olup, soru 15'e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.55'te gösterilmektedir.

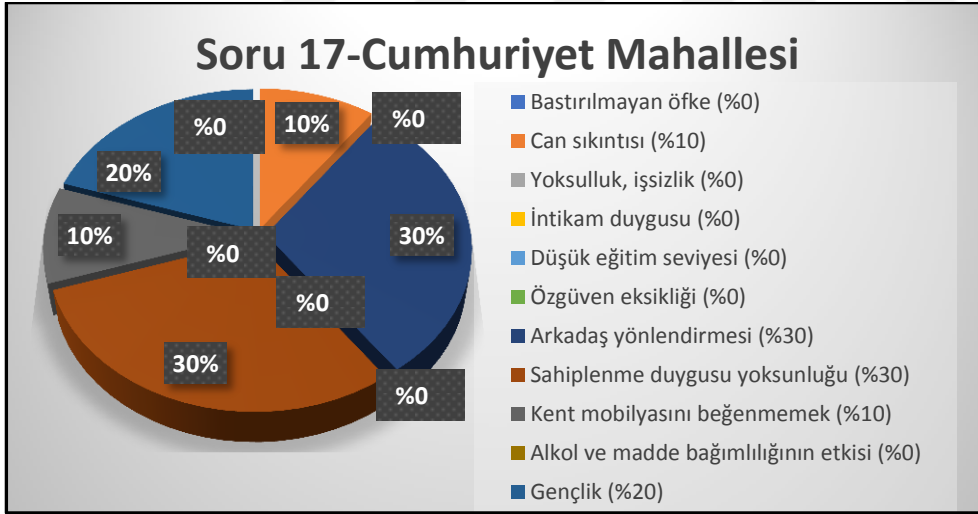
Şekil 4.55 Cumhuriyet Mahallesi; Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesi'nde "Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz?" sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek ilk iki cevabı, %50 yüzeyi aşındırmak/kazımak ve %40 grafiti (yazı yazmak/boyamak) şeklinde olup, soru 16'ya ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.56'da gösterilmektedir.

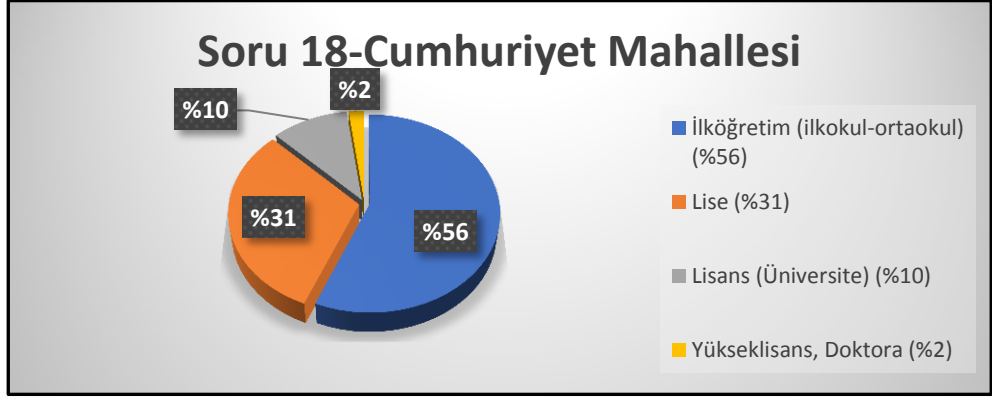
Şekil 4.56 Cumhuriyet Mahallesi; Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesi’nde “Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %30 arkadaş yönlendirmesi, %30 sahiplenme duygusu yoksunluğu ve %20 gençlik şeklinde olup, soru 17’ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.57’de gösterilmektedir

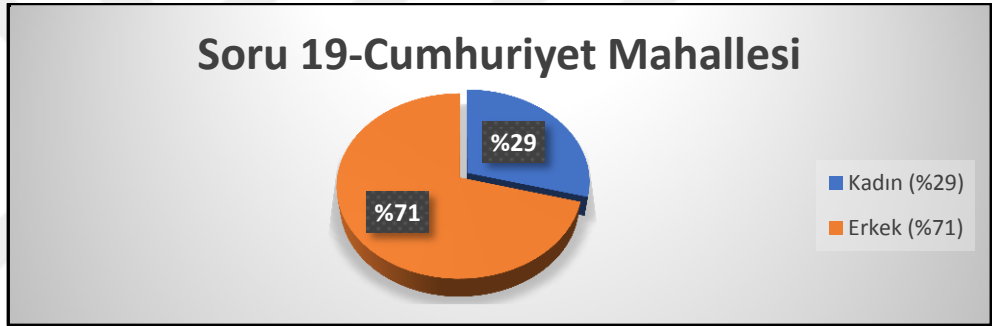
Şekil 4.57 Cumhuriyet Mahallesi; Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesi’nde “Eğitim durumunuz nedir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %56 ilköğretim (ilkokul-ortaokul), %31 lise ve %10 lisansüstü(üniversite) şeklinde olup, soru 18’e ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.58’de gösterilmektedir.

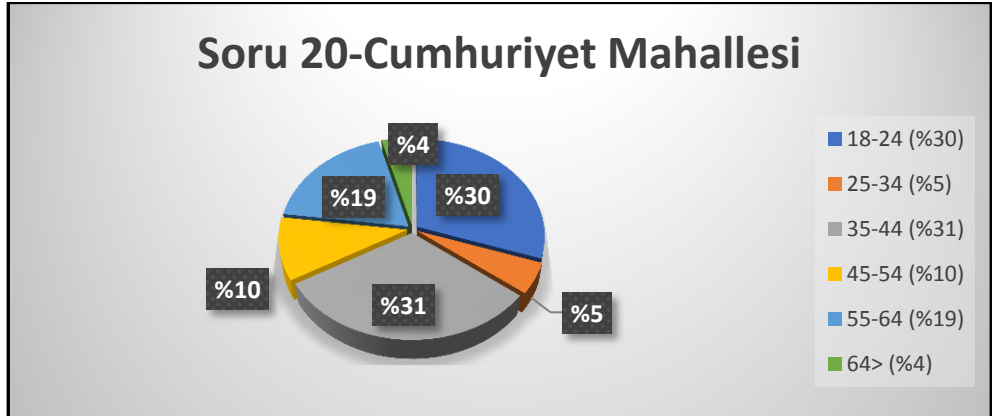
Şekil 4.58 Cumhuriyet Mahallesinde Ankete Katılanların Eğitim Durumunun Dağılımını Gösteren Grafik

Cumhuriyet Mahallesinde “Cinsiyetiniz nedir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek cevabı %71 erkek şeklinde olup, soru 19’a ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.59’da gösterilmektedir.

Şekil 4.59 Cumhuriyet Mahallesinde; Cinsiyetiniz nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

Cumhuriyet Mahallesinde “Yaş Aralığınız nedir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %31 35-44, %30 18-24 ve %19 55-64 şeklinde olup, soru 20’ye ait tüm yanıtların dağılımı Şekil 4.60’da gösterilmektedir.

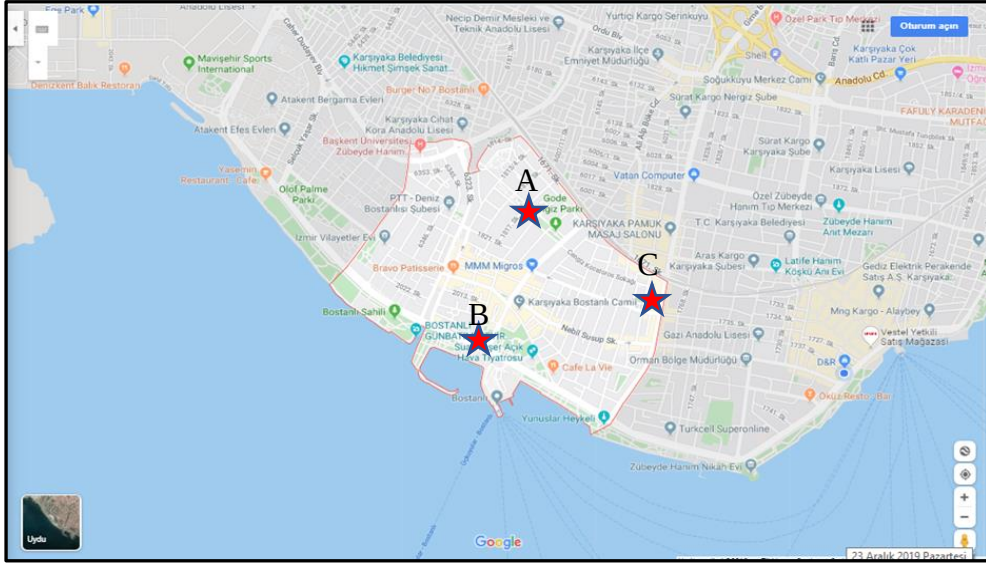

Şekil 4.60 Cumhuriyet Mahallesinde; Yaş Aralığınız nedir, sorusuna verilen yanıtların dağılımı

4.2 Arazi Gözlemleri

4.2.1 Bostanlı Mahallesi

Bostanlı Mahallesi'nde birbirine yaklaşık eşit uzaklıklarda üç farklı noktadan yoğun kullanımlı üç park seçilmiştir. Birinci park Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı, ikinci park Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı, üçüncü park ise Cemal Bağcı Parkıdır (Şekil 4.61). Söz konusu parklar farklı gün ve saatlerde ziyaret edilmiş, kent mobilyaları fotoğraflanmış ve gözlem formu doldurulmuştur.

Şekil 4.61: Bostanlı Mahallesi-A: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı, B: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı, C: Cemal Bağcı Parkı

Arazi gözlem formunda (Şekil 4.62) yapılan tespitlerin açılımı şu şekildedir;

Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı Bostanlı Mahalle'sinde konutlarla çevrili bir alan içinde yer almaktadır (Şekil 4.63). 2020 İzmir depreminden sonra hasar alan konutların yıkımı ve yenilenme sürecinde olan oldukça yeni sayılabilecek konutların yer aldığı bir bölgede bulunmakta olup gidiş geliş yol şeridi ortasındaki alanda konumlandırılmıştır. Çocuk oyun gruplarının, oturma birimlerinin, alan aydınlatıcılarının, yönlendirici ve çöp kovalarının yer aldığı bir yerleşim planına sahiptir. Kent mobilyası sınıflandırmasına giren elemanlardan gölgelik, tente ve otobüs durağı bulunmamaktadır. Alan aydınlatmaları karanlıkta mekânı güvenle kullanılabilecek yeterliliktedir. İki büyük oyun grubundan oluşan park çeşitli yönlerden girişe açık olup sınırlarını ve girişleri tanımlamak amacı ile hiçbir donatı elemanı kullanılmamıştır (Şekil 4.64-Şekil 4.67). Söz konusu oyun grupları park alanını iki bölüme ayırırken, yerleştirilen bank ve çöp kovaları için bilinçli ve özenli bir yerleşim planına uygunluk gözetilmediği tespit edilmiştir. Yine aynı elemanların montajı ve yer döşemesi ile bütünlüğünde de ince işçilik detaylarına rastlanmamaktadır (Şekil 4.68 ve Şekil 4.69). Oturma elemanlarının ayaklarının, bankların çalınmaması için zemine sağlam bir şekilde tutturulmak amacı ile ankraj üstü beton dökülerek monte edilmesi kötü bir görüntüye sebep olmaktadır. Semt sakinleri tarafından bank ve oyun elemanlarının sıklıkla kullanıldığı alan aynı zamanda evcil hayvanlarını gezdirenlerin de uğrak yeridir. Genel olarak diğer örneklerle göre bakımlı ve temiz olan park alanında çöp ve oturma elemanları boyalı demir/çelik malzemelerinde üretilmiş ve zamanla boya kalkmaya başlamış ve kalkan yerlerden çizilerek boyasına zarar verilmiştir (Şekil 4.68-Şekil 4.70). Ayrıca parkın bulunduğu alana denk gelen mahalleye ait trafo yapısında da grafiti yazılar mevcut olup, yıpranmış ve eski görünmektedir (Şekil 4.71). Oyun grubu elemanları sağlam ve temizdir. Ancak pek çok yerinde spreay boyalar ile yazı ve figürler çizilmiştir. Bu nedenle oyun elemanları eski ve kirli görünmektedir (Şekil 4.72-Şekil 4.74).

Şekil 4.63 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Yönlendirici ve Yer Belirleyici

Şekil 4.64 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- oyun grubundan görünüş 1

Şekil 4.65 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı-oyun grubundan görünüş 2

Şekil 4.66 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- oyun grubundan görünüş 3

Şekil 4.67 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- oyun grubundan görünüş 4

Şekil 4.68 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Oturma Elemanı Yerleşimi

Şekil 4.69 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Oturma Elemanı

Şekil 4.70 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Çöp Kovası

Şekil 4.71 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Trafo Binası ve Grafiti

Şekil 4.72 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Çocuk Oyun Elemanı ve Grafiti

Şekil 4.73 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Çocuk Oyun Elemanı ve Grafiti

Şekil 4.74 Bostanlı Mahallesi: Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı- Çocuk Oyun Elemanı ve Grafiti

Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı

KENT MOBİLYALARI GÖZLEM FORMU		DURUMU		MALZEME TÜRÜ							GÖRÜŞLER	EK NOTLAR									
Bakımlı/ Sağlam	Bakımsız/ Hasarlı	Graffiti (Yazı yazılması, boyanması)	Yüzeyinin aşındırılması, kazınması	Yerinden sökülmesi	Darp edilmesi(kırmak, kullanılmaz hale getirmek..)	Yakılması	Yalnızca Eskiymiş(Paslanmış, Boyası/Cılası Solmu, Korozyon Vb.)	Plastik Türevi (Döküm, kalıp, Pleksi glas vb.)	Demir(Döküm ya da Profil)	Paslanmaz Çelik	Ahşap	Cam	Beton								
BÖLGE ADI:															Kalabalık bir alan, vapur yaya trafiği yolu üzerinde olduğu için geçiş trafiği çok fazla. Özellikle banklar oldukça yoğun ve sık kullanılıyor. Etrafta paket ve hızlı yiyecek servisi veren büfe ve cafe çokluğu nedeni ile banklar yemek yemek için de tercih ediliyor. Aşçılık alanda olduğu için yazın da nispeten serin oluyor. Çocuk oyun alanı çok kalabalık olmuyor. Yetişkinlerin daha çok kullandığı bir park. Oturma, çöp oyun vb. tüm elemanlar yıpranmış, daha sık ve acil bakım istiyor.						
KENT MOBİLYA TÜRÜ:																					
Oturma elemanları																					
Alan aydınlatıcıları																					
Otobüs Durakları																					
Çöp kutuları																					
Oyun alanı elemanları																					
Gölgelikler ve tenteler																					
Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler																					

Şekil 4.75 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Arazi Gözlem Formu

Arazi gözlem formunda (Şekil 4.75) yapılan tespitlerin açılımı şu şekildedir;

Bostanlı sahiline ve vapur iskelesine oldukça yakın mesafede olan Hıfzı Veldet Velidedeoğlu parkı ağaçlarla çevrili bir alanda yer almaktadır (Şekil 4.76). Yan tarafında bulunan otopark, vapur iskelesi ve Bostanlı merkezi arası geçiş alanında olduğu için yaya trafiği oldukça yoğundur. Alan tanımı için herhangi bir donatı elemanı kullanılmamış olup, yalnızca parke/kilit taşı döşemesi ile yürüme yolları belirlenmiştir (Şekil 4.77-Şekil 4.79). Kent mobilyası olarak, oyun elemanları, oturma birimleri ve çöp kovaları ağırlıklı olarak kullanılan park alanında, gölgelik, tente ve yön gösterici eleman bulunmamaktadır. Aydınlatma elemanı bakımından oldukça az donatıya sahip olup, karanlıkta kullanım konusunda semt sakinlerince güvenli bulunmamaktadır. 2020 yılına kadar evsizlerin de gece kullandığı bir alandır. Oyun elemanları aynı tanımlı ada içerisinde bir büyük birkaç da küçük birim olarak yer almaktadır. Parktaki oyun elemanları tez araştırmaları kapsamında görüşülen Cemer firmasına yaptırılmıştır (Şekil 4.80) Çocuklardan çok, yetişkinlerin kullandığı bir park olması sebebiyle oyun elemanları sağlam görünmektedir (Şekil 4.81 ve Şekil 4.82). Yalnızca farklı bir tasarıma sahip uzay mekiği görünümüne disk şeklindeki oyuncak nem ve su aldığından bakımsız ve yıpranmış haldedir (Şekil 4.83 ve Şekil 4.84). Çevrede paket yemek almak için pek çok seçenek bulunması ve bankların genel olarak ağaç gölgelerine denk gelmesi nedeni ile oturma elemanları çoğunlukla yemek yemek, beklemek ve buluşmalar nedeni ile sık ve yoğun kullanılmaktadır. Oturma elemanlarının montajı diğer parklara göre ince işçilik açısından temiz ve özenlidir. Renkli cilalı ahşap oturma elemanları, yoğun kullanımdan ötürü oldukça aşınmış ve bakımsız görünmektedir (Şekil 4.85 ve Şekil 4.86). Çöp kovaları hızlı paslanmaya yatkın demir/çelik sac malzemeden seçilmiştir, yıpranmış ve bakımsız görünmektedir (Şekil 4.87).

Şekil 4.76 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Heykeli

Şekil 4.77 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Görünüş 1

Şekil 4.78 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Görünüş 2

Şekil 4.79 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Görünüş 3

Şekil 4.80 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Büyükşehir Belediyesi ve Cemer Firması uyarı panosu

Şekil 4.81 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Oyun Alanı 1

Şekil 4.82 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Oyun Alanı 2

Şekil 4.83 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Bakım gerektiren Oyun Elemanı

Şekil 4.84 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Bakım gerektiren Oyun Elemanı detayı

Şekil 4.85 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Oturma Elemanları yerleşimi

Şekil 4.86 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Oturma Elemanı

Şekil 4.87 Bostanlı Mahallesi: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı Çöp Kutusu

Cemal Bağcı Parkı

KENT MOBİLYALARI GÖZLEM FORMU	DURUMU		MALZEME TÜRÜ								GÖRÜŞLER
	Bakımlı/ Sağlam	Bakımsız/ Hasarlı	Plastik Türevi (Döküm, kalıp, Pleksi, gılas vb.)	Demir (Döküm ya da Profil)	Paslanmaz Çelik	Ahşap	Cam	Beton			
BÖLGE ADI: Bostanlı Mahallesi Cemal Bağcı Parkı			Yalnızca Eski (Eski, Boyanmış, Paslanmaz, Korozyon Vb.)							Bu mahallede oldukça eski bir park, bir kaç kez yenilenmiş. Yakın zamanda tekrar yenilendiğinden bakımlı ve yeni görünüyor. Bostanlıdaki diğer iki parktan farklı olarak kondisyon aletleri de bulunmaktadır. Yan tarafında basket sahası var. Kedi evleri bu parkta da mevcuttur. Mahalle sakinlerinin uzun yılladır sık kullandığı bir park alanı olmakla birlikte bakımlı ve temiz görünmektedir. Kullanıcılar oturma düzeni sosyalleşmelerine izin vermediği için tefrişten şikayetçi. Bir de trafoyun tehlikesi nedeniyle park alanında olmasını istemiyorlar.	
			Yakılması								
			Darp edilmesi (kırmak, kullanılmaz hale getirmek..)								
			Yerinden sökülmesi								
			Yüzeyinin aşındırılması, kazınması								
KENT MOBİLYA TÜRÜ:			Graffiti (Yazı yazılması, boyanması)							EK NOTLAR Donatı elemanlarında hasar bulunmasa da Trafo yapısı duvarlarında graffiti yazılar bulunmaktadır.	
Oturma elemanları	X										
Alan aydınlatıcıları	X										
Otobüs Durakları											
Çöp kutuları	X										
Oyun alanı elemanları	X										
Gölgelikler ve tenteler											
Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler	X										

Şekil 4.88 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı Gözlem Formu

Arazi gözlem formunda (Şekil 4.88) yapılan tespitlerin açılımı şu şekildedir;

Bostanlı Mahallesinde Cemal Bağcı Parkı konutların yoğun olduğu bir bölgede yer almaktadır (Şekil 4.89). Uzun yıllardır varlığını sürdüren park birkaç yenileme sürecinden geçmiştir. Son yenileme çalışması da yakın zamanda gerçekleştiği ve pandemi döneminde sık kullanılamadığı için park oldukça bakımlı ve temiz durumdadır (Şekil 4.90 ve Şekil 4.91). Oyun elemanlarının yanı sıra, kondisyon aletleri ve bir basket sahası bulunmaktadır (Şekil 4.92 ve Şekil 4.93). Karşıyaka ilçesindeki pek çok parkta görülen kedi yuvaları bu parkta da bulunmaktadır (Şekil 4.94).

Parkta kullanıcıların genel olarak bazı şikayeti mevcuttur. Bunlardan biri toplu oturup sosyalleşmeye uygun yerleştirilmemiş oturma birimleri diğeri de trafo binasının ve yüksek gerilim hattının park içinde olmasıdır (Şekil 4.95). Park alanındaki grafiti yazılarla zarar verme eylemi yalnızca trafo yapısında görülmektedir. (Şekil 4.96). Oyun elemanları yeni olmasının yanı sıra temiz kullanıldığı gözlemlenmiştir (Şekil 4.97).

Şekil 4.89 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Park

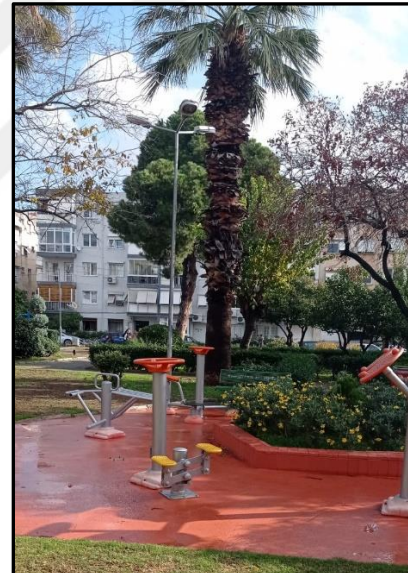
Şekil 4.90 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Genel Görünüş 1

Şekil 4.91 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Genel Görünüş 2

Şekil 4.92 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Genel Görünüş 3

Şekil 4.93 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı- Kondisyon Aletleri ve Aydınlatma Elemanı

Şekil 4.94 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı- Kedi Yuvaları 1

Şekil 4.95 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Oturma Elmanları Yerleşim

Şekil 4.96 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Trafo Binası Grafiti

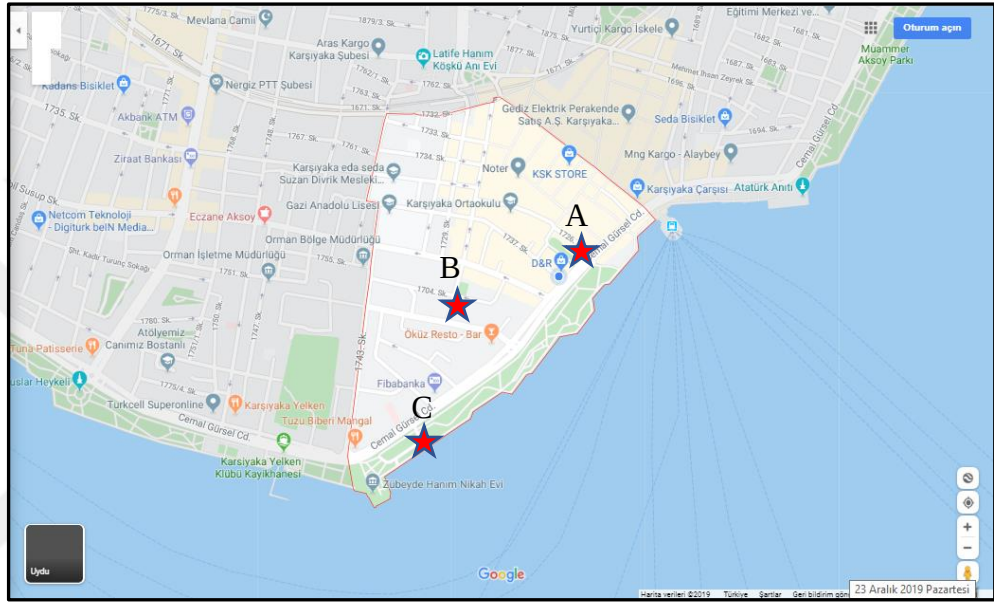

Şekil 4.97 Bostanlı Mahallesi: Cemal Bağcı Parkı-Oyun Elemanları Detay

4.2.2 Donanmacı Mahallesi

Donanmacı Mahalle'sinde yine birbirine yaklaşık eşit uzaklıklarda 3 farklı noktadan yoğun kullanımlı 3 park seçilmiştir. Birinci park Osman Bey Parkı, ikinci park Zafer Alatay Parkı, üçüncü park ise Sahil Parkı'dır (Şekil 4.98).

Söz konusu parklar farklı gün ve saatlerde ziyaret edilmiş, kent mobilyaları fotoğraflanmış ve gözlem formu doldurulmuştur.

Şekil 4.98: Donanmacı Mahallesi-A: Osman Bey Parkı, B: Zafer Alatay Parkı, C: Sahil Parkı

Osman Bey Parkı

KENT MOBİLYALARI GÖZLEM FORMU	DURUMU		MALZEME TÜRÜ							GÖRÜŞLER
	Bakımlı/ Sağlam	Bakımsız/ Hasarlı	Plastik Türevi (Döküm, kalıp, Pleksi glass vb.)	Demir (Döküm ya da Profil)	Paslanmaz Çelik	Ahşap	Cam	Beton		
BÖLGE ADI: Donanmacı Mahallesi Osman Bey Parkı		Grafitli (Yazı yazılması, boyanması)	X							Bu park Karşıyaka çarşı yolu, okullar, vapur ve otobüs durakları kesişme noktasındadır. Etrafında yer alan cafe ve büfeler nedeni ile de oturma ve geçiş trafiği çok yoğun bir parktır. Ksk taraflarının deplasman yolculuk öncesi buluşma noktasıdır. Tüm bu nedenlerle kapladığı alandan çok çok daha fazla yoğunlukta ve sıklıkta kullanıma maruz kalmaktadır. Ancak bakım, onarım ve temizlik bu yoğunluğa uygun planlanmış gibi görünmemektedir. Çocuk oyun elemanları yıpranmış ve oldukça kirli durumdadır. Tüm bu olumsuzluklara rağmen sık kullanılmaya ve tercih edilmeye devam edilen bir alandır.
		Yüzeyinin aşındırılması, kazınması	X							
	Yerinden sökülmesi									
	Darp edilmes(kırmak, kullanılmaz hale getirmek..)									
	Vakılması									
	Valnızca Eski miş(Paslanmış, Boyası/Cilası Solmuş, Korozyon Vb.)	X								
KENT MOBİLYA TÜRÜ:										EK NOTLAR
Oturma elemanları										
Alan aydınlatıcıları										
Otobüs Durakları										
Çöp kutuları										
Oyun alanı elemanları										
Gölgelikler ve tenteler										
Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler										

Şekil 4.99: Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı Arazi Gözlem Formu

Arazi gözlem formunda (Şekil 4.99) yapılan tespitlerin açılımı şu şekildedir;

Bu park çarşı yolu, okullar, vapur ve otobüs durakları kesişme noktasında bulunması nedeni ile Karşıyaka ilçesindeki en yoğun kullanımlı parklardan biridir (Şekil 4.100). Etrafında yer alan kafe ve büfeler nedeni ile de oturma ve geçiş trafiği çok yoğun bir parktır. Karşıyaka Spor Kulübü (KSK) taraftarlarının deplasman yolculuk öncesi buluşma noktasıdır (Şekil 4.101). Tüm bu nedenlerle kapladığı alandan çok daha fazla yoğunlukta ve sıklıkta kullanıma maruz kalmaktadır. Parkta kent mobilyası olarak oturma birimleri, tente ve gölgelikler, oyun elemanları, çöp kovaları, yer belirleyici tabelalar, aydınlatma elemanları bulunmaktadır (Şekil 4.102). Oyun alanı siyah esnek kauçuk malzeme ile kaplanmış olup yer yer sökölme gibi hasarlar bulunmaktadır (Şekil 4.103-Şekil 4.105). Gerek mevcut aydınlatma elemanları gerekse çevresindeki konut ve kafeler nedeni ile karanlıkta kullanım açısından oldukça uygun durumda olmasına rağmen bazen mahalle dışı olduğu tahmin edilen ziyaretçiler yüzünden semt sakinleri akşam saatlerinde park alanında bulunmaya çekindiklerini belirtmişlerdir. Çocuk oyun elemanları yıpranmış, tahrip edilmiş ve oldukça kirli durumdadır (Şekil 4.106 ve Şekil 4.107). Kediler için ayrı bir barınma ve besleme alanı oluşturulmuş olduğundan mahallenin hemen hemen bütün sokak kedilerinin ve hayvan severlerin uğrak yeri haline gelmiştir (Şekil 4.108). Parka yakın otobüs durakları bakımlı ve kullanıma elverişli olarak tasarlanmıştır.

Şekil 4.100 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parki-Yönlendirici ve Yer Belirleyici

Şekil 4.101 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parki-Ksk Şampiyonluk Anıtı

Şekil 4.102 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Oturma Elemanları

Şekil 4.103 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Genel Görünüş 1

Şekil 4.104 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı- Genel Görünüş 2

Şekil 4.105 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı- Genel Görünüş 3

Şekil 4.106 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Oyun Elemanları Detay 1

Şekil 4.107 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Oyun Elemanları Detay 2

Şekil 4.108 Donanmacı Mahallesi: Osman Bey Parkı-Kedi Yuvaları

KENT MOBİLYALARI GÖZLEM FORMU	DURUMU		MALZEME TÜRÜ	GÖRÜŞLER
	Bakımlı/ Sağlam	Bakımsız/ Hasarlı		
BÖLGE ADI: Donanmacı Mahallesi Sahil Parkı		☒	☒	Karşıyaka sahilinde uzun bir şeritte yer alan çok yeni bir park.
		☒	☒	Kullanıcısı çok çeşitli; mahalle sakinleri, toplu taşımlarla gelenler, karşıya gelenler, kısaca kentin bir çok semtinden ziyaretçisi bulunmaktadır.
		☒	☒	Büyük bir alana yayılması sebebiyle birbirinden farklı oturma elemanları(grupları), diğer parklardan farklı olarak seyir dürbün alanları, umumi tuvalet gibi farklı donatılar mevcuttur.
		☒	☒	Malzeme seçimi iklim şartlarına ve yoğun kullanıma uygun olmadığından kısa sürede aşınmış, yıpranmış yer yer söküme kırmalar da mevcuttur.
		☒	☒	Oyun grubu çocukların antropometrik ölçülerine uymamaktadır.
		☒	☒	
		☒	☒	
		☒	☒	
		☒	☒	
		☒	☒	
KENT MOBİLYA TÜRÜ:				EX NOTLAR
Oturma elemanları	☒	☒	☒	Kirli ve bakımsız görünüyor
Alan aydınlatıcıları	☒	☒	☒	
Otobüs Durakları	☒	☒	☒	
Çöp kutuları	☒	☒	☒	Sayısı oldukça az/ yetersiz
Oyun alanı elemanları	☒	☒	☒	
Gölgelekler ve tenteler	☒	☒	☒	
Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler	☒	☒	☒	

Arazi gözlem formunda (Şekil 4.109) yapılan tespitlerin açılımı şu şekildedir;

Donanmacı Mahallesi Sahil Parkı, Karşıyaka iskelesinden başlayıp Mahalle sınırlarına kadar devam eden sahil şeridi boyunca uzanan alandır. İzmir Büyükşehir ve Karşıyaka Belediyesinin uzun süren çalışmalarıyla yenilenen ve yalnızca 1-2 yıl önce kullanıma tamamen açılan alanda pek çok yeni tasarım ve uygulaması yapılmıştır (Şekil 4.110 ve Şekil 4.111).

Sahil alanının yalnızca mahalle sakinleri değil hemen hemen tüm İzmir halkı tarafından kullanılan bir alan olması sebebi ile tutarlı bir kullanım rutinine sahip olmadığı görülmüştür.

Bu parkta çocuk oyun elemanları, piknik masaları, iskele tabureleri, beton/ağşap banklar vb. pek çok farklı grupta oturma elemanları, yeterli sayıda sayılmayacak miktarda çöp kovaları, gölgelik özelliği bulunmayan alan tanımlaması için kullanılan konstrüksiyon yapıları, dürbünlü seyir iskeleleri, kaykay alanı, umumi tuvalet gibi pek çok ayrı birim bulunmaktadır (Şekil 4.112-Şekil 4.115).

Oyun alanı paslanmaz çelik gibi anti-vandal malzemelerden üretilmesi nedeni ile tahrip görmemiş, sağlam durumdadır. Ölçü ve ölçek açısından küçük yaşlardaki çocuklara uygun olmaması nedeniyle yoğun olarak kullanılmamaktadır (Şekil 4.116).

Ağşap malzeme uygulanan zemin döşemeleri, masa üstü kaplamaları, mevsim değişiklikleri (yağmurda ıslanarak şişme, aşırı sıcakta kuruyarak dönme vb.) ve uygun montaj teknikleri göz ardı edilerek yapılmasından ötürü çok yeni olmalarına rağmen büyük ölçüde ya kendi kendine tahrip olmuş ya da kullanıcılar tarafından yerinden sökülme, kırma vb. vandal eylemlere maruz kalmıştır. Bazı oturma alanlarında yerlerde temizlenmemiş çekirdek kabuğu vb. çöpler görülmektedir (Şekil 4.117-Şekil 4.119).

Yüzeyi hava koşulları ile aşınmış boyası solmuş bakımsız kalmış ve grafiti yapılmış umumi tuvalet yapısı, zemin malzemesi sökülmiş oyun alanı, kırılmış seyir dürbünü ve grafiti yapılan kamera direği de vandallar tarafından tahrip edilen donatılar arasındadır (Şekil 4.120-Şekil 4.123).

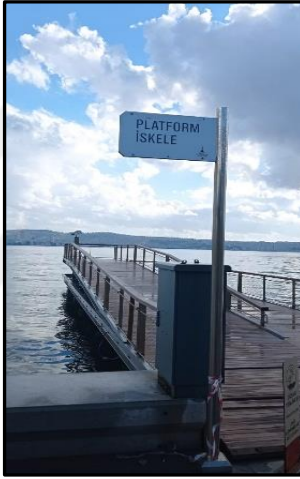
Şekil 4.110 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Genel Görünüş

Şekil 4.111 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Oyun Alanı Genel Görünüş 1

Şekil 4.112 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Rüzgarlı İskele

Şekil 4.113 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Platform İskele

Şekil 4.114 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Panel yüzeyi Grafiti

Şekil 4.115 Donanmacı Mahallesi: Sahil Parkı- Oyun Alanı Genel Görünüş

Şekil 4.116 Donanmacı Mahallesi:
Yer Döşemesi Kalkmış/Sökülmüş
İskele Zemini

Şekil 4.117 Donanmacı Mahallesi: Sahil
Parkı- Kabaran Yer Döşemeleri

Şekil 4.118 Donanmacı Mahallesi: Sahil
Parkı- Ahşabı Sökülen Masalar

Şekil 4.119 Donanmacı Mahallesi:
Sahil Parkı- Çekirdek Çöpleri

Şekil 4.120 Donanmacı Mahallesi:
Aşınmış Yıpranmış ve Grafitili Wc

Şekil 4.121 Donanmacı Mahallesi: Sahil
Parkı- Oyun Alanı Tahrip Edilmiş Yüzeyler

Şekil 4.122 Donanmacı Mahallesi:
Sahil Parkı- Kamera Direği Grafit

Şekil 4.123 Donanmacı Mahallesi: Sahil
Parkı- Kamera Direği Grafiti

Zafer Alalay Parkı

KENT MOBİLYALARI GÖZLEM FORMU	DURUMU		MALZEME TÜRÜ							GÖRÜŞLER	EK NOTLAR
	Bakımlı/ Sağlam	Bakımsız/ Hasarlı	Plastik Türevi (Döküm, kalıp, Pleksi glas vb.)	Demir(Döküm ya da Profil)	Paslanmaz Çelik	Ahşap	Cam	Beton			
BÖLGE ADI: Donanmacı Mahallesi Zafer Alalay Parkı		Graffiti (yazı yazılması, boyanması)									Etrafı konutlarla çevrili oldukça küçük bir park. Basit sayılabilecek bir oyun grubu, bir kaç adet oturma elemanı ve çö kovanı mevcut. Donatılar çok yeni olmasına rağmen vandalizme uğramamış sadece aşınmıştır. Temiz kullanılan bir alan, düzenli bakım ve temizlik yapıldığı düşünülmektedir. Parkın iç Duvarında grafiti mevcuttur
		Yüzeyinin aşındırılması, kazınması									
		Verinden sökülmesi									
		Darp edilmesi(kırmak, kullanılmaz hale getirmek..)									
		Yakılması									
	Yalnızca Eskiymiş(Paslanmış, Boyası/Cilası Solmu, Korozyon Vb.)										
KENT MOBİLYA TÜRÜ:											
Oturma elemanları	X										
Alan aydınlatıcıları	X										
Otobüs Durakları											
Çöp kutuları	X										
Oyun alanı elemanları											
Gölgelikler ve tenteler											
Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler	X										

Şekil 4.124 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alalay Parkı Arazi Gözlem Formu

Arazi gözlem formunda (Şekil 4.124) yapılan tespitlerin açılımı şu şekildedir;

Donanmacı Mahallesi konutlar bölgesinde yer alan Zafer Alatay Parkı araştırılan aynı mahalledeki diğer iki parka göre hem ölçek hem de kullanıcı yoğunluğu açısından oldukça butik sayılabilecek küçüklükte bir park alanıdır (Şekil 4.125).

Parkta biri büyük diğerleri küçük birkaç parça oyun elemanı, az sayıda ahşap-demir birleşimi bank ve çöp kovaları, Karşıyaka sahil parklarının birçoğuna eklenen kedi yuvaları ve parkın kullanım amacı ile bütünleşmediği için kullanıcıların şikayet ettiği trafo ve doğalgaz kutuları bulunmaktadır (Şekil 4.126-Şekil 4.130).

Karşıyaka'nın köklü semtlerinden birinde bulunan Zafer Alatay Parkı kullanıcıları tarafından sevilen, temiz ve düzgün kullanılan bir parktır. Bu parkta, Karşıyaka bölgesinin tamamında görülen grafiti eylemi dışında bir vandalizme rastlanmamıştır. Bakımı ve temizliği düzgün şekilde yapıldığı gözlemlenmiştir. Oyun elemanın basamaklarının dışında da bir aşınma bulunmamaktadır (Şekil 4.131- Şekil 4.134).

Şekil 4.125 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alatay Parkı

Şekil 4.126 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alataş Parkı- Genel Görünüş 1

Şekil 4.127 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alataş Parkı- Genel Görünüş 2

Şekil 4.128 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alataş Parkı- Oturma Elemanı

Şekil 4.129 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alataş Parkı- Kedi Yuvası ve Trafo

Şekil 4.130 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alataş Parkı- Doğal Gaz Kutusu

Şekil 4.131 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alataş Parkı- Oyun Elemanı Detay 1

Şekil 4.132 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alataş Parkı- Oyun Elemanı Detay 2

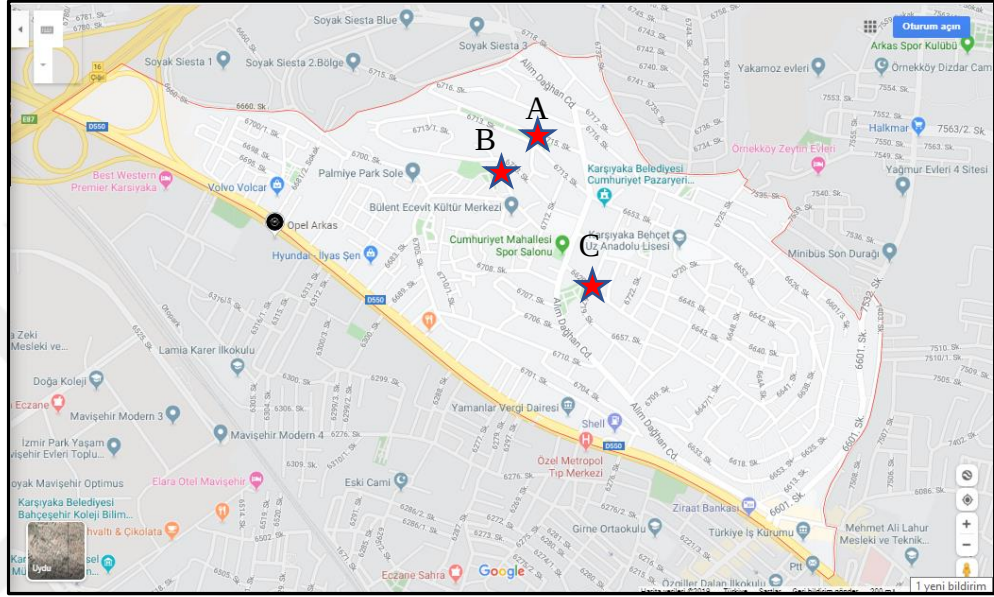
Şekil 4.133 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alataş Parkı- Oyun Elemanı Detay 3

Şekil 4.134 Donanmacı Mahallesi: Zafer Alataş Parkı- Duvarda Grafiti

4.2.3 Cumhuriyet Mahallesi

Cumhuriyet Mahallesi'nde üç farklı noktadan yine yoğun kullanımlı üç park seçilmiştir. Birinci park Hüseyin Tokatlı Parkı, ikinci park Sevgi Parkı, üçüncü park ise Cumhuriyet Pazaryeri Parkıdır (Şekil 4.135). Söz konusu parklar farklı gün ve saatlerde ziyaret edilmiş, kent mobilyaları fotoğraflanmış ve gözlem formu doldurulmuştur.

Şekil 4.135 Cumhuriyet Mahallesi-A: Hüseyin Tokatlı Parkı, B: Sevgi Parkı, C: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı

Cumhuriyet Pazaryeri Parkı

KENT MOBİLYALARI GÖZLEM FORMU		DURUMU		MALZEME TÜRÜ							GÖRÜŞLER	EK NOTLAR									
Bakımlı/ Sağlam	Bakımsız/ Hasarlı	Graffiti (Yazı yazılması, boyanması)	Yüzeyinin aşındırılması, kazınması	Yerinden sökülmesi	Darp edilmesi(kırmak, kullanılmı hale getirmek..)	Yakılması	Yalnızca Eskiymiş(Paslanmış, Boyasız/Cilasız Solmuş, Korozyon Vb.)	Plastik Türevi (Döküm, kalıp, Pleksi glas vb.)	Demir(Döküm ya da Profil)	Paslanmaz Çelik	Ahşap	Cam	Beton								
BÖLGE ADI:															Bu parkta çok donanımlı oyun elemanları bulunmaktadır. Daha basit elemanlar tercih edilmiştir. Oturma birimleri oyun elemanları ve kondisyon aletlerinde grafiti, yüzeyin aşındırılması ve ciddi tahribatlar vardır. Bakım onarım gördüğü düşünülmemektedir. Sık kullanılan bir alan değil.						
KENT MOBİLYA TÜRÜ:																					
Oturma elemanları																					
Alan aydınlatıcıları																					
Otobüs Durakları																					
Çöp kutuları																					
Oyun alanı elemanları																					
Gölgelikler ve tenteler																					
Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler																					

Şekil 4.136 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı Arazi Gözlem Formu

Arazi gözlem formunda (Şekil 4.136) yapılan tespitlerin açılımı şu şekildedir;

Cumhuriyet Mahallesi, pazaryeri yakınında bulunması nedeni ile halk arasında Cumhuriyet Pazar Yeri Parkı olarak adlandırılan parkı, pazaryeri ve camiye yakınlığı nedeni ile oldukça sık kullanıma maruz kalmaktadır. Kent mobilyaları, zemin malzeme ve tanımlamaları ile Cumhuriyet mahallesinde hemen her parkta kullanılan elemanlarla benzerlik göstermektedir (Şekil 4.137). Bu parkta, mahallede bulunan diğer küçük parklardan farklı olarak bir büyük oyun grubu da mevcuttur (Şekil 4.138). Yanında yine oldukça basit/temel elemanlar kullanılmıştır. Aydınlatma elemanları olarak, sokak aydınlatma elemanları tercih edildiğinden karanlıkta da oldukça aydınlık ve güvenli bir alandır. Kondisyon aletleri parkta ayrı bir alan olarak tanımlanmıştır. Oturma birimleri, oyun elemanları ve kondisyon aletlerinde grafiti, yüzeyin aşındırılması vb. ciddi tahribatlar vardır (Şekil 4.139-Şekil 4.142). Parkın iç ve dış duvarlarında da yine grafiti ve yüzey aşındırılması görülmektedir (Şekil 4.143). Çöp kovaları ve oturma elemanları vandalizme ve aşınmaya açık malzemeler olan üzeri boyalı demir/çelikten seçildiği için yüzeylerinde ciddi aşınma, boyama, sigara ile yakma vb. tahribatlar söz konusudur. Mevcut tahribatlar konusunda bakım ve onarım yapılmadığı gözlemlenmiştir. Girintileri, aralıkları fazla sayıda olan birimlerin birleşimiyle oluşturulan oturma elemanı ve çöp kovaları yüzeyleri kiri, çöpü tutması sebebiyle temizliği oldukça zor olan tasarıma sahiptirler (Şekil 4.144-Şekil 4.146). Parkın genelinde kullanılan kent mobilyaları ve malzeme seçimi ile ilgili bir dil bütünlüğü bulunmamaktadır. Aydınlatma elemanda bir adet bisiklet lastiği görülmüştür. (Şekil 4.147).

Şekil 4.137 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Genel Görünüş 1
Şekil 4.138 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Genel Görünüş 2

Şekil 4.139 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Oyun Elemanları Detay 1

Şekil 4.140 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Oyun Elemanları iç detay, (aşınma solma paslanma) Detay 2

Şekil 4.141 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Kondisyon aletleri grafiti, aşınma, solma detay1

Şekil 4.142 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Kondisyon aletleri grafiti, aşınma, solma detay2

Şekil 4.143 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı Duvar (grafiti, aşınma)

Şekil 4.144 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Çöp Kovası Grafiti

Şekil 4.145 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Çöp Kovası boyası dökülmüş, paslanma, sigara yanıkları

Şekil 4.146 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Oturma Elemanları

Şekil 4.147 Cumhuriyet Mahallesi: Cumhuriyet Pazaryeri Parkı-Aydınlatma Elemanları

Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı

KENT MOBİLYALARI GÖZLEM FORMU

BÖLGE ADI:

Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı

DURUMU		MALZEME TÜRÜ						
Bakımlı/ Sağlam	Bakımsız/ Hasarlı	Paslanmaz Çelik	Ahşap	Cam	Beton			
☒	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☒	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☒	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

GÖRÜŞLER

Bu park mahallede yol boyunca uzanan nispeten yeşil alandır. Bankların yerleşimi ve aralarındaki mesafe sosyalleşmeye müsait olmadığından semt sakinlerinin kendi sandalyeleri, yer halıları ile geldikleri bir alandır. Çok küçük ve basit bir oyun grubu mevcuttur. Daha çok sayıda kondisyon aletleri ve oturma elemanları bulunmaktadır, park aksını bölen ve sirkülasyonun devamlılığını engelleyen bir basket sahası bulunmaktadır. Yapımında ya da onarımında çok öznenilemediği yaş beton üzerindeki yazı ve betonun şekilsizliğinden de belli olmaktadır. Duvarlarda, zeminde ve kondisyon aletlerinde aşınma, eskime, boyaların kaldırılması ve yer yer grafiti bulunmaktadır.

EK NOTLAR

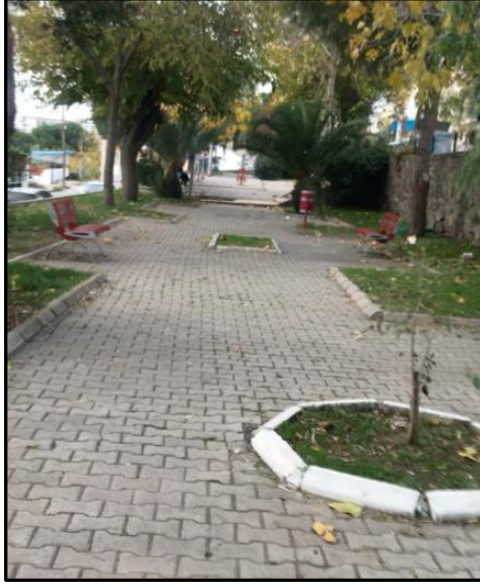
Şekil 4.148 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Arazi Gözlem Formu

Arazi gözlem formunda (Şekil 4.148) yapılan tespitlerin açılımı şu şekildedir;

Cumhuriyet Mahallesi 6713 sokakta yol boyunca uzanan kısmen yeşil olan alana yerleştirilmiş bir parktır (Şekil 4.149). Mahallede genel olarak eğimli zemine yerleşim söz konusu olduğundan bu park da mahalledeki diğer pek çok park alanı gibi farklı kotlardaki iki sokak arasında yer almaktadır (Şekil 4.150). Yürüme aksları, spor aletleri bölümü ve oturma birimlerinin zemini parke/kilit taş döşemesiyle tanımlandırılmış, geriye kalan bölümler çim ve ağaçlık alan olarak değerlendirilmiştir (Şekil 4.151 ve Şekil 4.152). Semt sakinleri oturma birimlerinin yerleşim şekli sebebiyle toplu kullanıma ve sosyalleşmeye olmadığı konusunda şikayetleri bulunmaktadır (Şekil 4.153). Bu sebeple kendi sandalyeleri, yer(piknik) halılarıyla alanda vakit geçirmektedirler. Lineer bir yerleşim düzenine sahip parkın aksını bölen ve sirkülasyonun devamlılığını engelleyen bir alanda basket sahası bulunmaktadır (Şekil 4.154). Oyun alanı da basket sahasının devamına yerleştirilmiş çok küçük ve basit/temel oyun birimlerinden oluşmaktadır (Şekil 4.155). Kondisyon aletleri ve oturma elemanları sayıca daha fazla birimler olarak yer almaktadır. Beton yüzeylerin bir kısmı oldukça şekilsiz ve üzerinde yazılar mevcuttur. (Şekil 4.156). Aydınlatma elemanı olarak genel sokak/yol aydınlatmaları kullanıldığından karanlıkta rahatça kullanılacak aydınlıktadır. Oturma elemanları ve çöp kovaları paslanmaya müsait üzeri boyanmış demir/çelik malzemelerden üretilmiştir (Şekil 4.157-Şekil 4.158). Duvarlarda, zeminde ve kondisyon aletlerinde aşınma, eskime, boyaların kaldırılması ve yer yer grafiti bulunmaktadır (Şekil 4.159 ve Şekil 4.160).

Şekil 4.149 Cumhuriyet Mahallesi:
Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-
Yönlendirici ve Yer Belirleyici

Şekil 4.150 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Yerleşim1

Şekil 4.151 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Yerleşim2

Şekil 4.152 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Yerleşim3

Şekil 4.153 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Yerleşim 4

Şekil 4.154 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Yerleşim 5

Şekil 4.155 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı Oyun grubu

Şekil 4.156 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-Beton Detayı

Şekil 4.157 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-Oturma Elemanı

Şekil 4.158 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-Çöp Kutusu

Şekil 4.159 Cumhuriyet Mahallesi:
Şehit Hüseyin Tokatlı Parkı-Oyun
Elemanları/Kondisyon Aleti

Şekil 4.160 Cumhuriyet Mahallesi: Şehit
Hüseyin Tokatlı Parkı-Tesisat Kutusu ve Grafiti

Sevgi Parkı

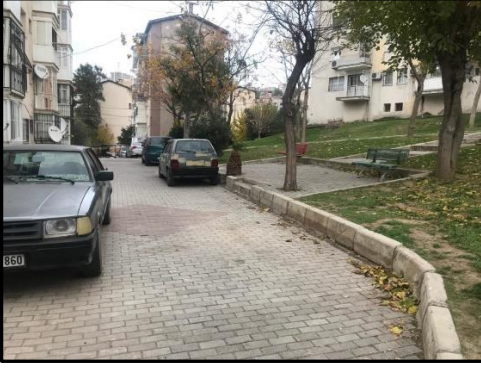
KENT MOBİLYALARI GÖZLEM FORMU	DURUMU		MALZEME TÜRÜ							GÖRÜŞLER
	Bakımlı/ Sağlam	Bakımsız/ Hasarlı	Plastik Türevi (Döküm, kalıp, Pleksi glas vb.)	Demir (Döküm ya da Profil)	Paslanmaz Çelik	Ahşap	Cam	Beton		
BÖLGE ADI: Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı										Bu park da diğer iki park gibi yol kenarında kot üzerine oturmuştur, eğimli arsa üzerinde olması yaya ulaşımını zorlaştırmaktadır. Yine kondisyon aletleri ve küçük çapta oyun alanı mevcuttur. Çöp kovalarında tahribatın yanısıra, yanıklar mevcuttur. Oyun elemanları banklar ve çeşitli beton yüzeyler grafitti vardır. Genel anlamda dağınık düzene sahip park ciddi şekilde bakım ve düzenleme istemektedir.
KENT MOBİLYA TÜRÜ:										EK NOTLAR
Oturma elemanları										
Alan aydınlatıcıları										
Otobüs Durakları										
Çöp kutuları										
Oyun alanı elemanları										
Gölgelikler ve tenteler										
Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler										

Arazi gözlem formunda (Şekil 4.161) yapılan tespitlerin açılımı şu şekildedir;

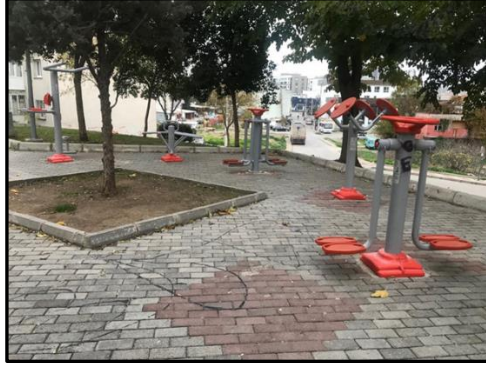
Cumhuriyet Mahallesi 6705 sokakta yol üzerinde bulunan bu park da diğer iki park gibi yol kenarında kot üzerine oturmuştur, eğimli arsa üzerinde olması yaya ulaşımını ve park üzerinde yerleşimi zorlaştırmaktadır (Şekil 4.162 ve Şekil 4.163). Araştırmada gözlemlenen mahalledeki diğer iki park alanına göre oldukça küçük bir parktır. Kent mobilyası olarak oturma elemanları, oyun gurubu, çöp kovası ve mahallenin tamamında standart olarak yer alan sokak aydınlatma elemanları kullanılmıştır. Yine zemin parke/kilit taş olup eğimde kalan ulaşılması zor alanlar yeşil alan olarak değerlendirilmiştir. Mahallede bulunan hemen hemen tüm parklarda olduğu gibi kondisyon aletleri bu parkta da mevcuttur (Şekil 4.164). Oyun elemanları olarak biri büyük oyun elemanı ile diğerleri küçük çapta olmak üzere iki oyun alanı mevcuttur (Şekil 4.165 ve Şekil 4.166). Çöp kovalarında paslanma gibi doğal tahribatın yanı sıra, yanıklar mevcuttur (Şekil 4.167). Oyun elemanları, banklar, çeşitli beton yüzeyler ve duvarlarda grafiti vardır (Şekil 4.168 ve Şekil 4.169). Aynı mahalledeki diğer iki parka göre daha çok konutlar bölgesinde yer alması nedeni ile çocuklar ve semt sakinleri tarafından daha sık kullanılmaktadır. Genel anlamda dağınık düzene sahip parkta ebeveynlerin çocuklarını takip edememe şikayeti bulunmaktadır (Şekil 4.170).

Şekil 4.162 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı- Yönlendirici ve Yer Belirleyici

Şekil 4.163 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Yönlendirici ve Yer Belirleyici

Şekil 4.164 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Kondisyon Aletleri

Şekil 4.165 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Oyun Elemanları

Şekil 4.166 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Oyun Elemanları

Şekil 4.167 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Çöp Kovası

Şekil 4.168 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Oyun Elemanları ve Grafiti

Şekil 4.169 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Elektrik Panosu

Şekil 4.170 Cumhuriyet Mahallesi: Sevgi Parkı-Oturma Elemanları

4.3 İzmir Resmi Makamlar ve Üretici Firma ile Yapılan Görüşme

İzmir ili genelinde kullanılan kent mobilyalarının tasarım, satın alım, uygulama, montaj, bakım ve onarım işlerinin tamamı İzmir Büyükşehir Belediyesi ile Park ve Bahçeler Müdürlüğü sorumluluğunda gerçekleştirilmektedir. Vandalizm için ayrı bir kayıt tutulmadığından, kent mobilyalarının bakım ve onarım verilerinden vandalizm türü, nedeni ve oranı bilinmemektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi ile yapılan gayri resmi görüşme sonuçları:

- Son birkaç yıl öncesine kadar kent mobilyalarının pek çoğu Buca cezaevinde üretilen, tasarım açısından büyük çaba harcanmamış hantal yapılar iken, günümüzde konusunda uzman firmalardan temin edilmektedir.
- Çok renkli plastik elemanlara en çok boyanarak zarar verildiği gözlemlenmiştir. Ancak zarar verilmese de çocuklar açısından ilgi çeksin diye çok renkli yapılan elemanların görsel olarak parklarda uyumsuzluğa neden olduğu da belirtilmiştir.
- Banklarda üretimi kolay olduğu için demir ya da alüminyum taşıyıcı sistem üzerine genellikle ahşap oturma bölümü monte edilerek kullanılmaktadır. Bu tip üretilmiş banklar ve diğer oturma birimlerinin en çok karşılaştıkları tahribatlar, sökülüp denize veya başka yerlere atılması, ağacın kazınması gibi sorunlar ile hurda değeri olması nedeni ile çalınmasıdır.
- Belediyelerde kent mobilyalarını tasarlayan bir ekip bulunmamaktadır, bu elemanların tasarımı ve üretimi ihale usulü firmalara verilmektedir. Seçim belediye tarafından yapılıyor olsa da maliyeti haricinde seçimde çok kesin bir kıstas bulunmamaktadır.
- Genel olarak, malzeme seçiminde metal taşıyıcılı polietilenden üretilmiş elemanlar, yüzeylerinin boyanmaması için koyu renklerde olmasına dikkat edilmektedir.
- Verilen zararlar ve onarımı ile ilgili istatistiksel bir bilgi bulunmamaktadır.
- Genel olarak verilen zararların daha çok yumuşak yüzeylerin kazınması, yanıcı malzemelerin yakılması, parlak renklerin dikkat çekmesi, büyük ve tek parça yüzeylerin boyamaya (grafiti) elverişli olması, ince bükülebilir ve kırılğan parçaların ilgi çekmesi, zayıf ankrajların sökülmeğe müsait olması, vb. şekilde sıralanmaktadır.
- Park ve bahçelerde kullanılan, çocuk oyun elemanlarında tasarıma son dönemlerde önem vermeye başlanmıştır.
- Ahşap oyun elemanları ve banklar görünüm açısından estetik, sadelik, doğallık vb. pek çok nedenle tercih edilmek istense de yanıcı olması, kazımak suretiyle tahrip edilmesi kolay olduğundan vandalizme karşı ilgi çekici ve dayanıksız malzemelerdir.

- İzmir Büyükşehir Belediyesi özellikle çocuk oyun elemanları yapımını bu konuda tecrübe sahibi olan ve pek çok seçenek şansı olan üretici firmalara vermektedir.

Üretici Firma ile görüşme sonuçları;

İzmir Büyükşehir Belediyesinin en çok iş birliği yaptığı firmalar arasında yer alan Cemer Firması, özellikle oyun alanları için elemanlar tasarlamakta ve üretmektedir. Firma tasarımcıları ile yapılan görüşmelerde, malzeme seçimleri ve tasarımlar hakkında bilgi alınmıştır, elde edilen veriler, kısaca şu şekildedir;

- Firma bünyesinde genel olarak vandalizmle ilgili bir çalışma bulunmamaktadır.
- Tahrip olan parçaların onarımının mümkün olmadığı ve bütün olarak değiştirildiği belirtilmiştir. Üretimin neredeyse tamamının kendileri tarafından yapılması yeni parça teminini kolaylaştırmaktadır.
- Çoğunlukla çocukların kullanımı için tasarlanan oyun elemanlarında plastik ve türevleri ile çalışıldığından tahribata uğramamaları için malzeme konusunda çok fazla bir seçenekleri olmadığı belirtilmiştir.
- Çocukların ve gençlerin sıkıldıkları zaman oyun elemanlarını tahrip etmeye başladıklarını gözlemleyen firma yeni tasarımlarında olabildiğince merak uyandıran renk ve çeşitliliğin artırıldığı tasarımlara yöneldiklerini belirtmişlerdir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarım, Park ve Bahçeler Daire Başkanlığı Buca Tesisi yönetici ve çalışanları ile yapılan görüşmeler sonucu;

- Mevcutta kullanılan kent mobilyalarının bir kısmının Buca hapisanesinde yapıldığı, diğer bölümün de firmalardan satın alındığı bilgisi alınmıştır.
- Kullanılan malzemelerin genelde tahribatta zarar görecektir malzemelerden seçilmiş olması sıklıkla bakım-onarım ya da tamamının yenilenmesi gerekliliğini doğurmaktadır.
- Üretimi kendilerine ait kent mobilyalarından bank ve çöp kovaları fotoğraflanmıştır (Şekil 4.171- Şekil 4.174).
- Özellikle oyun alanları için satın alınan ürünlerin herhangi bir tahribatta yalnızca tahrip olmuş parça yedeği temini sağlanamadığından komple değiştirilmeleri gerekmektedir. Tahrip olmuş ürünler zimmetli

sayıldıkları için geri dönüşüm vb. işlemler için elden çıkarılamadığı belirtilmiştir (Şekil 4.175).

Şekil 4.171: Buca Cezaevinde yaptırılan demir-çelik konstrüksiyonlar

Şekil 4.172: Tesiste hazır gövdeye ahşap oturma birimi monte ediliyor

Şekil 4.173: Montaja hazır depolanmış banklar

Şekil 4.174: Depolanmış çöp kovaları

Şekil 4.175: Hasar görmüş oyun ve kondisyon elemanları

4.4 Örnek Kent Mobilyaları Maliyet Bakım Onarım Bulguları

Kent mobilyalarında malzeme ve renk seçiminde kolay yanmayan, çizilmeyen, leke ve boya tutmayan malzemelerin seçilmesi, asıl yüzey ve üst katman boya arasında kazındığında fark olmaması onarım ve bakımının kolay olması nedeniyle tahrip isteğini azaltmaktadır.

İlk bakışta anti-vandal malzemelerle üretilmiş kent mobilyalarının satın alımı oldukça pahalıya gelse de mevcutta kullanılan malzemelerin yıl içerisinde gerek iklim koşulları gerekse kullanıcılar tarafından bilinçli ya da bilinçsiz yıpratılmalarından ötürü birkaç kez bakıma gereksinin duyulmaktadır.

2020 yılı kent mobilyaları alım, onarım ve bakım maliyetleri araştırmasına göre, örneğin;

Demir taşıyıcı üzerine sarı çam ya da rus çamı- 500TL (yılda 3-4 kere bakım istiyor ve en fazla 3-4 yıl dayanabiliyor, yıllık bakım maliyeti, nakliye ve işçilik hariç 300TL, 3-4 yılda bir bankın toplam maliyeti 1700TL'nı geçmektedir ve en geç 4. Yılda yenisine ihtiyaç duyulmaktadır) (Şekil 4.176). Uzun yıllar bakım gerektirmeyen, Galvanize paslanmaz çelik bank ise 1100TL olup, vandalizme dayanıklıdır (Şekil 4.177).

Şekil 4.176: Demir Taşıyıcı Bank

Şekil 4.177: Galvanize paslanmaz çelik bank

Şekil 4.178: Sac ve demirden imal edilmiş çöp kovaları ve detayı

Mevcut sac ve demirden imal edilmiş çöp kovaları, montajı yapılmadan paslanma başlamıştır. (250 TL) Onarım yerine genellikle 1-2 yıl içinde, değişim yapılmaktadır (Şekil 4.178).

5. DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyada vandalizme olan bilincin arttığı bir dönemde ülkemizin durumunu tespit açısından yapılan bu çalışmada literatür araştırmaları, görüşmeler, anket ve gözlem teknikleri kullanılmıştır.

Tezin literatür araştırmalarında çok sayıda yabancı ve kısıtlı olan yerli kaynaklar taranmıştır. Yeni ve güncel yerli kaynakların çoğunun sıklıkla 1960-1990 yılları arasında yazılan oldukça eski yabancı kaynaklardan alıntılarla desteklendiği görülmüştür.

Büyükşehir Belediyesi, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Emniyet Müdürlüğü ve üretici firma ve tasarımcılarla görüşülmüştür.

İzmir ili Karşıyaka ilçesinde seçilen köklü (eski), yeni (gelişmiş) ve gelişmekte olan üç mahallede bulunan kent mobilyalarında gözlem ve kullanıcı anket çalışmaları yapılmıştır.

5.1 Değerlendirme

İzmir ili Karşıyaka ilçesinde seçilen üç mahallede bulunan kent mobilyalarında yapılan gözlem ve kullanıcı anket çalışmalarından vandalizmin indirgenmesi üzerine yapılabilecek çalışmalara ışık tutacak pek çok veri elde edilmiş, elde edilen bulgulara yönelik değerlendirmeler yapılmıştır.

Genel olarak söz konusu üç mahallede toplam 385 kullanıcıya uygulanan anket çalışmasında %47,8'sinin kadın, %52,2'nin erkek olduğu, %41,0 oranında lisans eğitimi görmüş geniş bir yaş dağılımına sahip oldukları saptanmıştır.

Mahalleler bazında anket ve arazi gözlem bulguları değerlendirmeleri ise şu şekildedir.

5.1.1 Bostanlı Mahallesi anket çalışmaları ve arazi gözlemi bulgularının literatür araştırmalarıyla karşılaştırmalı değerlendirilmesi

Bostanlı Mahallesi'nde yoğun kullanımlı 3 farklı noktadan seçilen Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı, Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı, Cemal Bağcı Parkları gözlem araştırmaları amacı ile seçilmiş, semt sakinlerine tez çalışması

için hazırlanmış olan anket uygulanmıştır. Verilen yanıtların, gözlem bulguları ve literatür araştırmalarıyla olan karşılaştırmalı değerlendirmeleri aşağıdaki gibidir.

Bostanlı Mahallesi'nde "Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır" sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %56 oturma alanları, %18 çöp kutuları ve %9 oyun alanı elemanları şeklinde olmuştur. Bostanlı mahallesi parklarında yapılan gözlemler de bu yanıtları doğrular nitelikte olup en bakımlı parkta bile uygun malzeme seçimi bulunmamasından dolayı zararın/vandalizmin gerçekleştirildiği görüşünü; oturma elemanlarının ve yapıldıkları malzeme ve vandalizm ile olan ilişkisi araştırılarak, bağlantısı olduğu ki-kare olasılık test sonucu desteklemektedir ($P=0,032$, $P<0,05$). Literatür bölümünde değinilen paslanmaz çelik vb. anti-vandal tasarımlar ve malzemeler Bostanlı mahallesi parklarında kullanılmamıştır.

En çok "Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir?" sorusuna ise %40 Yüzeyin aşındırılması/kazınması, %38 grafiti (yazı yazılması, boyanması) cevapları verilmiştir. Özellikle yoğun kullanımlı Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı oturma elemanlarında yüzey aşınması/kazınması oldukça yoğun şekilde verilen zararlar arasında görülmektedir. Çok kısa zaman önce yenilenen Cemal Bağcı Parkı da olmak üzere Bostanlıdaki üç parkta da grafiti yazıları ve şekilleri bulunmaktadır. Kırık camlar teorisinden yola çıkarak yüzey aşındırması ve grafiti gibi hasarlara acil bakım ve onarım yapılmasının gelecekteki daha büyük zararlı vandal eylemlerin önüne geçilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

"Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor" sorusuna çoğunluk olarak %32 sahiplenme duygusu yoksunluğu ve %28 kent mobilyasını beğenmemek şeklinde cevaplar verilmiştir. "Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir?" sorusuna en çok verilen yanıtlar %48 toplumun kamu malları konusunda bilinçlendirilmesi, %18 semt sakinlerinin kent mobilyalarına sahip çıkması şeklindedir. Her iki soruya da verilen yanıtların en yüksek cevaplarının istatistiksel olarak ilişkisi önemli bulunmuştur ($P=0,0001$, $P<0,05$). Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı çok yoğun ve değişken kullanıcı grubuna sahip olduğundan semt sakinleri dışında da kullanıcı sayısının fazla olması, bakım ve onarımların yapılamaması parka ve parktaki kent mobilyalarına karşı sahiplenme duygusunu azaltmaktadır. Yeniden düzenlenen Cemal Bağcı parkında da oturma düzeninin sosyalleşmeye izin vermemesi, kent mobilyalarının beğenilmemesine neden olmaktadır.

Yine 4. soru olan; “Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %48 toplumun kamu malları konusunda bilinçlendirilmesi, %18 semt sahiplerinin kent mobilyalarına sahip çıkması yanıtları ile 18. Soruda sorulan katılımcıların eğitim düzeyine verilen %58 lisans (üniversite), %15 ilköğretim(ilkokul-ortaokul) ve %14 lise yanıtları arasındaki istatistiksel ilişkisi önemli bulunmuştur ($P=0,0001$, $P<0,05$)

Kullanılan malzemelerle ilgili olarak sorulan sorularda; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir?” şeklinde her kent mobilyası için ayrı ayrı yanıt istenmiştir. Yanıtlar sırasıyla; oturma elemanları için %82 ile paslanmaz çelik, çöp kovaları için %87 ile paslanmaz çelik, oyun elemanları için %86 ile ahşap, otobüs durakları %91 ile paslanmaz çelik, sokak aydınlatma elemanları için %94 ile paslanmaz çelik şeklindedir. Paslanmaz çelik mevsim koşullarına dayanıklılığı, paslanmaması, parlaklığını yetirmemesi, aşındırma ve pek çok boya türüyle yapılan vandal eyleme dayanıklılığı açısından en çok tercih edilen anti-vandal malzemelerin başında gelmektedir. Bostanlı mahallesi parklarında yapılan gözlem araştırmalarında paslanmaz çelik kent mobilyasına rastlanmamıştır.

Bostanlı Mahallesinde seçilen malzemelerle ilgili olarak “Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız?” sorusuna verilen yanıtların %96’sının “dayanıklı malzemelerden yapılmış tasarımları beğendim” şeklinde oluşu malzeme ilgili önceki cevapları destekler niteliktedir.

Bostanlı Mahallesinde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu?” sorusuna %86 “hayır” cevabı verirken “evet” diyen %14’ün %41’i mahallesinde “kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız?” sorusuna “zarar veren kişiyi uyardım” şeklinde cevap vermiştir. Daha önce vandalizme tanık olmayan %86 ise “kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız?” sorusuna yine diğer grup gibi %70’i gibi “zarar veren kişiyi uyarırım” şeklinde cevap vermiştir. Bu da anketi yanıtlayanların tutarlılığını ve kent sakinleri ve kullanıcıların bölgelerindeki kent mobilyalarına sahip çıktıkları görüşünü desteklemektedir.

Bostanlı Mahallesinde “Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi?” sorusuna “evet” cevabı veren %9’luk bölüm, Mahallesinde “Bilinçli

olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz?” sorusuna %65 ile “oturma elemanları” %15 ve yine %15 olarak da “oyun alanı elemanları” ile “çöp kutuları” şeklinde yanıtlamışlardır. “Bilinçli olarak kent mobilyasına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz?” sorusuna ise %45 “yüzeyini aşındırmak kazımak” şeklinde yanıtlamıştır. Bostanlı Mahallesi’nde “Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyasına zarar verdiniz?” sorusuna %50 ile gençlik cevabı veren kullanıcıların, sorunu gençlik dönemlerine attıkları ve olgunlaşmalarının bilinçlerini geliştirdiği düşünülmektedir. En çok verilen diğer iki cevap ise “sahiplenme duygusu yoksunluğu” ve “kent mobilyasını beğenmemek” şeklindedir. Bu da mobilya seçiminde kent sakinlerinin katılımının önemini bir kez daha vurgulamaktadır.

Bostanlı mahallesi, anketi yanıtlayanların %58’nin lisans eğitimi almış kişilerden oluşmaktadır ve tez araştırması yapılan 3 mahalle içinde eğitim seviyesi en yüksek mahalle olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bostanlı mahallesinde en yoğun kullanımlı ve bir o kadar da bakımsız görünen Hıfzı Veldet Velidedeoğlu Parkı doğal peyzajın düzenli hale getirilmesi, yıpranmış yer döşemelerinin onarılması, aydınlatma elemanlarının eklenmesi ve daha düzenli bakım/onarım ile kolaylıkla ismine yakışır hale gelecek durumdadır.

Şehit Jandarma Er İlhami Yılmaz Parkı ise yerleşim planı ve peyzaj çalışması ile bulunduğu semte kolaylıkla uygun hale getirilecek durumdadır.

5.1.2 Donanmacı Mahallesi anket çalışmaları ve arazi gözlemi bulgularının literatür araştırmalarıyla karşılaştırmalı değerlendirilmesi

Donanmacı Mahallesi’nde yoğun kullanımlı üç farklı noktadan seçilen Osman Bey Parkı, Zafer Alatay Parkı ve Sahil Parkı gözlem araştırmaları amacı ile seçilmiş, semt sakinlerine tez çalışması için hazırlanan anket uygulanmıştır. Verilen yanıtların, gözlem bulguları ve literatür araştırmalarıyla olan değerlendirmeleri aşağıdaki gibidir.

Donanmacı Mahallesi’nde “Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır” sorusuna %27 ile “oturma elemanları”, %17 “çöp kutuları” ve %16 “oyun alanı elemanları” yanıtları verilmiştir. Donanmacı mahallesi parklarından en yoğun kullanımlı Osman Bey Parkı ve Sahil parkında yapılan gözlemlerde de en çok tahribatın oturma elemanlarında olduğu

görülmüştür. Donanmacı Mahallesinde en yeni ve bakımlı parkta bile uygun malzeme seçilmemesinden dolayı zararın/vandalizmin gerçekleştirildiği görüşünü; oturma elemanlarının ve yapıldıkları malzeme ve vandalizm ile olan ilişkisi araştırılarak, bağlantısı olduğu ki-kare olasılık test sonucu desteklemektedir ($P=0,021$, $P<0,05$).

Donanmacı Mahallesinde en çok “Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir?” sorusuna ise katılımcıların %35’i “grafiti (yazı yazılması, boyanması)” ve %25’i yüzeyin aşındırılması/kazınması şeklinde cevap vermişlerdir. Donanmacı mahallesinde gözlemlenen üç parkta da grafitinin en büyük sorun olduğu tespit edilmiştir. Özellikle yapımı ve hizmete girmesi çok yeni olmasına rağmen Sahil Parkındaki yüzeyin aşındırılması/kazınması vandal eylemi oldukça fazladır.

“Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor” sorusuna birbirine yakın olarak %21 “gençlik”, %18 “kent mobilyasını beğenmemek” %12 “sahiplenme duygusu yoksunluğu” şeklinde cevaplar verilmiştir. Donanmacı Mahallesindeki parklardan özellikle Osman Bey ve Sahil Parklarının genel sorunu başka semtlerden de gelen ve özellikle futbol karşılaşmaları zamanı fanatik eğilimli vandal eylemlere meyilli genç ziyaretçilerin çokluğudur. Bu sebeple semt sakinlerinin anketlere çoğunluk olarak “gençlik” cevabını verdiği düşünülmektedir. Bir diğer soru olan “Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir?” sorusuna ise %30 “toplumun kamu malları konusunda bilinçlendirilmesi”, %19 “gençliğin olumlu aktivitelere teşvik edilmesi”, şeklinde olması sonucunda her iki soruya da verilen yanıtların en yüksek cevaplarının istatistiksel olarak ilişkisi önemli bulunmuştur ($P=0,0001$, $P<0,05$).

Yine 4. soru olan; “Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek %30 “toplumun kamu malları konusunda bilinçlendirilmesi”, %19 “gençliğin olumlu aktivitelere teşvik edilmesi” yanıtları ile 18. Soruda sorulan katılımcıların eğitim düzeyine verilen %51 lise, %32 lisans (üniversite) ve %14 ilköğretim (ilkokul-ortaokul) yanıtları arasındaki istatistiksel ilişkisi önemli bulunmuştur ($P=0,00035$, $P<0,05$).

Kullanılan malzemelerle ilgili olarak sorulan sorularda; “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir” sorusuna “oturma

elemanları” için %78 ile paslanmaz çelik, “çöp kovaları” için %87 ile paslanmaz çelik, “oyun elemanları” için %79 ile ahşap “otobüs durakları” %76 ile “paslanmaz çelik” ve “sokak aydınlatma elemanları” için %84 ile “paslanmaz çelik” yanıtları ile genel olarak Bostanlı mahallesinde olduğu gibi çocuk oyun alanları hariç anti-vandal malzemelerin tercih edildiği görülmüştür. Donanmacı Mahallesinde araştırılan parkların Sahil Parkı çocuk oyun grubu hariç hiçbirinde anti-vandal malzemenin kullanılmadığı tespit edilmiştir. Söz konusu çocuk oyun grubunda da ölçek ve ölçüler küçük yaşta çocuklar için uygun olmadığından vandalizm/malzeme ilişkisi sağlıklı olarak değerlendirilememiştir.

Donanmacı Mahallesinde “Hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız?” sorusuna verilen yanıtların %91’i dayanıklı malzemelerden yapılmış tasarımları beğendim şeklinde oluşu malzeme ilgili önceki cevapları destekler niteliktedir.

Donanmacı Mahallesinde “Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu?” sorusuna verilen yanıtların %88 “hayır” cevabı verirken “evet” diyen %12’nin %45’i Mahallesinde “kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunması durumunda ne yaptınız?” sorusuna “zarar veren kişiyi uyardım” şeklinde cevap vermiştir. Daha önce vandalizme tanık olmayan %88 ise kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen “ileride böyle bir olayla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız?” sorusuna %49 ile “zarar veren kişiyi uyarırım” şeklinde cevap vermiştir. Yine Donanmacı Mahallesinde de bu iki soruya verilen cevaplar anket yanıtlayanların tutarlılığını göstermektedir.

Bu da Bostanlı Mahallesi gibi Donanmacı Mahallesi sakinleri ve kullanıcılarının da bölgelerindeki kent mobilyalarına sahip çıktıkları görüşünü desteklemektedir.

Donanmacı Mahallesinde “Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi?” sorusuna “evet” cevabı veren %9’luk bölüm, Mahallesinde “Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz?” sorusuna %57 ile “oturma elemanları” ve %15 ile “otobüs durakları” şeklinde yanıtlamışlardır. “Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz?” sorusuna ise %83’ü yakmak şeklinde yanıtlamıştır. Bu da yukarıda ankete katılanların seçtikleri anti vandal malzemelerin önemini bu mahallede de vurgulamaktadır. Donanmacı Mahallesinde otobüs duraklarının bakım ve temizliği reklam panolarının bulunması sebebiyle düzenli şekilde yapılmaktadır. Vandal eylemler bu sebeple hızlıca onarıldığından tespit edilememektedir.

Donanmacı Mahallesinde “Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz?” sorusuna %43 ile gençlik cevabı veren kullanıcıların, %29’u “sahiplenme duygusu yoksunluğu” şeklinde yanıtlamıştır. En çok verilen diğer iki cevap ise “kent mobilyalarını beğenmemek” ve “can sıkıntısı” şeklindedir. Bu da mobilya seçiminde kent sakinlerinin katılımının önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Özellikle Donanmacı Mahallesinde kent mobilyalarında görülen vandalizmin önlenmesi için kullanıcının bilinçlenmesi ve doğru tasarım ve malzemelerin halkla birlikte seçilmesi gerekliliğine iyi bir örnek olan Karşıyaka Sahil Parkı lüks sayılabilecek malzemelerle üretilmiş tasarımların kullanılmasına rağmen bunun yeterli olmadığının açık kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır.

5.1.3 Cumhuriyet Mahallesi anket çalışmaları ve arazi gözlemi bulgularının literatür araştırmalarıyla karşılaştırmalı değerlendirilmesi

Cumhuriyet Mahallesinde yoğun kullanımlı 3 farklı noktadan Hüseyin Tokatlı Parkı, Sevgi Parkı, Cumhuriyet Pazaryeri Parkı gözlem araştırmaları amacı ile seçilmiş, semt sakinlerine tez çalışması için hazırlanan anket uygulanmıştır. Verilen yanıtların, gözlem bulguları ve literatür araştırmalarıyla olan değerlendirmeleri aşağıdaki gibidir.

Cumhuriyet Mahallesinde “Bulunduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır” sorusu %28 ile “oturma elemanları” ve %22 “çöp kutuları” %15 “oyun alanı elemanları” şeklinde yanıtlanmıştır. Cumhuriyet Mahallesindeki üç parkta da yapılan gözlemler bu anket sonuçlarıyla birebir örtüşmektedir. Cumhuriyet Mahallesinde vandalizme dayanıklı malzeme seçilmemesinden dolayı zararın/vandalizmin gerçekleştirildiği görüşünü; oturma elemanlarının ve yapıldıkları malzeme ve vandalizm ile olan ilişkisi araştırılarak, bağlantısı olduğu ki-kare olasılık test sonucu desteklemektedir ($P=0,017$, $P<0,05$).

“Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir?” sorusuna ise %32 ile “grafiti (yazı yazılması, boyanması)” ve %25 “yüzeyin aşındırılması/kazınması” ve %21 “darp edilmesi” en çok verilen yanıtlar arasındadır. Yine Cumhuriyet Mahallesindeki üç parkta da grafiti ve yüzeylerin aşınması gibi vandal eylemler en çok tespit edilen tahribatlardır.

“Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor” sorusuna çoğunluk olarak %22 “sahiplenme duygusu yoksunluğu”, %17 “yoksulluk,

işsizlik” ve %13’ü ise “kent mobilyasını beğenmemek” şeklinde cevap vermişlerdir. “Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir?” sorusuna verilen yanıtlar ise %48 “semt sakinlerinin kent mobilyalarına sahip çıkması”, %23’ü ise “toplumun kamu malları konusunda bilinçlendirilmesi” şeklinde olması sonucunda her iki soruya da verilen yanıtların en yüksek cevaplarının istatistiksel olarak ilişkisi önemli bulunmuştur ($P=0,0001$, $P<0,05$).

Cumhuriyet Mahallesiindeki parkların sahiplenilmemesindeki genel sorunun yeterince özenilmemiş, halkın ihtiyaçları ve yaşam tarzları gözetimeksizin minimumda tutulan, birbiriyle hiçbir ilişkisi olmayan kent mobilyaların seçimi ve yerleşimi sebebiyle olduğu düşünülmektedir. Bunun en basit örneği ergonomik açıdan genele hitap etmeyen hemen her park alanına yerleştirilen ve halkın çok sık kullanmadıklarını belirttiği kondisyon aletleridir. Bu da bulunduğu semt halkının kültür, günlük yaşam ihtiyaçlarının gözlemlenerek park alanları gibi ortak kullanım alanlarının tasarlanmasının önemini maddi ve manevi kayıp olarak gözler önüne sermektedir.

Yine 4. soru olan; “Sizce hangi çalışmalar ile kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek yanıtlar ise %48 “semt sakinlerinin kent mobilyalarına sahip çıkması”, %23’ü ise “toplumun kamu malları konusunda bilinçlendirilmesi” şeklinde olması” yanıtları ile 18. Soruda sorulan katılımcıların eğitim düzeyine verilen “Eğitim durumunuz nedir?” sorusuna katılımcıların yüzde olarak en yüksek üç cevabı, %56 ilköğretim (ilkokul-ortaokul), %31 lise ve %10 lisans (üniversite) şeklinde yanıtları arasındaki istatistiksel ilişkisi önemli bulunmuştur ($P<0,0001$, $P<0,05$).

Kullanılan malzemelerle ilgili olarak sorulan sorularda “Sizce hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm (tahribat) azaltılabilir” sorusuna her bir kent mobilyası için ayrı ayrı sorular sorulmuş; “oturma elemanları” için %75 ile “paslanmaz çelik”, “çöp kovaları” için %75 ile “paslanmaz çelik”, “oyun elemanları” için %68 ile “ahşap”, “otobüs durakları” %68 ile “paslanmaz çelik” ve “sokak aydınlatma elemanları” için %74 ile “paslanmaz çelik” cevapları ile çoğunluk olarak anti-vandal malzemelerin tercih edildiği görülmüştür. Ankete katılan semt sakinleri anket sorularından önce tanımları ve kullanım alanları verilen malzemeler arasındaki farkları anlamış ve ona göre seçimde bulunacak bilince sahip oldukları görülmüştür. Bu da semt sakinlerinin kendilerine uygun kent mobilyalarını seçmeleri hakkındaki bilinç ve isteklerini göstermektedir.

Cumhuriyet Mahallesinde de “hangi kritere göre bu seçimleri yaptınız?” sorusuna verilen yanıtların %91’i “dayanıklı malzemelerden yapılmış tasarımları beğendim” şeklinde oluşu malzeme ilgili önceki cevapları destekler niteliktedir.

Cumhuriyet Mahallesinde “kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu?” sorusuna verilen yanıtların %88’i “hayır” cevabı verirken “evet” diyen %12’nin %42’si “daha sonra yetkilileri haberdar ettim” derken %33’ü “polise haber verdim” şeklinde yanıtlamıştır. Daha önce vandalizme tanık olmayan %88 ise “kent mobilyalarına zarar verilmesine tanık olunmamasına rağmen ileride böyle bir olayla karşılaşsanız nasıl davranırsınız?” sorusuna %38 ile “orada daha fazla bulunmam, daha sonra yetkilileri ararım” ve %32 ile “zarar veren kişiyi uyarırım” şeklinde cevap vermeleri yanıtlayanlar arasındaki tutarlılığı göstermektedir.

Bu da diğer iki mahallede olduğu gibi Cumhuriyet Mahallesinde de semt sakinleri ve kullanıcıların bölgelerindeki kent mobilyalarına sahip çıktıkları görüşünü desteklemektedir.

Cumhuriyet Mahallesinde “Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi?” sorusuna “evet” cevabı veren %9’luk bölüm, Mahallesinde “Bilinçli olarak zarar verdiyseniz hangi kent mobilyasına zarar verdiniz?” sorusuna %45 ile “oturma elemanları” %22 ile “oyun alanı elemanları” şeklinde yanıtlamışlardır. “Bilinçli olarak kent mobilyalarına zarar verdiyseniz ne şekilde zarar verdiniz?” sorusuna ise %81’i “yakmak” şeklinde yanıtlamıştır. Bu da yukarıda ankete katılanların seçtikleri anti-vandal malzemelerin önemini bu mahallede de vurgulamaktadır.

Cumhuriyet Mahallesinde “Bilinçli olarak hangi nedenlerle kent mobilyalarına zarar verdiniz?” sorusuna %30 arkadaş yönlendirmesi, %30 sahiplenme duygusu yoksunluğu ve %20 gençlik şeklinde yanıtlamıştır. En çok verilen diğer bir cevap ise “kent mobilyalarını beğenmemek” şeklindedir. Bu da mobilya seçiminde kent sakinlerinin katılımının önemini bir kez daha vurgulamaktadır.

Genel olarak anketin yapıldığı üç mahallede de kullanıcılar kent mobilyaları tasarım ve seçiminde söz sahibi olmanın bölgelerinde tahribatı azaltacağı yönünde yanıtlar seçmişlerdir.

5.2 Sonuç ve Öneriler

Özellikle içinde bulunduğumuz yüzyılın son yarısında dünyadaki kaynakları bilinçli şekilde kullanma, yeniden değerlendirme, sürdürülebilir yaşam ile ilgili sayısız araştırma ve çalışma yapılmaktadır. Vandalizm yüzünden tahrip olan her türlü alan, eser ve donatı elemanının onarımı mümkün olmayıp yenilenmek zorunda kalınması, söz konusu sürdürülebilirlik kavramı içerisinde çok büyük kayıplar olarak karşımıza çıkmaktadır. Vandalizm, tüm dünyada canlıların yaşayışında ölümcül bir zarar teşkil etmediği için hafif suçlar kapsamında ya da hiç üzerinde durulmayan davranışlar olarak varlığını sürdürmektedir.

Son dönemlerde yapılan tüm araştırmalar vandalizmin indirgenmesi ya da tamamen ortadan kalkması için ne ile karşı karşıya olduğumuzu belirlemek için yapılmış çalışmalardır. Dolayısı ile durum değerlendirmeleri indirgeme çalışmalarında alınabilecek önlem ve çözümler için oldukça fazla veri sunmaktadır. Bunlardan bazıları, zarar gören eşya üzerindeki fiziksel değişiklikler ve kullanıcının bilinçlendirilmesi olarak ikiye ayrılabilir. Tasarımların kullanıcı ve çevrenin ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda yenilenmesi, tahrip edilme riskine karşı dayanıklı malzemeler seçilmesi, güvenlik önlemlerinin artırılması şeklinde fiziksel değişiklikler olması gerektiği gibi kullanıcının verilebilecek zararlardan çıkacak maddi manevi zararlar konusunda bilinçlendirilmesi alınması gereken önlemler arasında yer almaktadır.

Daha az ve zor tahrip edilecek malzeme ve tasarım çeşitleri ile yurt dışında piyasada “anti-vandal” olarak satılan kent mobilyalarının da seçeneklerin içinde bulunduğu fotoğraflı sorular ile İzmir’de de kent mobilyalarında görülen vandalizmin tasarım ve toplum bilinci yolu ile azaltılması olanakları sorularla kullanıcıya yöneltilmiştir. Her üç mahallede de kullanıcıların büyük çoğunluğu anti-vandal kent mobilyalarını seçerek, malzeme seçimi ve tasarım yolu ile indirgeme konusunda olumlu yanıtlar vermişlerdir. Ayrıca kullanıcılar yine yukarıdaki sorulara dahil olan tasarımda söz sahibi olma seçeneğini de büyük oranda seçerek tasarımla indirgeme olanaklarına olumlu yönde katkı sağlamışlardır.

Karşıyaka (İzmir) Kamusal Alanları Örneğinde; Kent Mobilyalarında Saptanan Vandalizmin Tasarım ve Toplum Bilinci Yoluyla İndirgenmesi üzerine yapılan bu çalışmada literatür araştırmaları, görüşmeler, anket ve gözlem

teknikleri kullanılarak, konunun önemi ve çözüm önerileri ile ilgili veriler elde edilmiştir.

Tezin literatür araştırmalarında yerli araştırma sayısının halihazırda çok düşük olduğu, bu çalışmaların çoğunun da yabancı araştırmalardan edinilen bilgiler doğrultusunda yapılmış başarılı birkaç yerli çalışmadan feyz alan çalışmalar oldukları saptanmıştır.

Hukuksal açıdan “mala karşı işlenen suç” kapsamında sayılan vandalizm eylemleri ile ilgili olarak yerel yönetim, emniyet birimleri, kent mobilya üreticileri ve kullanıcılarla iletişime girilmiş, birtakım veriler elde edilmiştir. Ancak Emniyet Müdürlüğü ve Büyükşehir Belediyesinde vandalizm için ayrı bir dosyalama ya da herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Vandalizm, Emniyette “mala zarar” kapsamında, Belediyelerde ise “tahrip olmuş, bakım onarım gerektiren” kent mobilyaları olarak genelleştirilmektedir. Tezin sonlandırılması aşamasında halihazırda İzmir Büyükşehir Belediyesi sayfasında “vandalizm” taraması yapıldığında haberler bölümünde birkaç habere yer verildiği görülmüş olup, bunun dışında bir çalışmaya rastlanmamıştır (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2021). Üretici firma için ise tahribatın bilincinde oldukları ancak bunu malzeme seçimlerine ve parça bakım ve onarım çözümlerine yansıtmadıkları tespit edilmiştir.

Tezin anket bölümünde yapılan çalışmalarda kent mobilyalarında görülen vandalizmin nedeni olarak, beğenilmediği için sahip çıkılmaması çoğunlukla seçilen seçenekler arasında bulunurken, vandalizmin indirgenmesi çözümü için yapılan araştırmalarda, toplumun kent mobilyalarının tasarım ve seçim sürecinde rol almalarının, bulundukları bölgelere ait kent mobilyalarının sahiplenmelerinin ve eğitim ile bilinçlenmenin önemi ortaya çıkmıştır.

Yapılan gözlemlerde araştırma kapsamındaki üç mahallede, kent mobilyaları seçim, yerleşim, düzenleme ve bakım-onarım işlerinin eşit özende gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir. Yine gözlemlerden dolayı yapılan tespitlerde tahribat fazlalığının, özensizliğin ya da halkın ihtiyaçları gözetilmeksizin uygulama yapılan bölgelerde fazlalaşması da çevre analizinin titizlikle yapılması ile kullanıcının tasarım ve seçimde söz sahibi olmalarının önemini şiddetle vurgulamaktadır.

Yapılan vandalizmin maddi zararının yine vandal diye nitelendirilen kişilerin verdikleri vergilerden karşılanıyor olması ve bununla ilgili bir farkındalığın bulunmaması, toplumun bilicinin artırılması gerekliliğini göz önüne sermektedir. Ancak vandalizmin azaltılması ve caydırıcılığı için doğru malzeme seçimi ve tasarımın önemi çok büyüktür. Tez kapsamında yapılan anket ve gözlem çalışmaları ile literatür araştırmalarında dünya da anti-vandal çalışma ve örnekleri bu görüşü destekler yöndedir.

Kent mobilyalarının tasarımı ve yerleşimi kadar bakım ve onarımın periyodik olarak ve/veya ihtiyaç duyulduğu anda ve düzgün bir şekilde yapılması konusunda yerel yönetimlere büyük görevler düşmektedir. Onarımı ve bakımı zamanında ve düzenli yapılan mobilyalar kullanıcıya verilen değeri gösterirken vandal eylemlerin azalmasına da yol açmaktadır.

İzmir ili Karşıyaka ilçesi için yapılan bu çalışma yurt çapında bundan sonra “vandalizmi indirgeme” “anti-vandal kent mobilya tasarımları” vb. gibi yapılacak çalışmalar ve geliştirilecek araştırmalara örnek niteliğinde olup kendi içerisinde de gelişime açık şekilde yapılandırılmıştır. Bu çalışmanın devamı olarak buradan elde edilen bilgi ve sonuçlardan yola çıkarak geliştirme ya da tamamlayıcı bazı araştırma ve uygulama önerilerinin verilmesinde yarar görülmektedir.

Yapılan araştırmaların sonuçları doğrultusunda öncelikle belediyeler, emniyet birimleri, bakanlıklar gibi yetkili mercilerin, devamında tüm eğitim birimlerinin bilinçlendirilmesi ve bu bilincin topluma kalıcı olarak aktarılması yönünde hareket planı hazırlanması gerekmektedir. Toplum bilincinin artırılması için yazılı ve görsel medya, basın, internet ortamı, canlı ya da çevrimiçi çalıştaylar, atölye çalışmaları, akademik seminerlerden faydalanmak oldukça yararlı olacaktır.

Kent sakinlerinin kendi verdikleri vergilerle sağlanan kent mobilyalarının tasarımında ve seçimde söz sahibi olmaları, istek ve ihtiyaçlarının doğru şekilde analiz edilip uygulanması ve bakım onarım çalışmalarının aksatılmadan yapılması görülen vandalizmin indirgenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Buradan yola çıkarak yerel yönetimlerin vandalizme uğramış kamu malları için yaptıkları yenileme ve bakım-onarım masraflarını kullanılmaya ihtiyaç olmaması halinde nerelerde kullanabilecekleri ve topluma daha fazla faydalı olabileceklerini anlatan bir kampanya çalışması yapılabilir ve bir anketle sonuçları tespit edilebilir.

Günümüzde birçok kampus ve kamusal açık alanlarda peyzaj çalışmaları ve çevre düzenlemelerine başlamadan önce kullanıcının kullanım şekli ve yerde bıraktığı izler gözlemlenip yürüme yolları ve akslar ve tüm donatı elemanları buna göre sonradan şekillendirilmektedir. Bu yöntemle kullanıcı kendisini fiziksel ve psikolojik anlamda kısıtlayan histen uzaklaşarak bulunduğu ortamı benimsemekte ve dolayısıyla korumaktadır. Bu çalışmaya benzer bir uygulama önerisi olarak pilot bir bölge seçilip söz konusu süreç izlendikten sonra çıkacak izlere uygun olarak çevre analizi yapılmış ve kullanıcı katılımlı anti-vandal kent mobilyalarının uygulandığı özel tasarlanmış bir park alanı oluşturulabilir. Daha sonra bu park alanının kullanım sürecinin gözlemlenmesi ve analiz edilmesi, araştırma ile ilgili yararlı sonuçlar ortaya çıkarabilecektir.

KAYNAKLAR DİZİNİ

Akyol, E., 2006, Kent Mobilyaları Tasarım Ve Kullanım Süreci, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Allen, V.L., Greenberger O.B., 1978, An aesthetic theory of vandalism. Crime and Delinquency 24, s. 309-332.

Altman, I., 1975, The Environment and Social Behavior, Privacy, Personal Space, Territory, Crowding, Monterey California: Brooks/Cole Pub. Co., s.104-105.

Anılsın, F., 2001, Ürün Kullanıcı İlişkileri Açısından İstanbul'da Kent Mobilyaları, Uluslararası Kent Mobilyaları Sempozyumu, İstanbul, 9-10-11 Mayıs, s.175-177.

Asada, S., 2015, ma Information Design University of Reading, The Image of the City, Kevin Lynch, 1960 First written in October 2014 and revised in October 2015.

Bakan, K., Konuk, G., 1987, Türkiye'de Kentsel Dış Mekânların Düzenlenmesi, Ankara, TÜBİTAK, Yapı Araştırma Enstitüsü Yayın No:U5 Uygulama Kılavuzu.

Bayrakçı, O., 1991, Kent Mobilyaları Tasarımında Kimlik Sorunu ve Kent Kimliği İçindeki Yeri. Kamu Mekanları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul, s.75-77.

Brent Council, 2021, Report Vandalism of Street Furniture, https://brent-self.achieveservice.com/en/AchieveForms/?form_uri=sandbox-publish://AF-Form-d025a122-0f51-4759-9ab0-3d8f0318b1d7/definition.json, (Erişim Tarihi: 22.02.2021)

Britannica Inc. 2022, <https://www.britannica.com/technology/lighting>) 2022 Encyclopedia Britannica, Inc (Erişim Tarihi: 25.05.2022)

Cohen, S., 1973, Property destruction: motive and meanings. In: C. Ward, ed., Vandalism, The Architectural Press, London.

Çubuk, M., 1991, Kentsel Tasarım, Tasarım Dergisi, 16, s.100- 105.

KAYNAKLAR dizini (Devam)

Dinçtürk, S., 2007, Türkiye’de Vandalizmin Sosyal Ekonomik ve Psikolojik Boyutları, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.

Doğan, H.İ. veSevinç, B., 2012 Suç Teorileri ve Şehir Güvenliği: Bitlis İliyle İlgili Genel Bir Değerlendirme, Polis Bilimleri Dergisi Cilt:13 (4) , 2012 sayfa 30-31

Erkan, N. ve Sevil, B., 2018, Suç Korkusu Konusunda Bir İnceleme: Kadıköy Örneği, Planlama 2018;28(3):315–327 | doi: 10.14744/planlama.2018.82787, İstanbul.

Fisher, J.D. ve, Baron, R.M., 1982. An equity-based model of vandalism. Population and Environment 5, s.182-200.

Geason S ve Wilson P.R., 2000, Preventing graffiti and vandalism,, (<http://www.aic.gov.au/publicatons/crimprev/graffiti/schools.html>), (Erişim Tarihi: 08.02.2020)

Goldstein, A., 1996, The psychology of vandalism. Plenum Press, New York.

Greenbench, 2020, <https://www.greenbenchbrewing.com/green-bench-history>, (Erişim Tarihi: 16.04.2020)

Griffiths, R., Shapland J.M., 1980, The vandal's perspective: Meanings and motives. In:J. Sykes, ed., Designing against vandalism, New York: Van Nostrand Reinhold, 11s.

Gürsoy, S., 2011, Kent Mobilyalarında Ahşap Kullanımı Üzerine İncelemeler, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2021, <https://www.izmir.bel.tr/tr/Dokumanlar/23>, (Erişim Tarihi: 10.12.2021)

Keskin, E., 2019, A Research on Vandalism And Its Causes, Yeditepe University, (Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master’s Degree in Art Management Department).

KAYNAKLAR dizini (Devam)

Küçükerbaş, E., Özkan B., 1999, Kemalpaşa Kentsel Dış Mekanlarının İrdelenmesi. Kemalpaşa Kültür Ve Çevre Sempozyumu, 3-5 Haziran 1999, Kemalpaşa, s.105-112.

Lynch, K., 1960, The Image of the City. The MIT Press. ISBN 0-262-62001-4.

Meydan Larousse Büyük Lugat ve Ansiklopedisi, 1992, Cilt 20-Safa Kılıçlıoğlu, Nezihe Araz, Hakkı Devrim, İstanbul Sabah Yayınevi, İstanbul, s.71.

Newman, O., 1973, Defensible Space, New York. Collier Books, 204s.

Oktay, D. 1999, “Kentsel Ortak Mekânların Niteliği ve Kent Yaşamındaki Rolü”, Yapı, Sayı: 207, s.53-61.

Öğülmüş, S., 2000, Tahripçilik(Vandalizm): Düşük Yoğunluklu Bir Sapma, Polis Bilimleri Dergisi. Cilt:2 (7–8), s.73–86.

Öztürk, L., 1992, Kent Aydınlatma İlkeleri, YTÜ Mimarlık Fakültesi Yayını, 247, s.31-37.

Pamplona, 2019, Pamplona Town Hall Awareness Campaign Against Vandalism: Dog Excrement, Outdoor Drinking, Flower, Vandalism, <http://www.adeevee.com/2009/02/pamplona-town-hall-awareness-campaign-against-vandalism-dog-excrement-outdoor-drinking-flower-vandalism-outdoor/> (Erişim Tarihi: 03 Mart 2019).

Paulson, M., 2013, <http://floridaphotomatt.com/2013/08/09/salvador-dali-museum-st-petersburg-florida/> (Erişim Tarihi: 12.09.2020).

Perçin, M. H., 2022, Peyzaj Konstrüksiyonu 2 Ders Notları, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/175819/mod_resource/content/1/%C3%A7ocuk%20oyun%20alanlar%C4%B1.pdf, (Erişim Tarihi: 25.05.2022).

Philips, L.E., 1996, Parks: Design and Management, McGraw Hill Book Co., New York, s.89-90.

Piaget, J., 1952, The origins of intelligence in children. Transl. M. Cook. New York: International Universities Press.

KAYNAKLAR dizini (Devam)

Poyner, B., 1983, Design Against Crime- Beyond Defensible Space, Butterworths Litho Preparation Department Printed in Great Britain at The University Pres, Cambridge, s.108.

Samdahl, D.M., Christensen, H.H., 1985, Environmental Cues and Vandalism: An Exploratory Study of Picnic Table Carving Environment and Behavior, 17, s.445–448.

Sancak, A., 2009, “Kentsel Mekan Kimliğinin Oluşumunda Kent Mobilyası Tasarım Kriterlerinin İrdelenmesi”, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Sarıtaş, E., 2009, Türk Ceza Hukuku’nda Mala Zarar Verme Suçu Ve Kriminolojik Açıdan Vandalizm, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Selosse, J., 1983, La delinquance des adolescents, Paris.

Snyman C.R., 1999, Strafreg. Durban: Butterworths, 550s.

Stollard, P., 1991, Crime Prevention Through Housing Design. First Edition, An Imrint of Chapman and Hall, London,17s.

Sturman A., 1978, Measuring Vandalism in A City Suburb; In Tackling Vandalism, edited by Ronald V.G. Clarke. Home Office Research Study No. 47, London: HMSO

Underwood, G., 1980, Vandalism, The Arcitects Journal, 24, s.1171–1174.

Uniform Crime Reporting Handbook, 1978, Federal Bureau of Investigation. Washington, D.C.:U.S. Government Printing Office.

U.S. Department of Housing and Urban Development, 1979, Planning for housing security: Assessing the sodal environment. Washington, D.C.: U.S. Gov't Printing Office.

Van Vliet, W., 1984, Vandalism: An assessment and agenda, In Claude Levé Leboyer (Ed.), Vandalism: Behaviour and motivations. Elsevier Science Publishers, New York, s.13-36.

KAYNAKLAR dizini (Devam)

Vestermarck, S. D., Blauvelt, P. D., 1978, Controlling crime in the school: A complete security handbook for administrators. West Nyack, NY: Parker.

Vural, M., 2004, Doğadaki Formların Mobilya Tasarımına Etkisi, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Yörük, İ., B. Gülgün, M. Sayman ve F.Ü. Ankaya, 2006, Peyzaj Planlama Çalışmaları Kapsamında Ege Üniversitesi Kampüs Örneğindeki Peyzaj Donatı Elemanlarının Ergonomik-Antropometrik Açından İrdelenmesi Ege Üniv. Ziraat Fak. Derg., 43(1):157-168, ISSN 1018-8851, İzmir.

WA Police Force, 2019, News on Targeting Graffiti Vandals, <https://www.police.wa.gov.au/About-Us/News/Targeting-Graffiti-Vandals>, (Erişim Tarihi 05 Mayıs 2019)

Ward, C., 1973, Vandalism. First Published, London: The Architectural Press, London.

Wet, C., 2004, The extent and causes of learner vandalism at schools, Corene de Wet Department of Comparative Education and Education Management, University of the Free State, South Africa.

Yıldızcı, C., 2001. Kent Mobilyaları Kavramı ve İstanbul'daki Kent Mobilyalarının İrdelenmesi, I. Uluslararası Kent Mobilyaları Sempozyumu, İstanbul, 9-10-11 Mayıs, s.30-35.

Zeren, N., 1991, Dinlenme Amaçlı Kentsel Açık Mekanlardan Örnekler. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Tasarımlar ve Uygulamalar Sempozyumları Dizisi, Kamu Mekanları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu 1, İstanbul, s.109-126.

Zwier, G. ve Vaughan,G.M., 1984, Three ideological orientations in school vandalism research, Review of Educational Research. 54 (2), s.263-292.

TEŞEKKÜR

Hayatımda çıktığım pek çok yolculuk gibi bu çalışmamda da varacağım noktanın heyecanı ayrı bir mutluluk sebebi olarak beni beklerken, daima yolun tadını çıkarmaya, bazen başka kısa yollara sapmaya ve molalarla yeni keşiflere yönelmek için kendime izin verdiğim bir süreç yaşadım. Bu süreçte geliştirdim, değiştim, hedeflerim de değişti ve eminim yine değişecek, gelişecek ve bu beni yine çok heyecanlandıracak, mutlu edecek.

Bana bu yolda eşlik eden, yardımlarını esirgemeyen, sabırla destek olan, Canım Ailem, Değerli Hocalarım ve Sevgili Dostlarım var. İyi ki de varlar.

Yıllarca her dönem beni bıkmadan usanmadan sabırla destekleyen, öğrencilerime davranışlarımda feyz aldığım çok değerli danışman hocam Prof. Dr. M. Bülent Özkan'a, yüksek öğrenimime vesile ve destek olan Prof. Dr. E. Tayfun Taner'e, tez izleme komitesindeki destekleriyle Prof. Dr. Şerif Hepcan'a, yüksek lisans eğitimimden itibaren tasarımda sanat ve eğitim gibi pek çok konuda çok şey öğrendiğim Prof. Dr. Erhan Vecdi Küçükbaş'a, beni doğurduğu günden beri sevgiyle büyüten ve büyötmeye devam eden canım annem Süheyla Mat Polat'a, sayısız eğitim harcamı hiç sıkıntı etmeden ısrarla ödeyen canım babam Gürol Polat'a ve teknik anlamda inanılmaz yardımcı olan canım kardeşim Ceylan Polat Tregenza'ya buradan bu kadar teşekkürü yetersiz görüyorum. Ama yardımların karşılıksız bırakılmaması gerekliliğiyle yetiştirilmiş bir insan olarak her zaman her konuda yanlarında olacağımın sözünü vererek, tekrar sonsuz şükranlarımı sunmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

1. Adı Soyadı : CEREN POLAT

2. Doğum Tarihi, Yeri:

3. Ünvanı : İçmimar ve Çevre Tasarımcısı, (Y.Z) Öğr.Gör.

4.Öğrenim Durumu :

- Lisans : İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı, Bilkent Üniversitesi, 1997
- Y. Lisans: Peyzaj Mimarlığı, Ege Üniversitesi, 2009

5. Yayınlar :

5.1 Uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan makaleler (SCI, SSCI, Arts and Humanities)

- **Inspiration point in design: The example of basic design class assignments,**

Issue : SHS Web of Conferences, Volume 26, 2016, ERPA International Congress on Education, Athens, Greece, 2015 (ERPA 2015)
 Article Number : 01084
 Number of page(s) : 4
 DOI : <https://doi.org/10.1051/shsconf/20162601084>
 Published online : 26 April 2016

- **Reshaping the design education for new age learners (Ceren Polat1 and Eray Bozkurt2)**

Issue : SHS Web of Conferences, Volume 26, 2016, ERPA International Congress on Education, Athens, Greece, 2015 (ERPA 2015)
 Article Number : 01114
 Number of page(s) : 5
 DOI : <https://doi.org/10.1051/shsconf/20162601114>
 Published online : 26 April 2016

- **Integral Design Studio Experience in Architecture Undergraduate Education (Ebru Alakavuk, Ceren Polat)**

Issue : 9th annual International Conference of Education, Research and Innovation, Seville, Spain, 2016
 ISBN : 978-84-617-5895-1
 ISSN : 2340-1095
 Page(s) : 5058-5061
 DOI : 10.21125/iceri.2016.2200
 Published online : 2016

5.2 Diğer Yayınlar

- **Kamusal İç Mekanlar: Atina’da Kypseli Pazaryeri’ninYeni/Yine’den İşlevlendirilmesi, Ecehan ÖZMEHMET, Ceren POLAT, İçmimar Dergisi , (46), 56-59.2016**

6. Mesleki (İçmimari) Projeler

Otel Projeleri:

- 1998 Marmaris Aksaz Orduevi’nin, otel odaları ve lobi proje ve tefrişat işleri,
 2000 Gazi Orduevi, yenileme işinde tasarım ve proje bölümü
 2001 Özel Kuvvetler yüksek güvenliqli otel, derslik ve tatbikat alanları projelendirilmesi,
 2001 Ankara Merkez Orduevi, (otel odaları yenilemesi, kuaför salonları, kapalı ofis bölmelendirmelerinin açık ofise dönüştürülmesi, pastane, restoran, roof bar, tv salonu, güvenliqli kontrollü giriş kapısı, proje ve uygulamaları

Konut projeleri:

- 1997–2007 Toplu konut ve konut mutfak, banyo tadilatı ve tefrişat işlerinde danışmanlık ve uygulama
 1999 Kavaklıdere Teras Katı, terasın daireye ekleme projelendirmesi,
 2000 Bostanlı çatı katı tadilatı proje ve uygulama,
 2001 Cinnah caddesi apartman dairesi tadilat, uygulama işleri
 2003 Bostanlı çatı dubleks kısmı tadilat işleri,
 2003 Buca müstakil ev yenileme proje ve uygulama
 2004 Mavişehir villa, kısmi tadilat işleri,
 2005 Çeşme havuzlu villa ince yapı dekorasyon aşamaları proje, takip ve uygulama işleri
 2005 Yine Çeşme havuzlu villa ince yapı dekorasyon aşamaları proje, takip ve uygulama işleri
 2005 Özdere Yazlık tadilat, proje ve uygulama işleri
 2005 Alsancak teras katı tadilatı proje ve uygulama,
 2005 Güzelyalı apartman dairesi projelendirmesi
 2005 Hatay apartman daire projelendirmesi,
 2005 Antalya apartman dairesi projelendirme ve takip işleri
 2006 Edirne apartman dış cephe projelendirmesi
 2006 Bostanlı apartman dairesi tadilatı proje ve uygulama,
 2006 Kuşadası yazlık yenileme projelendirme ve uygulama
 2006 Bornova apartman dairesi kısmı tadilat projelendirme,
 2006 Buca müstakil ev yenileme projelendirmesi
 2006 Bostanlı apartman daire tadilat projelendirme ve uygulama takibi,
 2006 Çiğli konut kısmi tadilat proje ve uygulama işleri,
 2006 Sasalı müstakil evler inşaatı ince işler proje takibi ve malzeme seçimi
 2007 Çeşme Yazlık teras tadilat işleri,

- 2007 Sasalı kooperatif evleri teras kapatma projelendirmeleri
- 2007 Çeşme yazlık kısmi tadilat proje ve uygulama işleri,
- 2018 Hatay Konut tadilat proje ve uygulama işleri
- 2018 Çeşme Konut İnce yapı proje ve uygulama işleri
- 2018 Alaçatı Yazlık kısmi tadilat ve uygulama işleri
- 2019 Çeşme Yazlık tadilat ve uygulama işleri
- 2019 Karşıyaka Konut kısmi proje, tadilat işleri
- 2022 Karşıyaka Konut tadilat proje uygulama işleri

İşyeri, ofis ve projeleri:

- 1998 Ankara Dikmen perde ve döşemelik showroom tadilat proje ve uygulama takip işleri,
- 1999 Gen. Kurmay Başkanlığı Konferans salonu Projelendirmesi,
- 2000 Ankara Polis Okulu derslik, yemekhane, spor salonu, atış poligonu, öğrenci lokali projelendirmesi,
- 2001 E.D.O. K açık ofis proje ve uygulama takip işleri
- 2003 Ege Tv yeni bina ince yapı işleri ve tefrişat projelendirme takip işleri, (ofisler, giriş, stüdyolar, toplantı salonları, reji odaları, radyo ofisleri, wc'ler, ayrıca bu süreçte tv dekorları tasarım ve uygulamaları)
- 2004 İnşaatçılar çarşısı, deponun işyerine dönüştürülme proje, uygulama ve takip işleri
- 2004 Antalya esnaf sanatkarlar kredi kefalet kooperatif binası, ofisler, toplantı salonları, mutfak, restoran, misafirhane tadilat proje ve uygulama takip işleri,
- 2004 Işıkkent Nakliye firması irtibat bürosu tadilat proje ve uygulama işleri
- 2004 Gazıemir cafe tadilat proje ve takip işleri,
- 2004 Işıkkent işyeri tadilat proje ve uygulama işleri,
- 2004 Prodüksiyon şirketi için reji tasarımı ve uygulaması,
- 2005 Marina sosyal tesis projelendirmesi,
- 2005 Radyo yayın ofis tasarımı,
- 2005 İnşaatçılar çarşısı İşyeri Tadilatı proje, uygulama ve takip işleri,
- 2005 Aynı işyerinin yan bina eklenerek büyütülme işleri,
- 2005 İzmir'in çeşitli semtlerinde unlu mamul, pastane üretim ve satış merkezleri tadilat projelendirmeleri,
- 2005 Manisa okul toplantı salonu, öğretmenler odası, wc projelendirmeleri
- 2005 Manisa işyeri bina dış cephe giydirmesi projelendirmesi
- 2005 2 ayrı fotoğraf firmalarının çeşitli semtlerdeki 5 mağaza tasarım, proje ve uygulama işleri,
- 2005 Gazıemir restoran projelendirmesi,
- 2006 İnşaatçılar çarşısı işyeri proje ve uygulama işleri
- 2006 Kuyumcu yurtdışı fuar stand tasarımı
- 2006 Spa merkezi fuar stand tasarım ve uygulaması
- 2007 Narlıdere at biniş alanı ve çocuk bahçesi projelendirmesi,
- 2007 Limontepe çocuk bahçesi projelendirmesi,

- 2018 Cafe Franchising Concept Proje Tasarımı
2020 İlçe Belediye sosyal tesis projelendirmesi
2020 Cafe Corner ve Kiosk Tasarım Projelendirmesi

7. Verilen lisans düzeyindeki dersler:

- Interior Design Studio, V-VI
- Interior Design Studio III-IV
- Basic Design Studio
- Special Topics in Spatial Design
- Human Factors
- Exhibition and Set Design
- Environmental Control Systems
- Interior Design for Architects
- Interior Materials and Detailing
- Furniture Design
- Freehand Drawing
- Advanced Presentation Techniques
- Street Furniture Design

EKLER

EK1

KENT MOBİLYALARI KULLANICI ANKETİ

Vandalizm: Vandal olarak nitelendirilen kişilerin eylemlerini belirtmek için kullanılır. Vandal ise, bilgisizlik yüzünden ya da hoşlandığı için kamu yapılarını, sanat yapıtlarını yıkıma uğratan, büyük zararlara yol açan, kamu hizmetlerinin değerini düşüren ve bu yıkımı kendi başına bir amaca dönüştüren kisi (Büyük Larousse, 12085–12086). Ward (1973:41) ise, vandali halka ait mala zarar veren kişi olarak tanımlamaktadır.

Kent Mobilyası: Kente ait tüm açık alanlarda, kullanıcısının belirsiz olduğu, çeşitli açık alan işlevlerine yönelik, çoğunlukla sabit hizmet ekipman ve yapıları olarak adlandırılmaktadır. Kent mobilyaları, kent kavramı ile birlikte, belirli süreçler sonucu, kullanıcıların gelişen ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ürünlerden oluşan bir sistemdir (Hacıhasanoğlu, 1991). Kent mobilyası sokakları yararlı kılan ve işlevlerini gereği gibi yerine getirmelerini sağlayan, elektrik direkleri, gidis gelisi düzenleyen ısıklı göstergeler, telefon kulüpleri, posta kutuları, gezilik kanepeleri ve parmaklıkları, kapalı toplu taşıma durakları, sokak lambaları, satıcı kulüpleri gibi sokaklardaki duran nesnelerin tümüdür (Özaydın ve Diğ., 1989).

Aşağıdaki anket yaşadığınız semtte günlük hayatınızda gördüğünüz ya da kullandığınız kent mobilyalarında gözlemlenen vandalizmin boyutlarının belirlenebilmesi ve indirgenme olanaklarının araştırması amacı ile hazırlanmış kısa bir ankettir, verdiğiniz yanıtlar herhangi bir kurum ya da kuruluş ile paylaşılmayacak yalnızca istatistiki amaçla kullanılacaktır, şimdiden doldurduğunuz için teşekkür ederiz.

Yaşadığınız mahalle:

- a.(1) Donanmacı Mah.
- b.(2) Bostanlı Mah.
- c.(3) Cumhuriyet Mah.

1. Bulduğunuz bölgede en çok hangi kent mobilyası vandalizme uğramaktadır?

- a.(1) Oturma elemanları
- b.(2) Alan aydınlatıcıları
- c.(3) Otobüs Durakları
- d.(4) Çöp kutuları
- e.(5) Oyun alanı elemanları
- f.(6) Gölgelekler ve tenteler
- g.(7) Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler

2. Söz konusu kent mobilyasında en çok görülen vandalizm şekli hangileridir?

- a.(1) Graffiti (yazı yazılması, boyanması)
- b.(2) Yüzeyinin aşındırılması, kazınması
- c.(3) Yerinden sökülmesi
- d.(4) Darp edilmesi(kırmak, kullanılmaz hale getirmek..)
- e.(5) Yakılması

3. Sizce kent mobilyalarına neden bilinçli şiddet uygulanıyor?

- a.(1) Bastırılmayan öfke
- b.(2) Can sıkıntısı
- c.(3) Yoksulluk, işsizlik
- d.(4) İntikam duygusu
- e.(5) Düşük eğitim seviyesi
- f.(6) Özgüven eksikliği
- g.(7) Arkadaş yönlendirmesi
- h.(8) Sahiplenme duygusu yoksunluğu
- i.(9) Kent mobilyasını beğenmemek
- j.(10) Alkol ve madde bağımlılığının etkisi
- k.(11) Gençlik

4. Sizce hangi çalışmalarla kent mobilyasına uygulanan şiddet azaltılabilir?

- a.(1) Kentlerin yetkililerce daha iyi gözetilmesi
- b.(2) Şiddetten sorumlu kişilerin cezalarının ağırlaştırılması
- c.(3) Semt sakinlerinin kent mobilyalarına sahip çıkması
- d.(4) Semt sakinlerinin bölgeye uygulanacak kent mobilyalarının seçiminde ve tasarımında söz sahibi olmaları
- e.(5) Toplumun kamu malları konusunda bilinçlendirilmesi
- f.(6) Gençliğin olumlu aktivitelere teşvik edilmesi
- g.(7) İhbar merkezlerinin kurulması

GENEL OLARAK KULLANILAN KENT MOBİLYA MALZEMELERİ

mobilyaların taşıyıcı kısımlarında kullanılan açık havada paslanmaya müsait sıkça bakım isteyen bir malzemedir.

Paslanmaz Çelik: Tüm kent mobilyalarında kullanılır. Yüzeyi boyanmaya ve çizilmeye karşı kaplanabilir, paslanmaz onarılabilir.

Plastik türevleri: Çocuk oyun alanlarında ve büyük boy çöp konteynirlerinde kullanılır. Yanmaya, boyanmaya, çizilmeye müsait, temizliği zor. Onarımı mümkün değildir.

Ahşap: Banklarda, yönlendirme elemanlarında ve bazı çocuk oyun alanlarında kullanılan ağaç bazlı doğal bir malzemedir. Çizilmeye, yanmaya ve boyanmaya müsaittir. Onarılabilir.

Cam:Yönlendirme elemanları, panolar ve otobüs duraklarında kullanılır. Yüzeyine özel film, yapılmadıkça çizilmeye, kırılmaya, boyanmaya karşı dayanıksızdır. Onarım yapılamaz.

Beton: Oturma elemanları, ve diğer kent mobilyalarının zemine sabitlenmesi için kullanılır. Yanmaz, çizilmez, kırılmaya müsaittir. Büyük hasarlar haricinde onarılabilir.

Sizce aşağıdaki hangi kent mobilyaları kullanılırsa vandalizm(tahribat) azaltılabilir?

5. Oturma Elemanları

a.(1) Ahşap ve Demir

b.(2) Paslanmaz Çelik

c.(3) Plastik

6. Çöp Kovaları

a. (1)Demir

b.(2) Paslanmaz Çelik

c.(3) Plastik

7. Oyun Elemanları

a. (1)Plastik

b.(2) Demir ve Paslanmaz Çelik

c.(3) Ahşap

8. Otobüs Durakları

a. (1)Ahşap ve Çelik

b.(2) Beton ve Ahşap

c.(3) Paslanmaz Çelik

9. Sokak Aydınlatma Elemanları

a. (1)Demir

b.(2) Ahşap

c.(3) Paslanmaz Çelik

10. Hangi kriterlere göre bu seçimleri yaptınız?

- a.(1) Dayanıklı malzemelerden yapılmış tasarımları beğendim
- b.(2) Genelde hep kullanılanları seçtim, tasarım ve malzemelere bakmadım
- c.(3) Hiçbir fikrim yok

11. Kent Mobilyalarına zarar verilmesine tanık oldunuz mu?

- a.(1) Evet
- b.(2) Hayır

12. Cevabınız Evet ise o anda ne yaptınız?

- a.(1) Zarar veren kişiyi uyardım
- b.(2) Polise haber verdim
- c.(3) Çevredeki insanları haberdar ettim
- d.(4) Hiç bir şey yapmadım
- e.(5) Daha sonra yetkilileri haberdar ettim
- f.(6) Zarar gören kent mobilyasını onarmaya çalıştım

13. Cevabınız hayır ise bundan sonra böyle bir olayla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız?

a.(1) Zarar veren kişiyi uyarırım	d.(4) Hiç bir şey yapmam
b.(2) Polise haber veririm	e.(5) Orada daha fazla bulunmam, daha sonra yetkilileri ararım
c.(3) Çevredeki insanları haberdar ederim	f.(6) Zarar gören kent mobilyasını onarmaya çalışırım

14. Siz hiç bilinçli olarak bir kent mobilyasına zarar verdiniz mi?

- a.(1) Evet
b.(2) Hayır

15. Cevabınız evet ise hangi kent mobilyasına zarar verdiniz?

a.(1) Oturma elemanları	e.(5) Oyun alanı elemanları
b.(2) Alan aydınlatıcıları	f.(6) Gölgelekler ve tenteler
c.(3) Otobüs Durakları	g.(7) Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler
d.(4) Çöp kutuları	

16. Cevabınız evet ise ne şekilde zarar verdiniz?

a.(1) Graffiti (yazı yazmak, boyamak)	d.(4) Darp etmek
b.(2) Yüzeyini aşındırmak, kazımak	e.(5) Yakmak
c.(3) Yerinden sökmek	

17. Cevabınız evet ise hangi nedenlerle bunu yapmıştınız?

a.(1) Bastırılmayan öfke	g.(7) Arkadaş yönlendirmesi
b.(2) Can sıkıntısı	h.(8) Sahiplenme duygusu yoksunluğu
c.(3) Yoksulluk, işsizlik	i.(9) Kent mobilyasını beğenmemek
d.(4) İntikam duygusu	j.(10) Alkol ve madde bağımlılığının etkisi
e.(5) Düşük eğitim seviyesi	k.(11) Gençlik
f.(6) Özgüven eksikliği	

18. Eğitim durumunuz:

- a.(1) İlköğretim(ilkokul-ortaokul)
b.(2) Lise
c.(3) Lisans(üniversite)
d.(4) Yüksek lisans, Doktora

19. Cinsiyetiniz

- a.(1) Kadın
b.(2) Erkek

20. Yaş aralığınız

a.(1) 18-24	d.(4) 45-54
b.(2) 25-34	e.(5) 55-64
c.(3) 35-44	f.(6) 64-

EK 2

KENT MOBİLYALARI GÖZLEM FORMU		DURUMU		MALZEME TÜRÜ							GÖRÜŞLER		
		Bakımlı/ Sağlam	Bakımsız/ Hasarlı	Plastik Türevi (Döküm, kalıp, Pleksi glass vb.)	Demir(Döküm ya da Profil)	Paslanmaz Çelik	Ahşap	Cam	Beton				
BÖLGE ADI:													
KENT MOBİLYA TÜRÜ:											EK NOTLAR		
Oturma elemanları													
Alan aydınlatıcıları													
Otobüs Durakları													
Çöp kutuları													
Oyun alanı elemanları													
Gölgelikler ve tenteler													
Yönlendiriciler ve yer belirleyiciler													